

INFORMATOR OŚWIATOWY

BIULETYN OŚRODKA DOSKONAŁENIA NAUCZYCIELI W SŁUPSKU

**JEZYKI
OBCE**

**PEDAGOGIKA
TWÓRCZOŚCI**

W biuletynie m.in.:

- Przepisy prawne, decyzje, zalecenia i wyjaśnienia...
- Informacje o placówkach oświatowych
- Innowacje i poszukiwania w nauczaniu i wychowaniu
- Propozycje doskonalenia nauczycieli
- Informacje o konkursach i olimpiadach dla uczniów
- Recenzje, nowości wydawnicze
- Komunikaty

ODN
S Ł U P S K

INFORMATOR OŚWIATOWY

Nr 3/05 (126) • Rok XV • MAJ-CZERWIEC 2005 • ISSN 1505-0904

I. PRZEPISY, ZALECENIA, WYJAŚNIENIA

s. 2

• Polecamy... ustawy, rozporządzenia, zarządzenia (s.2-4) • Michał Fedorowicz: PISA - Wyniki badania 2003 w Polsce (fragment) (s.5-6) • Projekt - Szkoła Marzeń (s.7) • Komunikaty Ministerstwa Edukacji Narodowej i Sportu: *Komunikat w sprawie obowiązku zgłoszenia Głównemu Inspektorowi Danych Osobowych do rejestracji zbiorów danych o nauczycielach... (s.7) * Przebudowa podstawy programowej kształcenia ogólnego (s.7) * Kalendarz roku szkolnego 2005/2006 (s.8-9) • Komunikaty Kuratorium Oświaty w Gdańsku: * Informacje o wynikach kontroli używania symboli państwowych (s.9-10) • Komunikaty OKE: * Dyrektor OKE informuje... (s.10) * Wyniki sprawdzianu uczniów szóstych klas szkół podstawowych w 2005 roku (s.11-12) • Komunikaty różne: * Lekcje o przedsiębiorczości (s.12) * Interaktywna mapa szkół (s.12) * Program Europejski Młodzież (s. 12) •

II. INFORMACJE, OPINIE, PROPOZYCJE

s. 13

• Dorota Werbińska: Czy anglistom grozi wypalenie zawodowe (s.13-18) • Anna Długaszek: Zdolności językowe u uczniów szkoły średniej (s.19-20) • Irena Rowell: Rozwój mowy u dzieci bilingwalnych (s.20-21) • Katarzyna Głowacka: Nauczanie języka angielskiego dzieci dyslektycznych w gimnazjum (s.22) • Julia Suroż: Nauczanie języka angielskiego dzieci ze specjalnymi potrzebami (s.23) • Joanna Kochanowska: Gimnastyka buzi i języka. Profilaktyka logopedyczna w przedszkolu (s.24-26) • Lidia Wojtas: Trudności w adaptacji dziecka 3-letniego do przedszkola i sposoby ich rozwiązywania (s.26-28) • Alina Rabowska: Kompetencje komunikacyjne nauczycieli edukacji elementarnej (s.29) • Małgorzata Adamczuk: Praca z młodzieżą niepełnosprawną intelektualnie w stopniu umiarkowanym. Propozycja zajęć (s.30) • Ewa Wójtowicz, Małgorzata Brejt-Banaszak: Warsztaty profilaktyczne – Nie truj się, nie bądź toksyczny (s.31) • Elżbieta Wojciechowska: Świetlica szkolna organizatorem czasu wolnego uczniów (s.32) • Zbigniew M. Skwierawski: Projekt SMILE. Integracja przez edukację (s.33-35) • Jolanta Gierszewska, Bożena Żuk: Po ustnym egzaminie maturalnym z języka polskiego (s.35-36) •

III. DOSKONALENIE NAUCZYCIELI

s. 37

• Ewa Misiewicz: Odbłyło się w ODN... Formy kursowe i warsztatowe w roku szkolnym 2004/2005 (s.37-38) • Łucja Knop: * Doskonalenie rad pedagogicznych w roku szkolnym 2004/2005 (s.39-40) * Konferencje problemowe i metodyczne w roku szkolnym 2004/2005 (s.40-41) • Dorota Werbińska: Co przyszli nauczyciele języka angielskiego mogą zaoferować obecnym nauczycielom (s.42) • Barbara Ślagowska: Waldemar Pfeiffer gościem PAP (s.42) • Irena Czyż: Zielona Szkoła Pod Bocianim Gniazdem (s.43) • Inspiracje regionalne w teatrze. III Forum Edukacji Regionalnej (s.44) • VI Ogólnopolskie Forum Nauczycieli Przedmiotów Przyrodniczych oraz Konkurs dla nauczycieli na scenariusz zajęć... (s.43) • Polski Portal Edukacyjny Edu.info.pl Dział dla nauczycieli (s.45) • III Ogólnopolskie Spotkanie Nauczycieli Języka Angielskiego (s.45) • XI Krajowa Konferencja Diagnostyki Edukacyjnej (s.45) •

IV. OLIMPIADY, KONKURSY

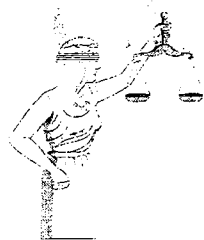
s. 46

• XXI Ogólnopolski Konkurs Literackiej Twórczości Dzieci i Młodzieży Gimnazjalnej: * Maria Pietryka, Jolanta Wiśniewska: Wstęp do tomu "Promyki w walizkach zamknięte (s.46-48) * Laureaci Konkursu (s.48-49) • Jerzy Paczkowski, Bogumiła Bykowska: Konkurs matematyczny "Kangur 2005". Region słupski (s.50) • Kazimierz Skiba: XXVI Słupska Olimpiada Młodzieży (s. 51) • Barbara Ślagowska: Gry i zabawy na lekcji języka niemieckiego (s.51) • Małgorzata Lipska: Szkoła czterogwiazdkowa – ustecka dwójka (s.52-53) • Leokadia Kuper: Dopisek... (s.53) • Sylwia Skonieczna: "Redzik" przyznany (s.54) Jacek Kantowski: Dopisek... (s.54) • Elżbieta Kowalczyk: O Szkole Podstawowej im. Męczenników Marszu Śmierci Kl Stutthof w Garczegorzu (s.55) • Elżbieta Pajewska: Szkoła imieniem Gryfitów ochrzczona... (s.56-57) •

V. KSIĄŻKI I CZASOPISMA

s. 58

• Elżbieta Pliszka: Biblioteka ODN poleca...(s.58) • Jolanta Korzeniewska: To warto przeczytać. Nowości ze zbiorów PBW - psychologiczne problemy zawodu nauczyciela - wypalenie zawodowe (s.59) • Wskazówki dla przygotowujących publikacje (s.60) • Polecamy: * Czasopismo "The Teacher" (s.20) * Książkę "Reforma oświaty. Podstawa programowa i warunki kształcenia (s.57) • Wiersze z tomu „Promyki w walizkach zamknięte”: s.31, 43, 54 •

**PRZEPISY
ZALECENIA
WYJAŚNIENIA**

Polecamy...

Ustawy

- Z dnia 16 lutego 2005 r. o zmianie ustawy o Państwowej Inspekcji Pracy (Dz. U. Nr 64, poz. 564).
- Z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne (Dz. U. Nr 64, poz. 565).
- Z dnia 3 marca 2005 r. o zmianie ustawy o zmianie imion i nazwisk oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 62, poz. 550).
- Z dnia 4 marca 2005 r. o zmianie ustawy – Prawo energetyczne oraz ustawy – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. Nr 62, poz. 552).
- Z dnia 11 marca 2005 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. Nr 78, poz. 682).
- Z dnia 15 kwietnia 2005 r. o zmianie ustawy o kulturze fizycznej oraz ustawy o żegludzie śródlądowej (Dz. U. Nr 85, poz. 726).
- Z dnia 15 kwietnia 2005 r. o zmianie ustawy o ochronie informacji niejawnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 85, poz. 727) + Załączniki: nr 1 – Wykaz rodzajów informacji, które mogą stanowić tajemnicę państwową, nr 2a, 2b, 2c – Wzory: Ankieta bezpieczeństwa osobowego.
- Z dnia 21 kwietnia 2005 r. o opłatach abonentowych (Dz. U. Nr 85, poz. 728).
- Z dnia 21 kwietnia 2005 r. o utworzeniu Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy (Dz. U. Nr 90, poz. 755).
- Z dnia 21 kwietnia 2005 r. o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 90, poz. 756).

Rozporządzenia

- Rady Ministrów z dnia 21 marca 2005 r. w sprawie szczegółowych warunków, form i zakresu oraz trybu udzielania pomocy uczniom podejmującym naukę w klasach pierwszych szkół podstawowych w roku szkolnym 2005/2006 (Dz. U. Nr 69, poz. 611). *Rozporządzenie określa szczegółowe warunki, formę i zakres oraz tryb udzielania w 2005 r. pomocy uczniom objętym Rządowym programem wyrównywania warunków startu szkolnego uczniów w 2005 r. „Wyprawka szkolna”, ustanowionym uchwałą nr 67. 2005 Rady Ministrów z dnia 21 marca 2005 r. w sprawie Rządowego programu wyrównywania warunków startu szkolnego uczniów w 2005 r. „Wyprawka szkolna” (§ 1).*
- Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 14 marca 2005 r. w sprawie zasad wydawania oraz wzorów świadectw, dyplomów państwowych i innych druków szkolnych, sposobów dokonywania sprostowań i wydawania duplikatów, a także zasad legalizacji dokumentów przeznaczonych do obrotu prawnego z zagranicą oraz zasad odpłatności za wykonywanie tych czynności (Dz. U. Nr 58, poz. 504) + Załączniki: nr 1 – Informacje ogólne, nr 2 – Wykaz wzorów świadectw, dyplomów, zaświadczeń i innych druków szkolnych; nr 3 stanowi oddzielny załącznik do numeru Dz. U. Nr 58.
- Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 29 marca 2005 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie wymagań będących podstawą przeprowadzenia egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe (Dz. U. Nr 66, poz. 580). *Zmieniono zapis w § 1 ust. 1 oraz w załączniku do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 3 lutego 2005 r. w sprawie...* (Dz. U. Nr 49, poz. 411).
- Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 4 kwietnia 2005 r. w sprawie organizowania

wczesnego wspomaganie rozwoju dzieci (Dz. U. Nr 68, poz. 587).

Wczesne wspomaganie może być organizowane w przedszkolu i w szkole podstawowej, w tym w specjalnych, w ośrodkach, o których mowa w art. 2 pkt 5 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty, oraz w publicznej poradni psychologiczno-pedagogicznej, w tym poradni specjalistycznej, jeżeli mają one możliwość realizacji wskazań zawartych w opinii o potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka, w szczególności dysponując środkami dydaktycznymi i sprzętem, niezbędnymi do prowadzenia wczesnego wspomaganie (§ 2.).

- Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 11 kwietnia 2005 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie wykazu dyscyplin i dziedzin sportu, w których mogą działać polskie związki sportowe, oraz szczegółowych warunków i trybu udzielania zezwoleń na tworzenie polskich związków sportowych (Dz. U. Nr 68, poz. 588).
- Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 28 kwietnia 2005 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych (Dz. U. Nr 74, poz. 649). *Wprowadzono uzupełnienia dotyczące okoliczności i warunków przystąpienia do egzaminów maturalnych w dodatkowym terminie.*
- Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 6 maja 2005 r. w sprawie wzoru formularza składanego w postępowaniu o uznanie kwalifikacji do podejmowania lub wykonywania niektórych działalności (Dz. U. Nr 90, poz. 760) + Załącznik: *Wzór wniosku o uznanie kwalifikacji do podejmowania lub wykonywania działalności w Rzeczypospolitej Polskiej oraz instrukcja wypełniania wniosku.*
- Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 9 maja 2005 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie akredytacji placówek i ośrodków prowadzących kształcenie ustawiczne w formach pozaszkolnych (Dz. U. Nr 88, poz. 746).
- Ministra Kultury z dnia 1 kwietnia 2005 r. w sprawie określenia rodzaju wykształcenia uznanego za specjalistyczne oraz dokumentów potwierdzających posiadanie praktyki zawodowej, wymaganych od osób wykonujących niektóre czynności związane z dokumentacją osobową i placowa pracodawców (Dz. U. Nr 68, poz. 596).
- Ministra Kultury z dnia 6 kwietnia 2005 r. w sprawie zasad wydawania oraz wzorów świadectw, dyplomów państwowych i innych druków szkolnych, sposobu dokonywania ich sprostowań i wydawania duplikatów, a także zasad legalizacji dokumentów przeznaczonych do obrotu prawnego z zagranicą oraz zasad odpłatności za wykonywanie tych czynności (Dz. U. Nr 60, poz. 523) + Załącznik nr 1 – *Wykaz wzorów świadectw, dyplomów, zaświadczeń i innych druków szkolnych.* Załącznik nr 2 stanowi oddzielny załącznik do numeru 60 Dz. U.
- Ministra Kultury z dnia 11 kwietnia 2005 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie organizacji roku szkolnego w publicznych szkołach i placówkach artystycznych (Dz. U. Nr 61, poz. 541).
- Ministra Kultury z dnia 17 maja 2005 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w publicznych szkołach i placówkach artystycznych (Dz. U. Nr 92, poz. 772).
- Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 9 maja 2005 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie przyjęcia Uzupełnienia Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego 2004-2006 (Dz. U. Nr 87, poz. 745).
- Ministra Finansów z dnia 23 marca 2005 r. w sprawie zaniechania poboru podatku dochodowego od niektórych dochodów podatników podatku dochodowego od osób fizycznych i podatku dochodowego od osób prawnych (Dz. U. Nr 68, poz. 590).

- Ministra Finansów z dnia 6 kwietnia 2005 r. w sprawie zaniechania poboru podatku dochodowego od osób fizycznych od niektórych dochodów (przychodów) oraz zwolnienia niektórych grup płatników z obowiązku pobrania podatku (Dz. U. Nr 74, poz. 651).
- Ministra Finansów z dnia 19 kwietnia 2005 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie klasyfikacji części budżetowych oraz określenia ich dysponentów (Dz. U. Nr 68, poz. 591).
- Ministra Finansów z dnia 25 kwietnia 2005 r. w sprawie zaniechania poboru podatku dochodowego od osób fizycznych od niektórych dochodów (przychodów) (Dz. U. Nr 70, poz. 630).
- Ministra Finansów z dnia 28 kwietnia 2005 r. w sprawie stawki odsetek za zwłokę od zaległości podatkowych (M.P. NR 27, poz. 385).
- Ministra Polityki Społecznej z dnia 19 kwietnia 2005 r. w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego (Dz. U. Nr 77, poz. 672) + Załączniki: nr 1 – Wzór legitymacji pracownika socjalnego, nr 2 – Wzór kwestionariusza rodzinnego wywiadu środowiskowego – części I, II, III, IV, V (dotyczy osób zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej), VI (dotyczy rodziny zastępczej ubiegającej się o przyznanie pomocy pieniężnej na częściowe pokrycie kosztów utrzymania dziecka), VII (dotyczy oceny sytuacji opiekuńczo-wychowawczej dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej), VIII (dotyczy osób ubiegających się o pomoc pieniężną na usamodzielnienie, pomoc pieniężną na kontynuowanie nauki), IX + Załącznik do kwestionariusza rodzinnego wywiadu środowiskowego: Pomoc społeczna - niebieska karta dotycząca przemocy w rodzinie.
- Ministra Polityki Społecznej z dnia 28 kwietnia 2005 r. w sprawie wydawania i cofania zezwoleń na prowadzenie działalności gospodarczej w zakresie prowadzenia placówki zapewniającej całodobową opiekę (Dz. U. Nr 86, poz. 739) + Załącznik: Wzór wniosku o zezwolenie na prowadzenie...
 - statutowej placówki zapewniającej całodobową opiekę (Dz. U. Nr 86, poz. 740) + Załącznik: Wzór wniosku o zezwolenie na prowadzenie...
- Ministra Polityki Społecznej z dnia 28 kwietnia 2005 r. w sprawie wydawania i cofania zezwoleń na prowadzenie w ramach działalności
 - statutowej placówki zapewniającej całodobową opiekę (Dz. U. Nr 86, poz. 740) + Załącznik: Wzór wniosku o zezwolenie na prowadzenie...
- Ministra Środowiska z dnia 30 marca 2005 r. w sprawie rodzajów, typów i podtypów rezerwatów przyrody (Dz. U. Nr 60, poz. 533) + Załącznik: Rodzaje, typy i podtypy rezerwatów przyrody.
- Ministra Środowiska z dnia 30 marca 2005 r. w sprawie trybu i zakresu opracowania projektu planu ochrony dla obszaru Natura 2000 (Dz. U. Nr 61, poz. 549).
- Ministra Środowiska z dnia 18 maja 2005 r. w sprawie parków narodowych lub niektórych ich obszarów, gdzie za wstęp pobiera się opłaty (Dz. U. Nr 91, poz. 765). Pod poz. 10 wymieniony jest Słowiński Park Narodowy.
- Ministra Zdrowia z dnia 20 kwietnia 2005 r. w sprawie badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (Dz. U. Nr 73, poz. 645) + Załączniki: nr 1 – Wzór rejestru czynników szkodliwych dla zdrowia występujących na stanowiskach pracy, 2 – Wzór karty badań i pomiarów czynników szkodliwych.

Obwieszczenia

- Prezesa Rady Ministrów z dnia 11 kwietnia 2005 r. o sprostowaniu błędów (Dz. U. Nr 67, poz. 585). Sprostowanie dotyczy błędów w załączniku nr 3, wzory nr 23 i 65, do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 14 marca 2005 r. w sprawie zasad wydawania oraz wzorów świadectw, dyplomów państwowych oraz innych druków szkolnych... (Dz. U. Nr 58, poz. 504). ✦

J. T.

PISA

Wyniki badania 2003 w Polsce

Rozległość programu PISA skłania do refleksji nad różnorodnością kultur, ważną dziś bardziej niż kiedykolwiek, a jednocześnie dostarcza codziennego i bardzo wyrazistego doświadczenia, wskazującego, że przedstawiciele tych różnorodnych kultur łączy kilka prostych pytań, zawierających w sobie troskę o przyszłe pokolenia. Jakie więc sprawy stoją za teoretycznymi przesłankami, pozwalającymi testować wiedzę i umiejętności piętnastolatków w sposób abstrahujący od lokalnych programów szkolnych i odporny na kontekst kulturowy? Co ogniskuje refleksję naukowców i praktyków nad przyszłością oświaty w krajach o bardzo zróżnicowanym poziomie gospodarczym?

Oto tych kilka takich pytań wyznaczających perspektywę poznawczą, obecna w programie PISA:

- W jakim stopniu młodzi ludzie są przygotowani do podjęcia wyzwań przyszłości, w której otwartość na wiedzę, umiejętność jej akumulowania i twórczego wykorzystania w coraz większym stopniu wpływa zarówno na powodzenie indywidualne, jak i na losy społeczeństw?
- Czy młodzi ludzie potrafią efektywnie wyszukiwać informacje, analizować je, rozumować w oparciu o nie, a także jasno formułować i przekazywać swoje myśli?
- Czy będą potrafili zachować zdolność uczenia się przez całe życie?
- Jakie postawy, wykształcone w procesie edukacyjnym, mogą później sprzyjać dalszemu rozwojowi i być przydatne w życiu społecznym?
- Jak można zmniejszać różnice życiowych szans między młodymi ludźmi poprzez oświatę?

Tego rodzaju pytania muszą zadawać sobie rodzice, sami uczniowie, opinia publiczna i wszyscy ci, którzy na różnych poziomach współkształtują systemy oświatowe i uczestniczą w procesie edukacyjnym.

Badania PISA nie dostarczają odpowiedzi na wszystkie pytania. Niemniej można wyraźnie wskazać dwa podstawowe, wzajemnie uzupełniające się cele programu:

po pierwsze DEBATA, po drugie POMIAR.

Oba te cele realizowane są łącznie i przeplatają się w pracach badawczych.

Dewizą programu, rutynowo obecną w bieżącej korespondencji z OECD, jest powiedzenie: „Jeśli nie masz danych, twój głos jest zaledwie jedną z wielu opinii”.

Ale też, aby możliwe było sensowne generowanie danych, toczy się nieustannie dyskusja na różnych polach przygotowania i realizacji badań, a także później, w fazie podejmowania analiz.

DEBATA – Oczywiście z zamiarem i efektem badań PISA jest pobudzanie publicznej debaty nad celami oświatowymi i sposobami ich realizowania. Warto jednak też podkreślić, że przed jej podjęciem, po ujawnieniu wyników, uruchamiany jest cały system rozbudowanej i dobrze zorganizowanej debaty wewnątrz programu, w której każdy uczestnik ma prawo głosu, a od jego aktywności i kompetencji zależy jego realny wpływ na kształtowanie badań. Przygotowania poprzedzające główny pomiar danego cyklu trwają około trzech lat, zaś opracowanie danych przez następne półtora roku. Tak długi cykl daje możliwość szerokiej dyskusji, towarzyszącej każdej fazie prac badawczych. Jej ramy można skrótowo naszkicować, wymieniając główne płaszczyzny na których debata się odbywa:

- 1) DeSeCo – Definition and Selection of Competences. Przystępując do usystematyzowanego rozwijania badań edukacyjnych, OECD powołała równoległe program DeSeCo. Jego zadaniem było naszkicowanie szerokiej perspektywy teoretycznej, która by odchodziła od wąsko rozumianego pragmatyzmu celów, definiowanych wokół pojęć ekonomicznych. Ten rozległy kontekst teoretyczny badań edukacyjnych wyznaczyły zagadnienia o podstawowym znaczeniu dla funkcjonowania współczesnych społeczeństw; takie jak: zdolność do uczestnictwa w instytucjach demokratycznych, spójność społeczna czy też problem nierówności społecznych, widziany zarówno w skali kraju, jak i w perspektywie globalnej. Program DeSeCo wypracował zestaw „kluczowych kompetencji”, których szerokie występowanie w społeczeństwie miałyby sprzyjać łagodzeniu problemów zarówno ekonomicznych, jak i społecznych. Nie znaczy to, by zestaw taki należało traktować jako „ostateczny”, a raczej by kontynuować refleksję nad jego zawartością i praktycznym zastosowaniem.
- 2) Grupy Ekspertów Międzynarodowych w programie PISA – każdej dziedzinie objętej pomiarem działa odpowiednia grupa ekspertów, powołanych przez OECD. Jej zadaniem jest wypracowanie struktury teoretycznej systematyzującej podejście do danej dziedziny dla potrzeb PISA, a także usystematyzowanie tworzonych międzynarodowo narzędzi badawczych. Grupy ekspertów powoływane są w oparciu o zasadę indywidualnych kompetencji kandydatów i nie muszą odzwierciedlać międzynarodowego uczestnictwa w programie. Jednak każdy kraj ma możliwość generowania informacji dla ekspertów międzynarodowych.

- 3) Forum krajowych kierowników badań (NPM – National Projekt Managers), spotykające się regularnie dla omówienia każdej fazy prac badawczych, jest głównym łącznikiem pomiędzy krajowymi zespołami a konsorcjum międzynarodowym. Na tym forum następuje agregowanie i wymiana wszystkich ważniejszych doświadczeń i wniosków zespołów krajowych. Jednak ich faktyczny udział w międzynarodowym procesie badawczym odbywa się w postaci bieżącej, intensywnej korespondencji elektronicznej.
- 4) Forum krajowych przedstawicieli rządowych (PGB – PISA Governing Board) jest najwyższą władzą w programie PISA. Określa ono strategiczne kierunki badań i dokonuje oceny poszczególnych faz badań. Jest to również forum dyskusji merytorycznych. PGB przyjmuje lub kwestionuje m.in. merytoryczne raporty międzynarodowe. Doświadczeniem krajów najaktywniej uczestniczących w programie jest dobra współpraca między krajowymi przedstawicielami w PGB i NPM oraz ekspertami z danego kraju.
- 5) Konsorcjum międzynarodowe jest głównym motorem merytorycznym całości procesu badawczego i animatorem intensywnej wymiany informacji, dając też olbrzymi wkład merytoryczny do badań. Odpowiada za całość procesu badawczego bezpośrednio przed Sekretariatem OECD, spełniając jednak warunki określone przez PGB.

POMIAR – Główny zamiar wzmocnienia publicznej debaty opiera się na przekonaniu, że wymaga ona oparcia na solidnie przygotowanych danych empirycznych. Pomiar w badaniu PISA jest realizowany bardzo rygorystycznie, co – pomimo rozległości programu – udaje się osiągnąć poprzez stosowanie dość ścisłych procedur postępowania w każdej fazie badania. Oto główne założenia testów kompetencyjnych i adresaci kwestionariuszy socjologicznych.

- 1) Kto i dlaczego objęty jest badaniem? Program adresowany jest do jednego rocznika młodzieży, bezpośrednio po ukończeniu 15 lat. Jest to wiek, w którym w większości krajów OECD dobiega końca ostatni rok obowiązkowego nauczania. Chodzi o uzyskanie odpowiedzi na pytanie, z jakim zasobem wiedzy i umiejętności młodzież wchodzi w okres swoich pierwszych ważnych rozstrzygnięć, mogących silnie rzutować na jej dalszą drogę życiową. Nierzadko w tym właśnie wieku dokonuje się podstawowy wybór młodego człowieka i jego rodziców: czy dalsza nauka ma ograniczyć się do wąskiego przyuczenia zawodowego, czy też ma rozwijać wiedzę ogólną i otwartość na dalsze kształcenie się. W wielu krajach w tym właśnie wieku młodzi ludzie stają u progu dorosłych decyzji, niekiedy o rychłych następstwach na rynku pracy. Badania PISA starają się zinventaryzować skarbiec wiedzy i umiejętności, ale też po-

staw i aspiracji życiowych, jakie wyposażeni są młodzi ludzie, którzy opuszczają formułę powszechnej oświaty

- 2) Abstrahowanie od programów szkolnych. Opiera się ono na przekonaniu o potrzebie kształtowania w uczniach umiejętności praktycznego kojarzenia i wykorzystywania umiejętności z różnych dziedzin, a także, poprzez odwołanie do idei „*lujelong learning*” (LLL), na rozbudzaniu w nich motywacji i kształtowaniu postaw sprzyjających rosnącej samodzielności w zdobywaniu dalszej wiedzy. Chodzi więc to, że tak jak w przypadku osób dorosłych, które w dzisiejszym świecie coraz częściej muszą angażować się w zdobywanie nowych kompetencji, założenia LLL pozwalają zakotwiczyć sprawdzanie wiedzy i umiejętności po stronie realnych sytuacji życiowych, nie zaś w bezpośrednim powiązaniu z wiedzą szkolną. Pomaga to dodatkowo w uzyskaniu porównywalności międzynarodowej testów kognitywnych.
- 3) Domeny objęte cyklicznym testowaniem i ciągłość programu. Oderwanie od programów szkolnych nie oznacza ignorowania podstawowych dziedzin, które należy poznać i ugruntować aby móc je sensownie dalej rozwijać. Są to: *czytanie ze zrozumieniem (reading literacy)*, *matematyka (mathematical literacy)*, *rozumowanie w naukach przyrodniczych (scientific literacy)*. Każda z tych domen ma po kolei dominujące znaczenie w kolejnych cyklach badań, ale też zawsze występują wszystkie trzy co umożliwia porównywalność wyników w czasie.
- 4) *Rozwiązywanie problemów (problem solving)* było dodatkową domeną testu kognitywnego w badaniu PISA 2003. Dostarczyło materiału najbardziej abstrahującego od typowo szkolnych przedmiotów, który łączył elementy wszystkich trzech powtarzanych cyklicznie domen.
- 5) Ankiety skierowane do uczniów i dyrektorów szkół.
- 6) Ostatnim założeniem, które wyraziście wyróżnia badanie PISA spośród innych testów, jest szerokie stosowanie pytań otwartych i późniejsze bardzo skrupulatne kodowanie odpowiedzi. Jest to podyktowane imperatywem sprawdzania bardziej rozwiniętych umiejętności samodzielnego rozumowania i kreatywnego myślenia, w przeciwieństwie do ograniczania testów do sprawdzania drobiazgowej wiedzy łatwej do sformalizowania, ale w dużej mierze pamięciowej i nierzadko mało przydatnej. ♦

Michał Fedorowicz

Kierownik projektu badawczego PISA w Polsce
Instytut Filozofii i Socjologii PAN

Raport: „Wyniki badania 2003 w Polsce” w całości:
<http://www.ifispan.waw.pl/pisa/>

Szkoła Marzeń

Ponad 43 mln zł z Europejskiego Funduszu Społecznego (w konkursie MENiS „Dotacje dla szkół na projekty rozwojowe”) otrzymało Centrum Edukacji Obywatelskiej w konsorcjum z 29 innymi partnerami. Przez najbliższe półtora roku będą realizować projekt Szkoła Marzeń.

Szkoła Marzeń jest pomysłem na zwiększenie szans edukacyjnych i życiowych uczniów szkół wiejskich dzięki wspólnej pracy nauczycieli, zaangażowaniu lokalnej społeczności i tworzeniu lokalnych programów rozwoju oświaty.

Projekt zakłada ogłoszenie konkursu dotacyjnego dla szkół na ich własne projekty rozwojowe. Szkoły otrzymają wsparcie ze strony regionalnych i ogólnopolskich instytucji, wchodzących w skład konsorcjum realizującego projekt.

Wsparcie dotyczyć będzie tworzenia w szkole systemu zapewnienia jakości, przygotowania uczniów do uczenia się przez całe życie, stosowania metody projektu edukacyjnego oraz oceniania kształtującego.

Głównymi partnerami projektu są Polska Fundacja Dzieci i Młodzieży oraz Centrum Metodyczne Pomocy Psychologiczno-Pedagogicznej. Wśród partnerów wspierających są Polsko-Amerykańska Fundacja Wolności i Centralny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli.

Projekty rozwojowe "Szkół marzeń" powinny dotyczyć:

a. zmian wewnątrz szkoły (odpowiednie programy nauczania, zmiany w metodach i organizacji procesu nauczania wychowania i opieki, w tym zwłaszcza praca metodą edukacyjnych projektów oraz programy zajęć dodatkowych) wzmocnionych zorganizowaną współpracą grona nauczycielskiego i wprowadzeniu w pracę szkoły systemu zapewnienia jakości;

b. zwiększenie aktywności zewnętrznej szkoły i współpracy z instytucjami środowiska lokalnego (z innymi szkołami, instytucjami kultury, sportu, zakładami pracy);

c. zaangażowania samorządu terytorialnego (wsparcie projektów rozwojowych szkół i powiązanie ich z długookresowymi planami oświatowymi i projektami przyszłych budżetów).

Komunikaty

MENiS informuje

Komunikat w sprawie obowiązku zgłoszenia Głównemu Inspektorowi Ochrony Danych Osobowych do rejestracji zbiorów danych o nauczycielach, wychowawcach i innych pracownikach pedagogicznych gromadzonych w systemie informacji oświatowej (2 czerwca 2005)

Biuro Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych w korespondencji z MENiS i niektórymi jednostkami samorządu terytorialnego uznało, że zbiory danych dotyczące nauczycieli, wychowawców i innych pracowników pedagogicznych, o których mowa w art. 3 ust. 4 pkt 1 ustawy z dnia 19 lutego 2004 r. o systemie informacji oświatowej (Dz. U. Nr 49, poz. 463), są zbiorami zawierającymi dane osobowe.

W związku z powyższym administratorzy baz danych oświatowych obejmujących w/w zbiory danych powinni zgłaszać zbiory tych danych do rejestracji Głównemu Inspektorowi Ochrony Danych Osobowych zgodnie z art. 40 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2002 r. Nr 101, poz. 926 ze zm.). Obowiązek ten nie dotyczy jedynie administratorów prowadzących zbiory wymienione w art. 43 ust. 1 powołanej ustawy. Do niektórych administratorów baz danych oświatowych zastosowanie ma art. 43 ust. 1 pkt 4 powołanej ustawy, na mocy którego z obowiązku rejestracji zwolnieni są m.in. administratorzy danych przetwarzanych w związku z **zatrudnieniem u nich i świadczeniem im usług na podstawie umów cywilnoprawnych**.

W praktyce oznacza to, że do rejestracji zbiorów danych o nauczycielach, wychowawcach i innych pracownikach pedagogicznych obowiązane są podmioty wymienione w art. 4 ustawy o systemie informacji oświatowej scalające dane w tym zakresie z baz danych oświatowych szkół i placówek oświatowych, Centralnej Komisji Egzaminacyjnej, okręgowych komisji egzaminacyjnych, właściwych ministrów oraz jednostek organizacyjnych systemu pomocy społecznej i sprawiedliwości zatrudniających nauczycieli, wychowawców i innych pracowników pedagogicznych. W szczególności dotyczy to: ♦ jednostek samorządu terytorialnego, ♦ kuratorów oświaty, ♦ właściwych ministrów, ♦ ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania.

Szczegółowe informacje: www.giodo.gov.pl

Przebudowa podstawy programowej kształcenia ogólnego

MENiS zleciło Instytutowi Spraw Publicznych opracowanie projektu nowej podstawy programowej. Na utworzonej stronie: <http://www.isp.org.pl/podstawa/index.htm> MENiS będzie informować o postępach prac. Punktem wyjścia prac jest książka Krzysztofa Konarzewskiego „Reforma oświaty. Podstawa programowa i warunki kształcenia”, Warszawa 2004, ISP. Książka zawiera szczegółową analizę struktury i funkcjonowania obowiązującej podstawy programowej.

Powołano pięcioosobowy zespół koordynatorów w składzie: Nauki o kulturze duchowej, prof. Alina Kowalczykowa (IBL PAN), Nauki społeczne, Tomasz Merta (Centrum Edukacji Obywatelskiej), Matematyka i informatyka, prof. Zbigniew Marciniak (UW), Przyrodznawstwo, prof. Ewa Bartnik (UW), Kunszt, prof. Krzysztof Konarzewski – kierownik zespołu (Instytut Psychologii PAN, Instytut Spraw Publicznych).

MENiS uruchomiło forum dyskusyjne: <http://www.isp.org.pl/podstawa/forum/>

➤ **Kalendarz roku szkolnego 2005/2006**

1.	Rozpoczęcie roku szkolnego	1 września 2005 r.
2.	Zimowa przerwa świąteczna	23 - 31 grudnia 2005 r.
3.	Pisemne egzaminy dojrzałości w sesji zimowej: - język polski - drugi przedmiot	9 stycznia 2006 r., 10 stycznia 2006 r.
4.	Egzamin maturalny w sesji zimowej: - część ustna - część pisemna	ustali dyrektor CKE
5.	Egzamin potwierdzający kwalifikacje zawodowe (sesja zimowa): - etap pisemny - etap praktyczny	ustali dyrektor CKE
6.	Ferie zimowe:	16 - 29 stycznia: Dolnośląskie, Łódzkie, Mazowieckie, Opolskie, Zachodniopomorskie 23 stycznia - 5 lutego: Podlaskie. 30 stycznia - 12 lutego: Lubelskie, Podkarpackie, Pomorskie, Śląskie, Warmińsko-Mazurskie 13 - 26 lutego: Kujawsko-Pomorskie, Lubuskie, Małopolskie, Świętokrzyskie, Wielkopolskie
7.	Wiosenna przerwa świąteczna	13 - 18 kwietnia 2006r.
8.	Sprawdzian przeprowadzany w ostatnim roku nauki w szkole podstawowej: a) w szkołach dla dorosłych, w których nauka kończy się w semestrze jesiennym b) dodatkowy termin sprawdzianu w szkołach wymienionych w lit. a c) w pozostałych szkołach podstawowych d) dodatkowy termin sprawdzianu w szkołach wymienionych w lit. c	ustali dyrektor CKE
9.	Egzamin przeprowadzany w ostatnim roku nauki: w gimnazjum: a) w gimnazjach dla dorosłych, w których nauka kończy się w semestrze jesiennym: - część humanistyczna - część matematyczno-przyrodnicza b) dodatkowy termin w gimnazjach wymienionych w lit. a - część humanistyczna - część matematyczno-przyrodnicza c) w pozostałych gimnazjach: - część humanistyczna - część matematyczno-przyrodnicza d) dodatkowe terminy w gimnazjach wymienionych w lit. c: - część humanistyczna - część matematyczno-przyrodnicza	ustali dyrektor CKE
10.	Zakończenie zajęć w klasach (semestrach) programowo najwyższych: - w szkołach ponadpodstawowych: - w szkołach ponadgimnazjalnych (z wyjątkiem szkół wymienionych w pkt 11):	22 grudnia 2005 r. (sesja zimowa) 28 kwietnia 2006r. (sesja wiosenna) (terminy zostaną podane po ustaleniu przez dyrektora CKE terminu egzaminu maturalnego) (sesja zimowa) (sesja wiosenna)
11.	Zakończenie zajęć w klasach (semestrach) programowo najwyższych zasadniczych szkół zawodowych, szkół policealnych i pomaturalnych	13 stycznia 2006 r. lub 14 czerwca 2006 r.
12.	Pisemne egzaminy dojrzałości w sesji wiosennej - język polski - drugi przedmiot - język ojczysty - w szkołach lub oddziałach z ojczystym językiem nauczania mniejszości narodowej	9 maja 2006 r., 10 maja 2006 r., 11 maja 2006 r.
13.	Egzamin maturalny w sesji wiosennej: - część ustna - część pisemna	ustali dyrektor CKE
14.	Egzaminy z nauki zawodu i z przygotowania zawodowego	ustalają kuratorzy oświaty
15.	Egzamin potwierdzający kwalifikacje zawodowe (sesja letnia) - etap pisemny - etap praktyczny	ustali dyrektor CKE

16.	Dni wolne od zajęć dydaktyczno-wychowawczych: a) w szkołach podstawowych wymienionych w pkt 8a b) w szkołach podstawowych wymienionych w pkt.8c c) w gimnazjach wymienionych w pkt. 9a d) w gimnazjach wymienionych w pkt. 9c e) w szkołach, w których przeprowadzana jest pisemna część egzaminu dojrzałości: - w sesji zimowej - w sesji wiosennej f) w szkołach, w których przeprowadzana jest pisemna część egzaminu maturalnego: - w sesji zimowej - w sesji wiosennej g) w zasadniczych szkołach zawodowych, w których przeprowadzany jest etap pisemny egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe h) w szkołach z 5 dniowym tygodniem pracy	Dokładne terminy zostaną podane po ustaleniu przez dyrektora CKE terminów sprawdzianów i egzaminów. 2 maja 2006 r., 16 czerwca 2006 r.
17.	Zakończenie rocznych zajęć dydaktyczno-wychowawczych	30 czerwca 2006 r.
18.	Ferie letnie	1 lipca - 31 sierpnia 2006 r.
19.	Dodatkowym dniem wolnym od zajęć w szkołach z 5 dniowym tygodniem pracy może być po odpracowaniu:	31 października 2005 r.,
20.	Dodatkowym dniem wolnym od zajęć w szkołach z z 6 dniowym tygodniem pracy jest:	31 października 2005 r. i 2 maja 2006 r.

⇒ KO w Gdańsku informuje

➤ Informacje o wynikach kontroli używania symboli państwowych

Kurator Oświaty skierował do szkół i innych placówek oświatowych wybrane informacje*o wynikach kontroli używania symboli państwowych przez organy administracji publicznej, przeprowadzonej przez Najwyższą Izbę Kontroli. Poniższe informacje powinny przyczynić się do upowszechniania wiedzy na temat symboli państwowych, ich znaczenia, uwrażliwienie na występujące nieprawidłowości związane z ich używaniem, a jednocześnie wpłynąć na realizację działań wychowawczych związanych z kształtowaniem i umacnianiem patriotyzmu.

Podstawowe zasady używania symboli państwowych

- Godło i flaga są symbolami państwa, do których należy odnosić się z należną czcią i szacunkiem - chcemy być szanowani - szanujmy swoje znaki.
- Znaki państwowe mają pierwszeństwo przed każdym innym znakiem, np. znakami samorządowymi, organizacji, instytucji itp.
- Miejszem pierwszym (uprzywilejowanym) jest zawsze prawa strona osoby stojącej tyłem do budynku lub na prawo od godła, patrząc od strony godła (tj. kierunek, w którym patrzy orzeł). W heraldyce przyjmuje się odwrotny kierunek patrzenia, tj. nie z punktu widzenia obserwatora, ale z punktu widzenia godła lub flagi.
- Znaki państwowe gospodarza mają pierwszeństwo przed równorzędnymi im w hierarchii znakami państwa, w imieniu którego odbywa się wizyta władz państwowych.
- Tradycyjne godło i flaga pełnią rolę szczególnych znaków informacyjnych - należy je umieszczać w takich miejscach i w takiej liczbie, aby te rolę spełniały; przy zwielokrotnieniu stają się dekoracją.

Dobre praktyki dotyczące używania symboli

W instytucji zobowiązanej do używania godła i wywieszania flagi RP zapisy określające odpowiedzialność za używanie symboli państwowych powinny być wprowadzone do regulaminu organizacyjnego lub innego dokumentu określającego zadania komórek organizacyjnych jednostki lub zakresów obowiązków odpowiedzialnych pracowników. Odpowiedzialność powinna obejmować w szczególności:

- właściwe umieszczenie godła i flag,
- okresowe sprawdzanie ich stanu,
- wymianę zużytych,
- terminowe wywieszania flag,
- zbierania godła i flag wycofanych z użytku w celu godnego ich zniszczenia (najlepiej przez palenie (flagi) oraz zamałowanie i pocięcie lub złomowanie (godła).

Godło

- Godło należy umieszczać w sposób zapewniający mu należną część i szacunek.
- Poza wizerunkiem godła zgodnym z ustawą (Ustawa z dnia 31 stycznia 1980 r. o godle, barwach i hymnie Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. nr 7 poz. 18 z późn. zm.)), możliwe jest eksponowanie wizerunku orła artystycznie przetworzonego, jednak nie może on zastępować wizerunku ustawowego.
- Nie należy używać godła z okresu PRL z dorobioną koroną.
- Instytucje zobowiązane są do umieszczania godła:
 - *na zewnątrz* siedziby - tablica z godłem po prawej stronie lub nad wejściem do budynku oraz tablica z nazwą instytucji, po prawej stronie, poniżej godła;
 - *wewnątrz* siedziby - pomieszczenia urzędowe, sale posiedzeń, sale wykładowe i lekcyjne - najlepiej na ścianie na wprost wejścia albo na innej ścianie w miejscu widocznym od wejścia. Na tej samej ścianie na której umieszczone jest godło nie należy umieszczać innych obiektów (np.

- kalendarze, obrazy, zdjęcia, tablice itp.);
- na stronach internetowych instytucji.

Flaga

- Flaga państwowa może być wyeksponowana na stałe przed urzędem, np. przy wejściu, w celu podkreślenia, że jest to urząd państwowy; w nocy flaga powinna być oświetlona.
- Rozróżnienie w ustawie: flagę podnosi się - wciąga na maszt przed budynkiem lub na dachu (oznacza to, że każdy urząd powinien mieć maszt), umieszcza się - na drzewcu na ścianie budynku lub wewnątrz.
- Zgodnie z przyjętym zwyczajem flagę podnosi się do godziny 8.00 rano, a opuszcza się o zachodzie słońca.
- Sposób eksponowania flagi przez jednostkę (przed oficjalną siedzibą, na zewnątrz i wewnątrz) powinien służyć przekazaniu odpowiedniego komunikatu np. głowa państwa przebywa w swojej siedzibie).

Symbole i my

- Wywieszajmy flagi, aby uczcić ważne uroczystości, rocznice i święta państwowe.
- Flagi możemy wywieszać również wówczas, kiedy chcemy uczcić ważne wydarzenia z naszego życia prywatnego. Tak robi się w wielu krajach.
- Flaga z godłem nie powinna być używana przez obywateli, ponieważ jest zastrzeżona wyłącznie dla grupy podmiotów określonych w ustawie (placówki dyplomatyczne, lotniska, samoloty cywilne podczas lotów za granicą, kapitanaty portów, na statkach morskich).
- Flaga, którą wywieszamy powinna być czysta i wyprasowana.
- Wywieszona flaga powinna być przymocowana w taki sposób, aby nie uległa zerwaniu, np. przywiązana lub przymocowana do drzewca.
- Flaga powinna być tak umieszczana, aby nie dotykała do podłoża, podłogi lub nie była zamoczona w wodzie.
- Jeżeli flaga zaplącze się dookoła drzewca, trzeba ją rozplątać. Zaplątana flaga nie jest ozdobą.
- Jeżeli flaga jest w stanie nie nadającym się już do użytku, powinna być zniszczona w sposób godny, najlepiej przez spalenie lub pocięcie w taki sposób, aby rozdzielić barwy.
- Flaga z papieru używana podczas różnego rodzaju uroczystości, nie powinna być porzucona, wyrzucona na śmietnik, ale zniszczona w sposób godny.
- Podczas ceremonii podnoszenia lub opuszczania flagi, lub gdy flaga jest niesiona podczas pochodu, przemarszu, przeglądu - wszystkie osoby, z wyjątkiem tych, które są w mundurach, powinny być zwrócone twarzą do flagi i przyjmując postawę wyprostowaną.
- Nie wywiesza się godła ani flagi, jeżeli są one brudne, podarte, spłowiałe lub pomazane.
- Flagi opuszczamy do połowy masztu tylko w szczególnych, określonych sytuacjach (żałoba).
- Drzewce lub maszt flagi przeznaczone są tylko do tego celu, nie umieszcza się na nich żadnych dekoracji ani znaków reklamowych.
- Na godle ani fladze nie należy umieszczać jakichkolwiek napisów, rysunków, znaków, liter, obrazków.
- Pamiętajmy, że flaga lub barwy wywieszane „do góry nogami” nie symbolizują już państwa polskiego.
- Trzeba zwracać uwagę na właściwą kolejność barw, jeżeli umieszczane są pionowo - kolor biały powinien znajdować się po lewej stronie płaszczyzny oglądanej z przodu.
- Osoby, z umieszczonym na ubraniu wizerunkiem godła lub flagi powinny o tym pamiętać i zachowywać się godnie.
- Artystyczne przetworzenia wizerunków flagi lub godła nie mogą ich ośmieszać.
- Symboli państwowych nie umieszcza się na chusteczkach, serwetkach lub innych przedmiotach przeznaczonych do okresowego użycia i następnie wyrzucanych.
- Niedopuszczalne jest niszczenie lub uszkodzenie godła albo flagi, ani niegodne zachowanie przy symbolach.
- Podczas wykonywania lub odtwarzania hymnu państwowego obowiązuje zachowanie powagi i spokoju oraz zdjęcie nakrycia głowy (mężczyźni).
- Nie należy nadużywać symboli państwowych podczas akcji protestacyjnych organizowanych przez grupy zawodowe lub społeczne, jeżeli nie jest to związane z walką o dobro całego narodu.
- Symbole państwowe innych państw należy traktować z takim samym szacunkiem, jakiego oczekujemy od innych, w stosunku do polskich symboli państwowych.

* „Informacja o wynikach kontroli używania symboli państwowych przez organy administracji publicznej” Najwyższa Izba Kontroli Departament Strategii Kontrolnej, Warszawa kwiecień 2005 r.

➤ Komunikaty OKE w Gdańsku

➤ Dyrektor OKE informuje:

- Termin składania pisemnej deklaracji przystąpienia do egzaminu maturalnego w najbliższej sesji - sesji zimowej (w styczniu 2006 roku) mija 30 czerwca 2005 roku; deklarację należy złożyć u dyrektora macierzystej szkoły.
- Jeżeli zdający przystępuje do części ustnej egzaminu maturalnego z języka polskiego, musi dokonać wyboru tematu z listy szkolnej przygotowanej na sesję zimową 2006 roku; może wybrać ten sam temat prezentacji, jeżeli znajduje się on na tej liście, jeżeli lista nie zawiera tego tematu, zdający musi wybrać inny temat z listy.

Ze strony www.oke.gda.pl

➤ Wyniki sprawdzianu uczniów szóstych klas szkół podstawowych w 2005 roku

UCZESTNICY SPRAWDZIANU

Do sprawdzianu zgłoszono 57 770 uczniów klas szóstych z 1 370 szkół podstawowych zlokalizowanych na terenie działalności Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Gdańsku. Spośród nich 38,4% uczęszczało do szkół wiejskich. Najliczniejszą grupę szóstoklasistów ze szkół miejskich (27,3%) stanowili uczniowie szkół zlokalizowanych w miastach o liczbie mieszkańców powyżej 100 tysięcy.

Z powodu szczególnych przypadków losowych lub zdrowotnych uniemożliwiających pisanie sprawdzianu, zarówno w pierwszym terminie, jak i w terminie dodatkowym, dyrektor OKE w Gdańsku podjął decyzję o zwolnieniu ze sprawdzianu 75 uczniów (46 z województwa kujawsko-pomorskiego i 29 z województwa pomorskiego).

Na podstawie zaświadczeń stwierdzających uzyskanie tytułu laureata lub finalisty olimpiady przedmiotowej albo laureata konkursu przedmiotowego o zasięgu wojewódzkim z obowiązku przystąpienia do sprawdzianu zostało zwolnionych 87 uczniów (57 z województwa kujawsko-pomorskiego i 30 z województwa pomorskiego). Uczniowie ci uzyskali maksymalny wynik ze sprawdzianu.

Do sprawdzianu w dniu 5 kwietnia 2005 roku nie przystąpiło 193 uczniów (95 z województwa kujawsko-pomorskiego i 98 – z pomorskiego). Uczniowie nieobecni mają prawo przystąpić do sprawdzianu w terminie dodatkowym – 7 czerwca 2005 roku.

Frekwencja uczniów na sprawdzianie w okręgu i każdym województwie wyniosła 99,7%.

Do szkół przekazano zaświadczenia o wynikach sprawdzianu dla 57 502 uczniów (1370 szkół): ♦ województwo kujawsko-pomorskie: liczba szkół: 711, liczba uczniów: 27 976 ♦ województwo pomorskie: liczba szkół: 659, liczba uczniów: 29 526

ZESTAW STANDARDOWY A1, ZESTAWY DOSTOSOWANE A4, A5, A6 - CHARAKTERYSTYKA

Zestaw zadań pt. „W wodzie” był testem tematycznym, przeznaczonym do sprawdzenia u uczniów kończących szóstą klasę szkoły podstawowej stopnia opanowania umiejętności opisanych w standardach wymagań egzaminacyjnych.

Zestaw ten rozwiązywali uczniowie:

- bez dysfunkcji i z dysleksją rozwojową (symbol arkusza: A1)
- słabo widzący (symbole arkuszy: A4- czcionka Arial 16 pkt., A5 – czcionka Arial 24 pkt)
- niewidomi (symbol arkusza: A6- druk w piśmie Braille'a).

Na rozwiązanie wszystkich zadań przewidziano 60 minut, w przypadku uczniów z dysfunkcjami czas ten mógł być przedłużony o 30 minut. Za poprawne wykonanie wszystkich zadań uczeń mógł otrzymać 40 pkt.

Tabela. Udział punktów do uzyskania w kategoriach standardów wymagań – zestaw A1

Nr kategorii standardu	Kategorie standardu wymagań	Liczba pkt.	Waga	Numery zadań arkusza A1
I	Czytanie	10	25%	1, 3, 4, 5, 6, 9, 10, 16, 17, 18
II	Pisanie	10	25%	23, 25 (I, III, IV, V, VI)
III	Rozumowanie	8	20%	12, 13, 14, 21 (I, III), 22, 25 II
IV	Korzystanie z informacji	4	10%	8, 19, 26
V	Wykorzystywanie wiedzy w praktyce	8	20%	2, 7, 11, 15, 20, 21 (II), 24
	Razem	40	100%	

W zakresie **czytania** sprawdzono umiejętności odczytywania:

- tekstu popularnonaukowego,
- tekstu literackiego,
- danych z tabeli,
- danych z planu.

W zakresie **pisania** sprawdzono umiejętność redagowania:

- ogłoszenia,
- wypowiedzi na podany temat.

W zakresie **rozumowania** sprawdzono umiejętności:

- rozpoznawania charakterystycznych cech i własności figur geometrycznych oraz obiektów przyrodniczych,
- wyjaśniania na prostych przykładach zmian cywilizacyjnych, jakie nastąpiły na przestrzeni dziejów,
- ustalania sposobu rozwiązania zadania i analizowania otrzymanego wyniku.

W zakresie **korzystania z informacji** sprawdzono umiejętność posługiwania się źródłami informacji.

W zakresie **wykorzystywania wiedzy w praktyce** sprawdzono umiejętności:

- rozwiązywania problemów praktycznych z wykorzystaniem własności liczb, obliczeń dotyczących długości, czasu i pieniędzy,
- posługiwania się poznanymi terminami do opisywania sytuacji spotykanych w środowisku, instrukcją obsługi prostego urządzenia technicznego, zasadami postępowania w środowisku przyrodniczym.

Zastosowany w teście motyw przewodni porządkował układ zadań i nadawał całości zestawu praktyczny wymiar.

WYNIKI W WYBRANYCH POWIATACH

Poniżej przedstawiono wartości podstawowych wskaźników statystycznych wyników uczniów ze szkół zlokalizowanych na terenie powiatów województwa pomorskiego. Zestawienie obejmuje wyniki uczniów rozwiązujących zadania z zestawu standardowego A1 (maksymalna liczba punktów 40).

Powiaty	Zestawy zadań			
	liczebność	wynik		
		minim.	średni	łatwość
bytowski	1292	4	27,7	0,69
chojnicki	1406	6	28,5	0,71
człuchowski	792	6	27,8	0,69
gdański	1208	2	28,6	0,71
kartuski	1855	6	28,7	0,72
kościerski	1040	3	27,4	0,68
kwidzyński	1185	5	28,9	0,72
łęborski	972	3	28,7	0,72
m.Gdańsk	4505	3	31,1	0,78
m.Gdynia	2570	4	32,3	0,81
m.Słupsk	1156	1	30,6	0,77
m.Sopot	319	6	32,3	0,81
malborski	797	6	28,6	0,71
nowodworski	514	5	28,7	0,72
pucki	1086	4	28,7	0,72
słupski	1347	4	27,8	0,70
starogardzki	1848	3	27,9	0,70
sztumski	691	6	27,6	0,69
tezewski	1538	0	28,5	0,71
wejherowski	2727	0	28,8	0,72

➤ Komunikaty różne

➤ Lekcje o przedsiębiorczości

Sprawdź czy Twoje gimnazjum otrzymało bezpłatne materiały edukacyjne! Na początku stycznia br., Fundacja MSP Komandor zakończyła wysyłkę bezpłatnych materiałów edukacyjnych pod tytułem „Wymiana handlowa przedsiębiorstw”. Ponad 10 000 płyt CD trafiło do gimnazjów w całej Polsce! Projekt uzyskał pozytywne opinie recenzentów. „Wymiana handlowa przedsiębiorstw” to lekcje multimedialne, które są ciekawym pomysłem na wzbogacenie oferty programowej gimnazjum. Płytę można pobrać ze strony internetowej Fundacji MSP Komandor: www.fundacja.komandor.pl/whp Więcej informacji udziela Koordynator Projektu - Katarzyna Ciurlik (kciurlik@komandor.pl).

➤ Interaktywna Mapa Szkół

Sprawdź, czy Twoja szkoła jest na Interaktywnej Mapie Szkół portalu Interkl@sa! Jeśli nie to zarejestruj swoją szkołę! **Na stronie** <http://mapa.interklusa.pl/>

➤ Program Europejski - MŁODZIEŻ

Celem Programu jest wspieranie interesujących pomysłów realizowanych przez młodych ludzi. Umożliwia on realizację spotkań młodzieży z 30 państw europejskich. Organizacje młodzieżowe mogą starać się o pomoc merytoryczną oraz finansową. W Programie udział mogą brać osoby w wieku 15-25 lat. W szczególności traktowane są grupy, które skupiają tzw. młodzież defaworyzowaną: osoby niepełnosprawne, ze środowisk patologicznych lub osoby z terenów wiejskich, bezrobotni itp. Projekty są realizowane w ramach 5 akcji:

AKCJA 1 Wymiana młodzieży polega na spotkaniach grup młodzieżowych z różnych krajów europejskich. W realizacji projektu musi brać udział co najmniej jedna grupa z kraju należącego do UE. Jeśli w wymianie uczestniczą więcej niż dwie grupy, wniosek składa jedynie organizacja zapraszająca (w budżecie tego wniosku uwzględnione są także koszty przejazdu uczestników - Program Młodzież pokrywa 70% kosztów najtańszych biletów). W projekcie przewidziana jest też wizyta przygotowawcza w kraju, w którym organizowana jest wymiana. W wizycie uczestniczą liderzy grup biorących udział w wymianie. Wymianę współfinansować mogą inne organizacje społeczne oraz samorząd lokalny. **UWAGA!** Wnioski o dofinansowanie składają tylko organizacje posiadające osobowość prawną (tzn. stowarzyszenia, fundacje itp.).

AKCJA 2 Wolontariat europejski polega na wyjazdach młodych ludzi do pracy społecznej w organizacjach społecznych w różnych krajach europejskich. Wolontariat europejski jest świetną okazją do poznania innej kultury, nowych ludzi, języka, zdobycia cennego doświadczenia i wiedzy. W Polsce działają organizacje, które zajmują się pośrednictwem między wolontariuszem a organizacjami przyjmującymi. Organizacje te zajmują się większością formalności związanych z wyjazdem. Wolontariusze, których projekty zostały realizowane, mogą brać też udział w Akcji 3 - Inicjatywy młodzieżowe.

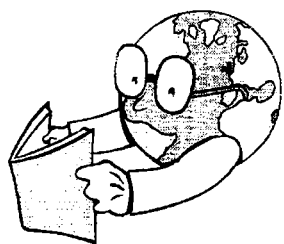
AKCJA 3 Inicjatywy młodzieżowe składa się z dwóch części: Inicjatyw grupowych oraz Kapitału przyszłości. Projekty realizowane są w społeczności lokalnej bez uczestnictwa partnera zagranicznego. Ich celem jest wykorzystanie doświadczeń zdobytych w projektach realizowanych w ramach Akcji 1 i 2.

AKCJA 4 Wspólne działania. Projekty realizowane wspólnie z programami Socrates i Leonardo da Vinci. Celem akcji jest rozpowszechnianie rozwiązań umożliwiających zdobywanie wiedzy. Wnioski w ramach tej akcji należy składać bezpośrednio do Komisji Europejskiej w Brukseli.

AKCJA 5 Działania wspierające. Celem jest podnoszenie kwalifikacji pracowników i liderów młodzieżowych realizujących projekty w ramach Programu Młodzież.

FORMALNOŚCI: Wnioski o dofinansowanie muszą być złożone na formularzach dostępnych w Agencji Narodowej (można je również ściągnąć ze strony internetowej). Wypełnione formularze należy złożyć osobiście lub pocztą (tradycyjną). Agencja nie przyjmuje wniosków wysyłanych drogą elektroniczną! **TERMINY:** Wnioski należy składać przynajmniej trzy miesiące przed rozpoczęciem realizacji projektu w terminach do: 1 II, 1 IV, 1 VI, 1 IX, 1 XI. **Ze strony:** http://www.yforum.pl/programy_europejskie/p_mlodziarz.php

D. I.

INFORMACJE OPINIE PROPOZYCJE

Dorota Werbińska

*Osrodek Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku
Instytut Neofilologii PAP w Słupsku*

Czy anglistom grozi wypalenie zawodowe

Zespół wypalenia zawodowego stał się ostatnio tematem nagłaśnianym przez media oraz podejmowanym na szkoleniach dla nauczycieli różnych przedmiotów, lecz odnoszę wrażenie, że znakomita większość nauczycieli, w tym języków obcych, nie posiada podstawowej wiedzy na temat wypalenia zawodowego, a tym samym nie potrafi przeciwdziałać jak radzić sobie z tym syndromem, gdy już stanie się jego ofiarą. Myślę, że za ten brak wiedzy wśród nauczycieli odpowiedzialność ponoszą dwa czynniki. Po pierwsze, przyznawanie się do wypalenia zawodowego może uchodzić za brak profesjonalizmu. Wszak nikt nie chce być utożsamianym z jałowością i nieproduktywnością, a niestety termin „wypalenie” takie konotacje przywołuje. Po drugie, w potocznym znaczeniu syndrom wypalenia zawodowego jest kojarzony z nauczycielem „wiekowym”, dojrzałym i doświadczonym, a w przeważającej mierze nauczyciele języka angielskiego w Polsce to ludzie młodzi, niespełna 30-letni, generujący pomysły i otwarci na nowe. Tym samym, może wydawać się, że problem ich nie dotyczy. Niestety, oba założenia nie są prawdziwe. Zaangażowany w swoją pracę nauczyciel może ulec wypaleniu już po pięcioletnim okresie pracy, a wyniki badań dość jednoznacznie wskazują, że syndrom wypalenia częściej dotyka osoby młodsze niż starsze (badania Tucholskiej 2004), przy czym do starszych zalicza się osoby powyżej 30. bądź 40. roku życia. Z kolei, niedopuszczanie do siebie myśli o wypaleniu blokuje możliwość uzyskania pomocy i pogłębia już zachodzący proces.

Celem tego artykułu jest próba wypełnienia tej luki i dostarczenie podstawowych informacji na temat syndromu wypalenia zawodowego w odniesieniu do nauczycieli języka angielskiego.

Czym jest wypalenie zawodowe?

Wypalenie zawodowe możemy rozpatrywać z różnych perspektyw. Najbardziej znane koncepcje teoretyczne wyjaśniające zjawisko wypalenia to podejście wielowymiarowe, podejście egzystencjalne oraz koncepcja własnej skuteczności. Omówmy je pokrótce poniżej.

Podejście wielowymiarowe reprezentuje czołowa znawczyni omawianego zagadnienia, Christine Maslach (2000). Według niej, wypalenie zawodowe obejmuje trzy zasadnicze komponenty: 1) wyczerpanie emocjonalne przejawiające się zmęczeniem, bólami głowy, itp. przypominające swoimi symptomami stres, 2) depersonalizację czyli obojętny, zdystansowany, a nawet cyniczny stosunek do innych, co prawdopodobnie jest wynikiem obrony organizmu wskutek działania pierwszego komponentu oraz 3) obniżone poczucie dokonań własnych, co oznacza niską samoocenę, najprawdopodobniej wskutek zadziałania dwóch pierwszych składników. W modelu wielowymiarowym dopiero obecność trzech składników świadczy o wypaleniu zawodowym osoby. Tym samym, zmniejszenie prawdopodobieństwa ich występowania jest skuteczniejsze niż zredukowanie samego stresu.

W koncepcji egzystencjalnej, wypalenie zawodowe jest ściśle związane z potrzebą sensu życia jednostki. Sekularyzacja społeczeństwa spowodowała, że dla niektórych osób praca jest najwyższą wartością, wręcz sensem życia. Dotyczy to zwykle jednostek ambitnych, o dużych oczekiwaniach, odpowiedzialnych za swoich uczniów. Gdy czują, że z powodów różnych (np. problemy z dyscypliną, duża liczebność klas, naciski biurokratyczne, niewykorzystana kompetencja, sprzeczne wymagania) nie potrafią już dłużej inspirować, popadają w stan zmęczenia i emocjonalnego wyczerpania. Doznają porażki, gdyż przyjmują zasadę, że jeśli ich praca ma znaczenie, oni sami mają znaczenie. Jeśli zaś jest inaczej, czują, że zawiedli. Według Pines (2000), wypalenie w modelu egzystencjalnym jest końcowym efektem utraty złudzeń co do znalezienia sensu życia w pracy zawodowej. Będzie dotyczyło tylko osób, które dają z siebie wszystko i jeszcze więcej niż to konieczne ze względu na wymogi pracy, osób które „płoną” zanim się wypalą, a właśnie takie zaangażowanie w pracę jest koniecznym warunkiem wstępnym omawianego tu syndromu. Brak osiągnięć na miarę inwestowanego czasu i wysiłku doprowadza do głębokiego poczucia klęski i beznadziejności. Zaznaczyć jednak trzeba, że praca wyko-

nana z dużym nakładem sił nie prowadzi do wypalenia jednostki, jeżeli zapewnia upragniony sukces. Wypala zatem nie sama praca, lecz brak oczekiwanych rezultatów czy poczucia spełnienia prowadzącego do osiągnięcia wytyczonych dążeń.

Koncepcja niskiej skuteczności (self-efficacy), z kolei, koncentruje się na braku możliwości człowieka do kontrolowania zdarzeń dotyczących jego życia. Według założeń tego modelu, ludzie z większym poczuciem własnej skuteczności dążą do zmian w otoczeniu lub wykształcenia odpowiednich działań zaradczych i, generalnie, doświadczają mniej stresów. Zaś ci o niższym poczuciu własnych kompetencji są rozczarowani, apatyczni, cyniczni i częściej rezygnują. Chemiss (1993, w Tucholska 2003) odnosi poczucie skuteczności do trzech obszarów działań nauczyciela: zadaniowych (np. przekazywanie wiedzy), interpersonalnych (np. rozmowa z uczniem dotycząca jego zainteresowań czy trudności z przedmiotem), organizacyjnych (np. zorganizowanie wyjścia do kina). Nauczyciele w różnym stopniu potrafią wykonywać powyższe zadania, a największe braki występują w umiejętnościach organizacyjnych. W związku z tym, z perspektywy wypalenia ważne są wszystkie trzy obszary, gdyż wszystkie generują stres i przeciążenie zawodowe.

Czym wypalenie zawodowe nie jest?

Prezentując zjawisko wypalenia zawodowego, warto jest również wskazać czym wypalenie zawodowe nie jest (por. Pines 2000). Pomoże to nam wyklarować omawiane pojęcie poprzez wskazanie różnic pomiędzy wypaleniem a pojęciami do niego zbliżonymi.

Wypalenie a stres

Choć często utożsamiane ze stresem, wypalenie zawodowe nim nie jest. Stres powoduje zmiany chemiczne w organizmie, można go doświadczać w różnych sytuacjach (np. utraty pracy, choroby lub śmierci bliskiej osoby, poważnego wypadku), sprawia, że jednostka czuje się ponaglana do działania, następuje u niej spadek sił i energii. Wypalenie natomiast dotyka tych, którzy rozpoczęli pracę mając wzniosłe cele, wysokie oczekiwania i silną motywację. Charakteryzuje tych, którzy angażują się emocjonalnie w pracę z innymi, a wypaleni czują bezradność i beznadziejność, u których następuje spadek ideałów i pragnień.

Wypalenie a alienacja

Wypalenie zawodowe nie jest również alienacją, która powstaje gdy ludzie odczuwają brak możliwości do przyjęcia wartości, kierujących niegdyś ich zachowaniem. Jednak wśród wyalienowanych spotyka się także takie osoby, dla których praca nie była niczym innym poza zapłatą. Jest to cecha odgradzająca alienację od wypalenia zawodowego, bowiem osoby zagrożone

wypaleniem troszczą się przede wszystkim o innych, a najmniej o wartości finansowe.

Wypalenie a depresja

Wypalenia zawodowego nie możemy także identyfikować z depresją. Osoby będące w depresji tracą zainteresowanie wszystkimi dotychczasowymi pasjami, a rozpacz i chandra przenika cały ich świat. W przeciwieństwie do depresji, wypalenie zawodowe we wczesnych stadiach nie wkracza w inne sfery życia poza pracą zawodową.

Wypalenie a zmęczenie

Pomiędzy wypaleniem a zmęczeniem występują zasadniczo dwie różnice. Po krótkim zregenerowaniu sił zmęczenie ustaje i można dojść do siebie, co nie sprawdza się w przypadku wypalenia zawodowego. Ponadto, wypalenie zawodowe zawsze dostarcza poczucia porażki i dlatego jest doznaniem negatywnym. W przeciwieństwie do wypalenia, zmęczenie może niekiedy dostarczać pozytywnych doznań – zdobycie wysokiego górskiego szczytu czy długa jazda na rowerze może doprowadzić do poczucia sukcesu i spełnienia.

Dlaczego Anglici?

Zastanówmy się teraz dlaczego nauczyciele języka angielskiego okazują się szczególnie podatnymi kandydatami na wypalenie zawodowe. Najważniejsze powody przedstawiam poniżej.

Ciągłe zabieganie

W porównaniu z nauczycielami innych przedmiotów anglicy statystycznie pracują więcej, gdyż więcej mają ku temu okazji. Etatowa praca w szkole, kursy w zaprzyjaźnionym domu kultury, lekcje prywatne, a do tego konieczność przetłumaczenia dodatkowego tekstu dla znajomego powodują, że ich praca praktycznie nigdy się nie kończy. Ciągłe jest jeszcze coś do zrobienia, czy to więcej, czy lepiej, czy ciekawiej. Nieprzerwana koncentracja, konieczność ciągłej wymiany informacji, nieustającego czuwania i podejmowania decyzji powodują, że wielu nauczycieli języka angielskiego czuje się przepracowanymi, wciąż zmęczonymi, niedostatecznie przygotowanymi do zajęć i stopniowo paraliżowanymi przez kumulujący i nasilający się stres.

Do tego nakładają się marne warunki pracy – wysoka liczebność uczniów, zamieszanie i hałas, nadmiar obowiązków biurokratycznych tzw. robót papierkowych. Duże obciążenie pracą daje anglistom poczucie dyskomfortu z powodu niezaspokojenia oczekiwań.

Brak pewności odnośnie własnych kompetencji językowych

Jeszcze na początku lat 90-tych można było znać język angielski na poziomie egzaminu FCE zdanego np. na B i uchodzić za nauczyciela władającego nim do-

brze. Obecnie, gdy poziom znajomości języka angielskiego znacznie się podwyższył wśród społeczeństwa (nie jest niczym nadzwyczajnym, że uczniowie w szkole średniej zdają egzamin na poziomie CAE, a nierzadko wyższym), znajomość języka na poziomie zaawansowanym wydaje się pożądaną normą. Zaawansowanie językowe oznaczające np. posługiwanie się dobrą fonetyką jest istotne nawet wśród nauczycieli klas podstawowych, ponieważ ogólnie wiadomo jak ważne są dobre wzorce fonetyczne przy nauczaniu dzieci. Przy takim stanie rzeczy nauczyciel języka obcego, bardziej niż nauczyciel innego przedmiotu, przejmując się brakiem znajomości słówka, o które zapytał uczeń przy całej klasie (np. Jak jest po angielsku „stonka”?) czy nagłym odkryciem, że wymawiane przez niego słowo „barrier” ma akcent na pierwszej sylabie, a nie drugiej jak zawsze myślał. Do tego dokłada się ciągle porównywanie się z rodzimym użytkownikiem języka, których obecnie jest w Polsce coraz więcej i niekorzystne wypadanie w tych porównaniach (np. używanie języka książkowego i zbyt formalnego rejestru, częstsze nauczanie słownictwa w izolacji bez podawania kontekstu, dostarczanie mniejszej ilości informacji kulturowych, itp.). Brak pewności odnośnie własnej znajomości języka obcego sprawia, że niektórzy angliści doświadczają chronicznego poczucia lęku przed ujawnieniem własnych niedociągnięć językowych.

Brak pewności odnośnie własnych kompetencji pedagogicznych

Niewiele mi wiadomo o kompetencjach pedagogicznych nauczycieli innych przedmiotów, ale jeszcze do niedawna (a prawdopodobnie w wielu ośrodkach ma to miejsce do dziś) nie podejmowano w ramach przedmiotu metodyka nauczania języków obcych zagadnień związanych z nauczaniem języka obcego dzieci z dysfunkcjami. W praktyce sprowadza się to do tego, że młody anglista nie potrafi nauczać języka dzieci z dysleksją rozwojową, nie wie co zrobić, gdy ma w klasie dziecko nadpobudliwe, a niekiedy dokładają się do tego inne zaburzenia poznawcze powierzonych mu uczniów. Co więcej, nie potrafi poradzić sobie z brakiem dyscypliny czy agresją wśród uczniów lub występującym u nich deficytem motywacji. Mimo kilkuletniego przygotowywania się do zawodu, nauczyciel języka często nie czuje się dostatecznie przygotowany do pełnienia swojej roli zawodowej, a więc skutecznego nauczania języka angielskiego.

Niedostateczna informacja wstępna

Problem braku informacji „na wejściu” doskwiera wielu początkującym nauczycielom. Zwykle nowicjusze w zawodzie nie posiadają wystarczających informacji odnośnie planów wynikowych, rozkładów materiału, planów wychowawczych, warunków pracy czy możliwo-

ści rozwoju w ramach instytucji. Od wielu z nich oczekuje się tyle, ile spodziewa się po doświadczonych pracownikach. Niestety, nie we wszystkich miejscowościach działają doradcy metodyczni języka angielskiego wspierający młodych pracowników. Większość nowicjuszy w zawodzie rozwija w sobie poczucie niższości, co oczywiście zwiększa prawdopodobieństwo porażki, stresu i wypalenia.

Podsumowując możemy zwrócić uwagę, że w profesji nauczyciela języka angielskiego nastąpił sukcesywny wzrost obciążeń ilościowych i jakościowych. Wzrost tych obciążeń, jak również rozbieżność między otrzymanym przygotowaniem zawodowym a rzeczywistością przyspieszają wyczerpanie sił i rozczarowują do pracy.

Czy jesteś kandydatem do wypalenia zawodowego?

Poniżej prezentuję test, który pomoże czytelnikom zbadać jak bardzo są zagrożeni przez syndrom wypalenia zawodowego.¹

Objaśnienie: po przeczytaniu każdego stwierdzenia spróbuj dokonać samooceny, wpisując odpowiednią liczbę punktów według skali: 1-prawie nigdy, 2-rzadko, 3-w mniej więcej połowie wypadków, 4-najczęściej, 5-zawsze.

1. Gdy wstaję rano w dni robocze, czuję się zmęczony lub wyczerpany.
2. Mam kłopoty z zasypianiem i (lub) budzeniem się.
3. W pracy jestem coraz bardziej sfrustrowany, niecierpliwy i nerwowy.
4. Myślę ciągle o pracy, również w czasie wolnym.
5. Jako pracownik czuję się niedoceniony.
6. Mam trudności z podejmowaniem drobnych decyzji w pracy.
7. Mam większe niż kiedyś opóźnienia w wykonaniu zadań.
8. W trakcie wykonywania codziennych zadań zdarzają mi się drobne pomyłki.
9. Moi bliscy twierdzą, że jestem spięty.
10. Bywam w złym nastroju częściej niż w dobrym.
11. Nigdy nie mam czasu na kolację z przyjaciółmi.
12. Jestem zbyt zajęty, by pozwolić sobie na zajęcia rekreacyjne.
13. Nie umiem już swobodnie rozmawiać z ludźmi, z którymi kiedyś lubiłem być.
14. Często gubię drobne przedmioty, takie jak klucze czy okulary.
15. Wydaje mi się, że nie mam już perspektyw.
16. Czuję się przytłoczony obowiązkami.
17. Cierpię na bezsenność, bóle głowy, nadciśnienie, alergię, problemy z trawieniem.

- ___ 18. Radzę sobie ze stresem za pomocą alkoholu, lekarstw, słodczy.
- ___ 19. Zastanawiam się, czy takie życie ma sens.
- ___ 20. Czasem marzę, żeby uciec od tego wszystkiego jak najdalej.

RAZEM: _____

Wyniki i interpretacja:

Jeżeli uzyskany wynik nie przekracza 39 punktów, gratulujemy. Jak dotąd udało ci się szczęśliwie uniknąć syndromu wypalenia. Prawdopodobnie mógłbyś udzielać cennych rad innym, gdyż potrafisz dobrze panować nad stresem.

Jeżeli uzyskałeś od 40 do 59 punktów, ze stresem radzisz sobie całkiem nieźle, ale niestety – nie zawsze. W wielu wypadkach narażasz swoje zdrowie i dobre samopoczucie. Musisz nauczyć się neutralizować stresujące sytuacje, które mogą prowadzić do syndromu wypalenia. Postaraj się zachować i rozwijać swoje pozytywne przyzwyczajenia.

Jeżeli twój wynik mieści się w granicach od 60 do 79 punktów, znajdujesz się w niebezpiecznej strefie. Dotknął cię syndrom wypalenia, co zauważyli już twoi najbliżsi. Być może czują się przygnębieni, ponieważ nie potrafią ci pomóc. Powinieneś jak najszybciej wprowadzić zmiany w swoim życiu, gdyż zaistniała sytuacja może negatywnie wpłynąć na twoje samopoczucie i kontakty z innymi.

Jeżeli twój wynik wynosi 80 punktów lub więcej, masz już poważne problemy i zdajesz sobie z tego sprawę. Teoretycznie poznanie sposobów, które pomogą zwalczyć syndrom wypalenia, nie jest trudne. Najtrudniej je zastosować w praktyce. Musisz odzyskać kontrolę nad swoją pracą. Nie możesz dłużej zwlekać. Od właściwego uporządkowania priorytetów i zadań zależy twoje życie.

Jak przeciwdziałać wypaleniu zawodowemu?

Sygnaly ostrzegawcze

Zanim wypalenie zawodowe rozwinię się w naszym organizmie na dobre, pojawiają się jego zwiastuny. Dostrzeżenie ich w porę oraz wprowadzenie środków zaradczych (zmniejszenie obciążenia pracą, wypoczynek, zainteresowanie się czymś innym niż praca, wsparcie ze strony bliskich, a nawet kontakt z lekarzem czy psychologiem) z pewnością pomoże zminimalizować symptomy wypalenia obejmujące sygnały fizyczne, psychiczne, społeczne oraz zawodowe. Poniżej wymieniam co na nie się składa.

Sygnaly ostrzegawcze fizyczne:

- poczucie zmęczenia,
- zaburzenia apetytu,

- zakłócenia snu,
- problemy zdrowotne,
- obniżenie popędu seksualnego,
- nadużywanie papierosów, alkoholu, leków, używek.

Sygnaly ostrzegawcze psychiczne:

- czytanie wyłącznie pism zawodowych,
- trzymanie urazy wobec innych,
- poczucie osamotnienia,
- nawracające lęki,
- poczucie pustki,
- zachowania agresywne.

Sygnaly ostrzegawcze społeczne:

- obniżenie zainteresowania rodziną,
- łatwe wpadanie w irytację na domowników,
- nieumiejętność cieszenia się wspólnym wypoczynkiem,
- poczucie braku wsparcia,
- bardzo intensywnie przeżywany stres towarzyszący codziennym problemom życiowym.

Sygnaly ostrzegawcze zawodowe:

- utrata zapału do pracy,
- poczucie braku czasu,
- poczucie braku kompetencji,
- narastające niezadowolenie z pracy,
- trudności w kończeniu rozpoczętych zadań,
- duża dyrektywność².

Ponieważ wypalenie zawodowe jest bezpośrednio poprzedzane przez stres, warto nie dopuszczać aby stres kumulował się w ciągu dnia.

Jeżeli jednak uważamy, że już dopadło nas wypalenie zawodowe, proponuję zwrócić uwagę na te obszary, które warunkują jego rozwój, odnaleźć w nich elementy obciążające, a następnie zminimalizować ich działanie.

Do obszarów tych należą:

- ja sam(a) jako źródło stresu
- szkoła jako źródło stresu
- równowaga pomiędzy czasem pracy i regeneracji

Poniżej omówimy je pokrótce próbując wskazać strategię poprawy .

Ja jako źródło stresu

W procesie walki ze stresem my sami możemy sobie pomóc bądź, wręcz przeciwnie, utrudniać pokonanie stresu.

Zdania blokujące

Zdania blokujące u danej osoby to typowe powtarzające się określenia dotyczące jej postrzegania samego siebie. Korzenie takich zdań znajdują się w przeszłości, używamy ich podświadomie i nigdy tak naprawdę nie sprawdziliśmy ich autentyczności. Zdania te mogą blokować naszą zmianę (mówimy wówczas o zdaniach blokujących) lub dodawać nam skrzydeł (zdania wzmacnia-

jące). Jedną ze strategii poradzenia sobie z własnymi ograniczeniami jest rozpoznanie u siebie zdań blokujących i przekształcenie ich w zdania wzmacniające.

Przykłady zdań blokujących i zamiana ich w zdania wzmacniające:

- ♦ „Znów muszę robić więcej niż inni”. – „Widocznie jestem lepsza(y) od innych”.
- ♦ „Znów mi się nie uda”. – „Może jednak uda mi się tym razem”.
- ♦ „Inni zrobią to lepiej”. – „Wiele rzeczy ja potrafię zrobić dobrze”.

Nasze cele i oczekiwania

Nasze życie zawodowe uważamy za satysfakcjonujące, jeżeli spełniamy postawione przez siebie cele i oczekiwania. Należy jednak przy tym pamiętać, aby nie były one podejmowane na wyrost. Osoby skłonne do wypalenia to często osoby nie dość racjonalne, przez co same skazują się na porażkę. Oto obszary, gdzie tkwią źródła własnych nierealistycznych wymagań:

♦ nauczyciel jako zawód idealistyczny

Osoby traktujące profesję nauczycielską jako zawód wymagający idealizmu charakteryzują się „syndromem bohaterstwa”. Ponieważ chęć niesienia pomocy innym jest dużo silniejsza niż ewentualne motywy egoistyczne nauczyciela, u osób o dużym poziomie altruizmu każde potknięcie jest porażającą klęską. W praktyce idealistyczne wykonywanie zawodu często może doprowadzić do nadmiernego wydatkowania energii, powodować rozczarowanie i frustrację zapoczątkowującą wypalenie.

♦ cechy osobiste

Na cechy osobiste składają się irracjonalne przekonania i pragnienia stawiane sobie i otoczeniu. Przykładami takich niezsztuczalnych pragnień lub irracjonalnych przekonań są np.

- „Chcę być lubiany(a) i szanowany(a) przez wszystkich”.
- „Chcę być maksymalnie kompetentny(a) we wszystkim”.
- „Lepiej jest unikać trudności i nie mierzyć się z nimi”.
- „Ludzie są źli i dlatego zasługują na karę”.

Przekonania takie minimalizują sukces, doprowadzają do popadnięcia w pesymizm, katastrofizm, umartwianie się. Ważne jest zatem, aby cele stawiane sobie przez nauczyciela były wykonalne. Dobrze jest zastosować zapożyczony z zarządzania akronim SMART, pamiętając żeby nasze cele były **s**precyzowane (co konkretnie chcę osiągnąć – *specific*), **m**ierzalne (jak będę mierzyć sukces – *measurable*), **a**mbitne (co jest dla mnie wyzwaniem – *ambitious*), **r**ealistyczne (co mogę osiągnąć realnie – *realistic*) i **t**erminowe (jaki mam termin osiągnięcia celu – *time-bound*).

Paraliż poznawczy

Paraliż poznawczy to nic innego jak poczucie bezsilności i bezradności poznawczej. Dotyka osób o długim stażu zawodowym, które niegdyś same potrafiły rozwiązać wiele problemów, a obecnie narzekają na brak pomysłów.

Przydatne techniki do zastosowania, gdy brakuje nam nowych pomysłów do rozwiązania problemu to:

- ♦ burza mózgów lub, jeszcze lepiej, odwrócona burza mózgów, gdyż często potrafimy wymyślić więcej rzeczy na „nie” (np. zamiast zastanawiania się jak być skutecznym nauczycielem, wymyślić pomysły na to, co trzeba robić by, aby być nieefektywnym),
- ♦ udzielanie rady, w której wyobrażamy sobie, że ktoś, stojący przed takim problemem jak my, poprosił nas o radę albo, alternatywnie, że znana osoba/ organizacja udziela nam porady,
- ♦ wehikuł czasu, w którym wyobrażamy sobie, że minęły 3 lata i udało się nam rozwiązać problem, a następnie myślimy, co zdarzyło się i co robiliśmy, aby problem rozwiązać za tydzień, za miesiąc, za rok, za dwa lata, za trzy lata.

☐ Szkoła jako źródło stresu

Ważnym źródłem stresu może być również szkoła, a więc instytucja w której pracujemy. Każdego dnia jesteśmy bombardowani przez hałas, narastającą agresję wśród uczniów, niezadowolające warunki pracy czy coraz większy brak szacunku dla zawodu nauczyciela. Często jednak tracimy wiele czasu i energii na bezproduktywne dyskusje w pokoju nauczycielskim, narzekanie jak bardzo jest nam źle, niewygodnie, niesprawiedliwie, nie podejmując żadnych przedsięwzięć, aby ten stan zmienić. Poniżej proponujemy sposób zamiany tego, co jest nieprzyjemne na to, co chcemy w zamian.

Procedura zamiany:

- ♦ sprecyzuj to, co przeszkadza i szczególnie boli,
- ♦ zastanów się czy sam masz na to wpływ,
- ♦ określ idealny stan, na którym zależałoby ci,
- ♦ zastanów się co ty możesz zrobić, aby przybliżyć się do tego idealnego stanu: co możesz zaplanować i realizować etapami, a co możesz zrobić już dziś.

Powyższa procedura może być wykorzystana w indywidualnej pracy nauczyciela, a także w pracy zbiorowej na zespole nauczycieli języków obcych. Wspólne podjęcie inicjatyw minimalizujących stresujące sytuacje ma większą szansę wprowadzenia zmiany, a co więcej, zintegruje grupę.

Superwizja:

Inną skuteczną metodą pracy, która pozwala znaleźć odpowiedź na trudne pytania, a tym samym zmniejszyć działanie stresorów jest superwizja. Superwizja jest

metodą pracy stosowaną w psychologii, polegającą na tym, że problemy jednej osoby poznają uczestnicy spotkania, którzy starają się jej pomóc w ich rozwiązaniu. Superwizja przebiega według ustalonych etapów, do których należą:

- ♦ opisanie problemu przez nauczyciela,
- ♦ sprawdzenie zrozumienia problemu przez uczestników spotkania (zadawanie pytań upewniających się),
- ♦ przekazanie informacji zwrotnych (uczestnicy dzielą się swoimi wrażeniami, komentarzami na temat wagi omawianego problemu),
- ♦ analizowanie (określanie istoty zagadnienia, precyzowanie zachowań),
- ♦ generowanie pomysłów rozwiązania problemu,
- ♦ wybranie rozwiązań do zastosowania w praktyce.

Superwizja, tak samo jak „Procedura zamiany” w rozumieniu zbiorowym jest metodą wykorzystującą zasoby innych osób do rozwiązania problemu. Wymiar grupowy jest godny polecenia, gdyż zbyt wielu nauczycieli boryka się samotnie ze swoimi problemami, podczas gdy te same problemy poddane oglądowi z zewnątrz nie wydają się tak przerażające. Korzystajmy zatem ze wsparcia innych nauczycieli, gdyż wtedy łatwiej poradzimy sobie z problemami w pracy.

□ Równowaga między czasem pracy a regeneracją

Problem czasu jest zauważalny zwłaszcza w zawodach o niernormowanym czasie pracy. Pomimo faktu, że według rozporządzenia praca nauczycieli jest normowana obowiązującym pensum dydaktycznym, nauczyciele praktycznie cały czas pracują. Nie mam na myśli wycieczek szkolnych, podczas których praca nauczycieli obowiązuje 24 godziny na dobę, ale poprawianie klasówek, opracowywanie nowych, przygotowanie się do lekcji, pomoc w rozwiązaniu problemu ucznia, praca dodatkowa zlecona nagle przez dyrektora (np. zorganizowanie dnia czy konkursu języka angielskiego), nagłe posiedzenia rad pedagogicznych trwające do godzin wieczornych, itp. Większość anglistów walczy z natłokiem obowiązków, wręcz ścigając się z czasem. Co zrobić, aby odzyskać kontrolę nad swoim czasem i lepiej zorganizować swoje życie zawodowe? Oto kilka wskazówek, które mogą pomóc, aby w naszym wnętrzu zapanował porządek, a nas samych ogarnęło uczucie, że to my sami organizujemy swój czas.

- ♦ racjonalne urządzenie swojego stanowiska pracy, które zapewniłoby nam koncentrację,
- ♦ właściwe organizowanie pracy polegające na korzystaniu z pamięci zewnętrznej (terminarze, żółte karteczki „niezapominajki”, ustalanie priorytetów, stosowanie zasad typu „co masz zrobić jutro, zrób dzisiaj” albo „rób wszystko po kolei”),

- ♦ planowanie czasu uwzględniające okresy pracy i okresy wypoczynku pociągające za sobą ocenę czasu potrzebną na wykonanie zleconego zadania, nie zostawianie na ostatnią chwilę, dzielenie się obowiązkami,
- ♦ rezygnowanie z określonych rzeczy, gdy nie są one dla nas niezbędne i niewiele zmieniają (np. nie jest dobrym rozwiązaniem dobrowolne podjęcie się dodatkowych korepetycji i z braku czasu, na przykład, regularne rezygnowanie z jedzenia obiadu w tym dniu).

Zakończenie

Nie wszyscy angliści muszą paść ofiarą wypalenia zawodowego. Ci, u których ryzyko wypalenia jest mniejsze być może posiadają potrzebne kompetencje osobiste, na które składają się na przykład takie właściwości, jak inicjatywa, wysoka samoocena, optymizm, umiejętność przystosowania się do nowych okoliczności, a nade wszystko aktywne i efektywne sposoby radzenia sobie ze stresem. Celowe wydaje się zatem przeprowadzenie szeroko zakrojonych badań w tym obszarze tematycznym, aby lepiej uchwycić jaką rolę pełnią różne wymiary pracy anglisty oraz jak one ze sobą współdziałają w genezie wypalenia zawodowego w tej grupie nauczycieli. ♦

PRZYPISY: 1. Test oraz opracowanie do niego (Burn B., Payment M. 2002) otrzymałam w ramach materiałów edukacyjnych na kursie w Sulejówku zorganizowanym przez CODN w dniach 4-6 listopada 2004 od pani Dobrosławy Karpety. 2. Sygnały ostrzegawcze opracowano na podstawie materiałów konferencyjnych Katarzyny Kłoskowskiej-Kustosz i Dobrosławy Karpety otrzymanych na kursie w Sulejówku 4-6 listopada 2004.

BIBLIOGRAFIA (REFERENCES): ▪ Burn B., Payment, M. 2002. „Czy jesteś kandydatem na wypalonego pracownika?” W: Zestaw materiałów szkoleniowych. Kraków: Oficyna Wydawnicza. ▪ Maslach C. 2000. „Wypalenie – w perspektywie wielowymiarowej”. W Sęk, H. (red.). 2000. 13-31. ▪ Pines, A. M. 2000. „Wypalenie – w perspektywie egzystencjalnej”. W Sęk, H. (red.). 2000. 32-57. ▪ Sęk, H. (red.). 2000. Wypalenie zawodowe. Przyczyny, mechanizmy, zapobieganie. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN. ▪ Tucholska, S. 2003. Wypalenie zawodowe u nauczycieli. Lublin: Wydawnictwo KUL.

Przedruk z „The Teacher. English language teaching” Nr 4 (28) 2005, s.37-43

Anna Długaszek
studentka filologii angielskiej PAP w Słupsku

Zdolność językowa u uczniów szkoły średniej

Każdy z nas ma możliwość uczenia się języków obcych, niezależnie od płci, pochodzenia czy też wieku. Ilość nowopowstających szkół i kursów językowych przerasta nasze wyobrażenia. Jednakże czy każdy posiada zdolności językowe i jest w stanie nauczyć się płynnie posługiwać danym językiem? Pedagodzy zastanawiają się co wpływa na efektywne uczenie się języka obcego, na sukces jakim jest umiejętność komunikowania się w języku obcym.

Z całą pewnością każdy uczeń jest inny i nie każdy posiada zdolności językowe, które mają olbrzymi wpływ na proces uczenia się języka. Jedni nie posiadają ich w ogóle i choć próbują nadrobić brak zdolności lingwistycznych, ich nauka przypomina zmagania się z własną niedoskonałością. Inni są wyjątkowo uzdolnieni i przyswojenie nieznanych dotąd zasad gramatycznych czy nauczenie się nowych słówek nie przysparza im żadnych problemów. Są też uczniowie, którzy posiadają zdolności tylko w niektórych aspektach języka, na przykład są dobrzy w pisaniu i czytaniu ale mają problemy z mówieniem. Ci jednakże mogą zrekompensować sobie brak owych umiejętności poprzez ciężką i efektywną pracę. To oni zwykle otrzymują miano tak zwanych 'kujonów', bo poświęcają więcej czasu by przygotować się do zajęć czy nauczyć na klasówkę. Nie możemy więc jednoznacznie stwierdzić, że uczeń jest dobry z danego języka, bo posiada tylko zdolności lingwistyczne. W wielu badaniach udowodniono, że nie tylko motywacja i związana z nią sumienna praca ale także takie czynniki jak inteligencja czy stosunek do nauki mają również wpływ na osiągnięcia uczniów w dziedzinie językowej.

Twierdzi się że uczniowie, którzy posiadają wyższy iloraz inteligencji zazwyczaj zdobywają wiedzę szybciej i dostają lepsze oceny. Co więcej ci, którzy nie mają zdolności językowych i są tego świadomi, nie dbają o swoje osiągnięcia, ich stosunek do nauki języka obcego jest negatywny. Jednakże uczniowie, którzy są uzdolnieni i nie mają problemów z uczeniem się języka robią wszystko, by dostawać jak najlepsze oceny a przez to udowodnić, że posiadają zdolności językowe. Należy więc brać pod uwagę cechy charakterystyczne dla danych

uczniów, gdyż mogą mieć one wpływ na efektywniejsze przyswajanie języka obcego.

Zdolność językowa często definiowana jest również jako ilość czasu jaki potrzebny jest dla ucznia, aby się czegoś nauczyć lub zrobić dane ćwiczenie. Niewątpliwie wszyscy uczniowie otrzymują zawsze ten sam czas aby napisać test, przygotować się do wykonania konkretnego zadania. Czy słusznie? Moje badania udowodniły, że czas nie odgrywa żadnej roli w przypadku uczniów zdolnych. Ich osiągnięcia są zawsze takie same, niezależnie od czasu jaki jest im oferowany. Czynnikiem ten jest jednak ważny w przypadku uczniów mniej zdolnych. Im więcej czasu otrzymują by wykonać zadanie, tym nabywają większą wiedzę i dostają lepsze oceny.

Wielu pedagogów zastanawia się czy zdolność językowa może być w pewien sposób modyfikowana, ulepszana. Czy uczeń mało zdolny może nagle stać się uczniem bardzo utalentowanym w dziedzinie lingwistycznej? Naukowcy próbowali udowodnić, że zdolność językowa może zostać 'zmieniona przez środowisko', jednakże nieskutecznie. Talent do uczenia się języków obcych wydaje się być cechą wrodzoną jako że uczniowie posiadają zdolności lingwistyczne, które są dziedziczone genetycznie bądź ukształtowane w stosunkowo wczesnym stadium rozwoju. Z całą pewnością uczenie się języka obcego daje uczniowi pewne doświadczenie, umożliwia mu zapoznanie się z procesem przyswajania konkretnej wiedzy, jednakże należy pamiętać, że zdolność językowa nie może zostać zmieniona i albo się ją ma albo nie.

Tylko skąd mamy wiedzieć, że dany uczeń posiada zdolności językowe? W tym celu zostały stworzone testy na zdolności językowe, które były tematem dyskusji przez ostatnie 50 lat. Te najbardziej znane to: 'Modern Language Aptitude Test', 'Elementary Modern Language Aptitude Test' i 'Pimsleur Language Aptitude Battery'. Są to testy, które mają za zadanie przewidzieć czy dany uczeń posiada jakieś zdolności językowe i jeśli tak to w jakich aspektach języka. Co więcej, testy te wydają się być wiarygodne, gdyż w wielu badaniach stwierdzono, iż opinie nauczycieli na temat osiągnięć ich uczniów pokrywają się z wynikami testów. Użyteczność tych testów jest więc uzasadniona.

Niestety, życie wydaje się być brutalne. Nie każdy nauczy się języka obcego mimo, że ma do tego prawo a nawet wiele sposobności. Nie wystarczy pójść na kurs językowy i mieć nadzieję, że za jakiś czas będzie się biegle posługiwało danym językiem. Zdolności językowe są niezbędne, by nauka języka obcego miała sens, by przynosiła zamierzone rezultaty. Dlatego, nauczyciele języków obcych jako ci, którzy mają prowadzić swoich uczniów ku zdobyciu szczytu edukacji jakim jest

płynne posługiwanie się językiem, powinni wziąć pod uwagę fakt, że istnieje korelacja między zdolnością językową a takimi czynnikami jak motywacja, inteligencja czy stosunek do nauki. Warto również pamiętać, iż stwierdzenie, że demokratyczną edukacją jest traktowanie wszystkich uczniów w ten sam sposób, nie zawsze jest uzasadnione. Pedagodzy powinni przyglądać się swym uczniom, brać pod uwagę ich umiejętności. Zaleca się również by dawali im testy na zdolności językowe, bowiem w ten sposób mogą poznać lepsze i gorsze strony uczniów w dziedzinie językowej a przez to pomóc im wydajniej i szybciej przyswoić język, bieglej się nim posługiwać. ♦

Polecamy czasopismo

The Teacher

ENGLISH LANGUAGE TEACHING

- ⇒ Miesięcznik edukacyjny dla nauczycieli języka angielskiego, studentów oraz dla wszystkich zainteresowanych kulturą krajów anglojęzycznych
- ⇒ Metodyka na najwyższym poziomie, wymiana doświadczeń i materiały, z których możesz skorzystać na lekcji, wywiady z ludźmi znanymi z życia publicznego i artykuły ukazujące znane miejsca w nieznanym świetle
- ⇒ Publikuje:
 - przegląd najnowszych osiągnięć i trendów w nauczaniu języka angielskiego
 - artykuły znanych metodyków
 - materiały dydaktyczne do kopiowania i wykorzystania na lekcjach
 - kalendarium kursów, szkoleń i konferencji
 - konkursy z atrakcyjnymi nagrodami
 - przewodnik po internetowych stronach związanych z nauczaniem języka angielskiego
 - recenzje książek
- ⇒ Daje czytelnikom możliwość przeczytania artykułów największych autorytetów ELT.
- ⇒ Dostępny w salonikach prasowych RUCH S.A., EMPIKach, księgarniach
- ⇒ **Wydawca:** Wydawnictwo Edukacyjne "The Teacher" Sp. z o.o. Warszawa, www.teacher.pl

Irena Rowell

studentka filologii angielskiej PAP w Słupsku

Rozwój mowy u dzieci bilingwalnych

Osoba bilingwalna, to osoba, która mówi dwoma językami. Diebold (1964) stwierdził, że osobę można nazwać bilingwalną nawet wtedy, kiedy rozumie ona drugi język, ale nie potrafi wypowiedzieć nawet pojedynczego zdania, innymi słowami pasywny bilingwalizm. Natomiast Haugen (1953) określił, że bilingwalizm zaczyna się wówczas, gdy mówca jednego języka potrafi dać pełnoznaczącą wypowiedź w drugim języku.

Są różne modele bilingwalizmu:

- rodzice mają różne języki ojczyste – otoczenie język trzeci,
- rodzice mają różne języki ojczyste – otoczenie język jednego z rodziców,
- rodzice mają wspólny, różny od otoczenia, język ojczysty.

Rodzice, którzy znaleźli się w jednej z powyższych sytuacji, często nie bardzo wiedzą co byłoby najlepsze dla dziecka. Jest obawa, że wychowanie w więcej niż jednym języku może stać się zbyt dużym obciążeniem dla dziecka, czy też opóźnić jego mowę. Jednak naukowcy są innego zdania, np. Baker (1996). Przed ukończeniem trzech lat akwizycja dwóch języków jest bardziej naturalna, nieformalna i nie oparta na żadnym systemie nauczania. Natomiast po ukończeniu trzech lat istnieje większe prawdopodobieństwo uczenia się drugiego języka oparte na systemie nauczania według instrukcji (programu).

Istnieje wiele źródeł przedstawiających opinię, że jednoczesne uczenie się dwóch języków może rozwinąć zdolności w funkcjonowaniu dwóch języków w tym samym czasie bez jakiegoś dodatkowego wysiłku, czy dodatkowego czasu potrzebnego na ich oswojenie. W rezultacie dziecko rozwija dwa systemy językowe w mniej więcej takim samym czasie co dziecko jednojęzyczne rozwijając jeden język.

Zalecane jest kilka metod na wychowanie dzieci dwóch języków. Jedną z nich można by nazwać „osoba – język”. Dziecko identyfikuje język z osobą. Mowa przekazywana jest przez rodziców lub najbliższe, mające stały kontakt, osoby uosabiające ten właśnie język.

I taką to właśnie metodą Irena i Chris, ona z pochodzenia Polka, a on Szkot wychowują swoje dzieci Piotra lat 4 i Aleksandra lat 2. Skoncentrujemy się jednak na starszym dziecku, jako że jego bilingwalizm jest już bardziej zaawansowany. Piotr urodził się i pierwsze cztery miesiące mieszkał w Szkocji. Jednak większość swojego czteroletniego życia spędził w Polsce. W okresie letnim na 2-3 miesiące wyjeżdżał do Szkocji i mieszkał wraz z rodzicami u brytyjskich dziadków. Obydwoje rodzice postanowili od samego początku, że będzie on wychowywany w dwóch językach. Przeglądając

fachową literaturę zdecydowali się na metodę wyżej wymienioną „osoba – język”. W praktyce wygląda to tak, że każde z nich mówi do Piotra w swoim ojczystym języku, to samo robią dziadkowie, ciocie itd. Fascynujące było obserwowanie jak mały człowiek przyswaja sobie dwa języki jednocześnie.

Wpłynęło na to wiele czynników i ważne były różne środki zaradcze takie jak: książki, kasyety video, audio kasyety, programy edukacyjne, przedszkole, klasy gimnastyczne i taneczne, wizyty w zoo, parku, muzeum, teatrze kukielkowym, kościele. Dzięki tym wymienionym źródłom i nie tylko, szansa na bilingwalizm zaistniała. Kiedy słyszalność języka angielskiego z powodu wyjazdu Piotra ojca była ograniczona, pożytek z kaset video (bajek, programów edukacyjnych), kaset magnetofonowych czy płyt CD z opowieściami nagranych przez dziadków, czy też ojca pozwoliło na zastąpienie języka rzadziej słyszanego.

Pomimo opinii naukowców (Baker, 1995; Roman, 1995), którzy twierdzą, że telewizja jest tylko pasywnym medium, w przypadku Piotra nie jest to tak do końca zgodne. Jego akwizycja języka czerpana z oglądania bajek i programów edukacyjnych, słuchanie piosenek i opowieści zazwyczaj zachęcały do mówienia po angielsku. Co więcej nie przedstawiono mu polskich bajek, czy też programów dziecięcych, aż do ukończenia około 3 lat. Natomiast nadrabiał on programami edukacyjnymi w języku angielskim, a w szczególności CBBC, który jest emitowany dwanaście godzin dziennie w brytyjskiej telewizji. Kasyety nagrane z tym właśnie programem Piotr potrafi oglądać nawet do 3 godzin każdego dnia. Program ten porusza wiele tematów rozwojowych, co pomogło poszerzyć jego słownictwo w różnej tematyce, a tym samym rodzice zaobserwowali, że przez pewien czas używał on akcentu jednego z tych prezynterów.

Jakość języka mu przedstawionego była ważniejsza aniżeli ilość. Piotr był ustawicznie zachęcany do mówienia po angielsku poprzez atrakcyjne przedstawianie mu materiału językowego w formie zabawy. Jego rodzice próbowali zająć go takimi zabawami, aby wywołać w nim potrzebę aktywnego używania języka. Takie zajęcia jak: opowiadanie wymyślonych bajek – z nim w roli głównej, recytowanie wierszy, rymowanek, wspólne śpiewanie piosenek, udawane rozmowy telefoniczne, bawienie się w doktora, sklepową, czy policjanta oraz urządzenie przedstawień kukielkowych. To tylko kilka przykładów demonstrujących jak rozwój języka w Piotra przypadku był uaktywniony, żywy i doceniany przez niego samego.

Ten rozwój bilingwalizmu wymagał motywacji i pozytywnego nastawienia się jego rodziców, wiele wytrwałości do osiągnięcia długoterminowego celu oraz

zdrowego rozsądku i cierpliwości, aby nie oczekiwać zbyt wiele i za szybko. Jego bilingwistyczna biegłość nieustannie się zmieniała, stawała się mocniejsza raz w jednym, raz w drugim języku, jako że rodzice podróżowali między Szkocją i Polską.

Kluczowym przełomem językowym tego dziecka było lato 2004. Podczas 3 miesięcznego pobytu w Szkocji, kiedy to nabył on płynności języka angielskiego i bardzo mało używał języka polskiego (jedynie z matką), a przy końcu nawet w rozmowie telefonicznej do polskiej babci nie potrafił wypowiedzieć jednego zdania bez wstawienia słów angielskich. Po powrocie do Polski mając 3 lata i 4 miesiące przez pierwsze dwa tygodnie Piotr rozmawiał i odpowiadał na zadane mu pytanie jedynie po angielsku pomimo, że język używany w jego otoczeniu był wyłącznie Polski. I w tym to właśnie czasie Piotr zrozumiał że rozmawia on dwoma różnymi językami.

W wieku około 3 lat i 5 miesięcy Piotr potrafił rozróżnić oba języki, wiedział do kogo mówić jakim językiem. Do swojego ojca mówi po angielskim, a zwracając się do polskiej babci używa języka polskiego. Natomiast z jego matką swobodnie wymieniają się oba językami. zmiana kodów stała się powszechnością w ich konwersacji. Przyczyną tego jest fakt, że od urodzenia dziecko słyszało matkę posługującą się oba językami, a w szczególności w rozmowie z jego ojcem. Gdy Piotr zaczął mówić do ojca i angielskich dziadków ich ojczystym językiem był on wówczas mieszany z polskim z powodu braku słów, jednak po jego kilkakrotnym pobycie w Szkocji potrafi on nie tylko rozróżnić oba języki, ale również zaczyna teraz tłumaczyć proste słowa, krótkie zdania i wyrażenia z jednego języka na drugi.

Sposób wybrany przez Irenę i Chrisa wymaga konsekwencji i pełnego wysiłku. Pobytu w ojczystych krajach obydwojga będą bardzo pomocne. Bilingwalizm sprawia, że dzieci stają się bardziej chłonne, wszechstronne i bardziej otwarte na inne kultury, a poznanie innych kultur, między innymi prowadzi do większej tolerancji. Łatwiejszy sposób komunikowania się owocuje większą pewnością siebie. To że na określenie każdego przedmiotu i pojęcia ma różne słowa, wspomaga elastyczność i kreatywność myślenia. ♦

BIBLIOGRAFIA: ■ Baker, C. 1995. *A Parents' and Teachers Guide to Bilingualism*. Clevedon, Philadelphia and Adelaide: Multilingual Matters Ltd. ■ Baker, C. 1996. *Foundations of Bilingual Education and Bilingualism*. Clevedon, Philadelphia and Sydney: Multilingual Matters Ltd. ■ Romaine, S. 1995. *Bilingualism: Language in Society*. Oxford: Blackwell Publishing

Artykuł powstał na podstawie pracy licencjackiej w języku angielskim w ZFA Instytutu Neofilologii PAP w Słupsku. Oryginalny tytuł pracy to: „The acquisition and language use of a bilingual child.”

Katarzyna Głowacka
studentka filologii angielskiej PAP w Słupsku

Nauczanie języka angielskiego dzieci dyslektycznych w gimnazjum

Dysleksja staje się coraz dokładniej rozpoznawanym zjawiskiem w szkole. Należy jednak pamiętać, że specyficzne trudności w nauce nie są wynikiem choroby lub zaburzeń psychicznych. Dzieci z tą dysfunkcją są inteligentne, a ich rozwój umysłowy jest prawidłowy. Uczniów dyslektycznych wyróżnia specyficzny rozwój umiejętności postrzegawczych i pamięciowych, które stają się ciężarem w procesie uczenia.

Dzieciom tym ogromne trudności sprawia prawidłowe posługiwanie się własnym językiem, zaś wprowadzenie drugiego, obcego języka, potęguje te trudności. Rodzice uczniów z głęboką dysleksją bardzo często występują o zaniechanie nauki obcego języka, aby ograniczyć stres dziecka.

Jednak duża grupa uczniów dyslektycznych uczestniczy w zajęciach języka obcego, narażając się na mniejszą lub większą porażkę. Dla tych uczniów powinny być organizowane zajęcia wyrównawcze, aby pomóc im wyćwiczyć niektóre schematy w procesie uczenia się języka obcego.

Wiadomo, że praca z takimi dziećmi polega na metodzie małych kroków. Nie można spodziewać się natychmiastowej poprawy i sukcesów. Jednak dzieci, dzięki systematycznie wykonywanym ćwiczeniom, nabierają pewności siebie a często powtarzane ćwiczenia wywołują niemal mechaniczne operowanie wyuczonymi umiejętnościami w obrębie czytania i pisania.

Obserwowane przeze mnie zajęcia wyrównawcze (korekcyjno-kompensacyjne) języka angielskiego w jednej z gdyńskich szkół skoncentrowane były na ćwiczeniu poprawnego zapisywania i odczytywania krótkich wyrazów w obrębie najczęściej używanych grup tematycznych (rodzina, zwierzęta, itd.) a także grupowania wyrazów z rozsypanek.

Największą trudnością tych zajęć jest świadomość, że mało zróżnicowane zadania szybko zniechęcają uczniów. Jednak prowadzący nauczyciel musi koncentrować się na ćwiczeniu poprawnego zapisu i odczytywaniu nielicznych wyrazów czy konstrukcji gramatycznych. Przy dysleksji nie można wymagać od ucznia opanowania zbyt obszernych partii materiału.

Dla zintensyfikowania wysiłku intelektualnego korzystne jest, co zaobserwowałam, przerywanie zajęć ćwiczeniami ruchowymi (kinezylogia edukacyjna). Po takich ćwiczeniach uczniowie bez sprzeciwu powtarzają wykonywane wcześniej ćwiczenia i chętniej przystępują do zadań o wyższym stopniu trudności.

Musimy pamiętać, że większość dzieci dyslektycznych ma wysoki iloraz inteligencji i poziom ćwiczeń musi być dla nich pewnego rodzaju wyzwaniem. Zbyt łatwe ćwiczenia wywołują u części z nich lekceważący stosunek do zajęć. Nauczyciel prowadzący staje przed naprawdę trudnym zadaniem. Z jednej strony pragnie zapewnić uczniom w czasie zajęć świadomość osiągnięcia sukcesu (np. opanowania zapisu poprawnej konstrukcji), a z drugiej strony zachęcić do pracy wymagającej większego wysiłku intelektualnego.

Praca z dzieckiem dyslektycznym nie podlega prawidłowościom pracy z dzieckiem bez dysleksji. Podczas obserwacji, zauważyłam, że ćwiczenia o niskim stopniu trudności miały przeciętną wykonalność. Jednak zadania trudniejsze, w początkowej fazie, miały wysoką wykonalność. Zadanie zbierające ćwiczone w ciągu zajęć umiejętności, okazało się dla dzieci najtrudniejsze. Jest to prawidłowość przy pracy z tego typu dziećmi, gdyż one potrafią często skoncentrować się tylko na jednego rodzaju zadaniu. Kiedy zbiera się wyćwiczone umiejętności, bazując na elementach wymagających odwołania się do automatycznego odrzworzenia pewnych czynności, dzieci zaczynają mieć problemy.

Praca z dzieckiem dyslektycznym, nie tylko w odniesieniu do języka obcego, wymaga systematyczności. Mizeria finansowa polskiej szkoły sprawia, że godziny zajęć wyrównawczych są bardzo ograniczone. Nieliczne placówki decydują się na zajęcia wyrównawcze z języka obcego, koncentrując się bardziej na języku polskim i matematyce. Ponadto godzina zajęć w tygodniu dla uczniów dyslektycznych to zdecydowanie za mało, aby odczuły zdecydowaną poprawę w swoich osiągnięciach szkolnych. ♦

BIBLIOGRAFIA: ■ Bogdanowicz M., Andryjek A.: *Uczeń z dysleksją w szkole. Poradnik nie tylko dla polonistów*. Gdynia: OPERON, 2004 ■ Czajkowska I., Herda K.: *Zajęcia korekcyjno-kompensacyjne w szkole*. Warszawa: WSiP, 1989 ■ Hannaford C.: *Zmysłne ruchy, które doskonałą umysł*. Warszawa: ME-DYK, 1995 ■ Riddick B., Wolfe J., Lumsdon D.: *Dyslexia. A Practical Guide for Teachers and Parents*. Londyn: David Fulton Publishers, 2002

Julia Suroż
studentka filologii angielskiej PAP w Słupsku

Nauczanie języka angielskiego dzieci ze specjalnymi potrzebami

Każde dziecko, nawet upośledzone, ma prawo być chronione przed utratą życia i zdrowia i ma prawo do wykształcenia. Ale czy ludzie, urzędy tak naprawdę dbają o dzieci upośledzone w taki sam sposób jak dbają o zdrowe dzieci? Prawdą jest, że mnóstwo ludzi kocha pracować z dziećmi upośledzonymi, ale faktem jest i to, iż ci dobroduszni ludzie nie są tak naprawdę odpowiednio przygotowani metodycznie i pedagogicznie. Co więcej, większość nauczycieli nie jest na tyle cierpliwa, aby podołać wyzwaniu.

Dzieci upośledzone w stopniu lekkim są w stanie uczyć się. Jednakże w procesie nauczania muszą zaistnieć: cierpliwość i szacunek dla ludzkich potrzeb, miłość i sympatia dla uczniów upośledzonych. Nauczyciel również musi mieć świadomość, że to ON powinien służyć uczniom, a nie uczniowie nauczycielowi.

Miałam okazję obserwować parę lekcji prowadzonych indywidualnie z uczniem z lekkim upośledzeniem umysłowym. Doszłam do wniosku, iż ten uczeń potrzebuje pomocy. Głównym problemem nie był uczeń i jego upośledzenie, natomiast nauczanie przez nauczyciela. Nauczyciel nie starał się przekazać jakiegokolwiek wiedzy uczniowi i nawet nie poprawiał błędów w wypowiedziach.

Zdecydowałam się przeprowadzić kilka zajęć. Pierwsza lekcja odbyła się we wrześniu 2004 roku w Liceum Ogólnokształcącym w Słupsku. Lekcje przeprowadzone były indywidualnie z osiemnastoletnim uczniem (upośledzonym), który miał na imię Tomasz. Jego upośledzenie polegało na krótkiej pamięci, problemach występujących w pisaniu, mówieniu. Tomasz nie rozpoznaje kolorów, cierpi na daltonizm.

Celem mojej lekcji było podniesienie samooceny ucznia, ponowne wprowadzenie i zapamiętanie pewnych struktur, fraz i słownictwa. Tematem lekcji było: „Nice to meet you”. Lekcja trwała 45 minut w małym pokoiku (tzw. kantorku) biologicznym, gdzie znajdował się małeńki stoliczek, dwa brudne, zepsute fotele i mnóstwo starych rzeczy biologicznych łącznie z ludzkim szkieletem. We wrześniu minęły dwa lata odkąd Tomek zaczął się uczyć języka angielskiego.

Lekcja zaczęła się od powtórzenia materiału z poprzednich lekcji, prowadzonych przez szkolnego nauczyciela. Zaczęłam zadawać Tomkowi proste pytania: „How are you?”, „What's your name?”, „What's your surname?”, „Where do you live?”, etc. W pierwszym momencie uczeń miał trudności, aby odpowiedzieć na te pytania z powodu swojej krótkiej pamięci, ale w mojej opinii to nie wystarczy podyktować pytania i odpowiedzi uczniowi do zeszytu i kazać mu się w domu nauczyć na pamięć. Zaczęłam więc ćwiczyć z Tomkiem dialogi. Najwyraźniej bardzo mu się to podobało, ponieważ nigdy tego wcześniej nie robił. Tylko pisał. Dzięki takim ćwiczeniom wytworzyła się między nami przyjaźń. Tomek gorliwie starał się używać w wypowiedziach zwrotów i wyrazów, których nauczył się na wcześniejszych lekcjach. Problem wystąpił jedynie w wymowie tych wyrazów, ponieważ nigdy wcześniej nie ćwiczył wymowy angielskiej.

Przed lekcjami ze mną, Tomek nigdy nie pisał nic na tablicy. Poprosiłam chłopca, aby napisał dialog na tablicy używając pytań, które były podane wcześniej. Tomek napisał dialog bezbłędnie świetnie się przy tym bawiąc.

Byłam pierwszym nauczycielem, który zwrócił uwagę na Tomka i traktował jego wypowiedzi poważnie. Mój stosunek do Tomka miał dobry wpływ na jego podejście do ćwiczeń. Wynikiem tego była poprawnie odbita praca domowa.

Była to jedna z wielu lekcji, które miałam szansę przeprowadzić z Tomkiem. Te zajęcia są niezapomnianym doświadczeniem jak i również niesamowitym wyzwaniem. Mimo że Tomasz jest dzieckiem upośledzonym, jego inteligencja pozwala mu na naukę. Nauczyciel, który jest świadomy słabości i problemów psychicznych Tomka, jest w stanie osiągnąć sukces. Chłopiec postrzega trochę inaczej świat, dlatego też nauczyciel musi pracować z nim troszeczkę inaczej niż z innymi dziećmi.

Pierwszą rzeczą jaką należy pamiętać jest to, że trzeba poświęcić takim dzieciom jak Tomek dużo uwagi. Każdy chce być zauważony, chwalony. Warto, podczas wspólnej nauki, stworzyć ciepłą atmosferę pomiędzy nauczycielem a uczniem upośledzonym. Przyjazny uśmiech i kilka życzliwych słów były potrzebne Tomkowi. Nie wystarczy tylko przekazywać wiedzę uczniom. Należy pamiętać o ich potrzebach i uczuciach. ♦

Joanna Kochanowska

Miejskie Przedszkole nr 25 w Słupsku

Gimnastyka buzi i języka

PROFILAKTYKA LOGOPEDYCZNA W PRZEDSZKOLU

Jednym z głównych powodów zapisywania dziecka do przedszkola jest szybki rozwój mowy dziecka w środowisku przedszkolnym. Często rodzice mówią „pójdź do przedszkola to się rozgada”, nie zdają sobie sprawy, że rozwijanie mowy to oddziaływanie na wszystkie sfery. W środowisku rodzinnym powstają podstawy do rozwoju mowy. Proces rozwoju mowy przebiega w rodzinie samorzutnie. Jeżeli wzorce mowy są w rodzinie prawidłowe to prawidłowo przebiega u dziecka rozwój mowy, oczywiście wykluczając wszelkie zaburzenia rozwojowe. Jeżeli wzorce te są nieprawidłowe, z czego często rodzice nie zdają sobie sprawy, dochodzi do powstawania wad i zaburzeń mowy. Czasami dziecko przebywające w domu wykształca taki sposób komunikacji, który jest zrozumiały jedynie dla najbliższego otoczenia. I dopiero w momencie pójścia dziecka do przedszkola rodzice dowiadują się, że ich dziecko ma problemy z mową. I wtedy rola przedszkola w rozwoju mowy jest wiodąca z wielu powodów jak na przykład:

- coraz trudniejszy dostęp do specjalistów (tzw. „dalekie terminy”);
- długi czas pobytu dziecka w przedszkolu, często cały dzień;
- godziny dopołudniowe, w których przebywa dziecko w przedszkolu to czas najlepszy dla przyswajania nowych wiadomości i umiejętności;
- możliwość korygowania nieprawidłowych wzorów gryzienia, żucia i połykania podczas posiłków podawanych w przedszkolu;
- posiłki podawane dzieciom są dobierane specjalnie dla dzieci zarówno pod względem odżywczym jak i pod względem konsystencji. W domu często karmi się dzieci w nieodpowiedni sposób, np. podając 4-latkowi mleko z butelki;
- systematycznie prowadzone zajęcia oddziałujące wszechstronnie na dziecko;
- dostarczanie prawidłowych wzorców mowy przez profesjonalnie przygotowanych do pracy pedagogów;
- towarzystwo innych dzieci, współdziałanie w zabawach tematycznych;
- wykorzystywanie naturalnej skłonności dzieci do naśladowania wspólnych ćwiczeń oddechowych, fonacyjnych, artykulacyjnych i dźwiękonaśladowczych;
- systematycznie prowadzone ćwiczenia umuzykalniające połączone z ruchem, które nie nudzą dzieci i wyrabiają właściwy sposób oddychania.

Dlatego zachęcam do systematycznego rozwijania zdolności komunikacyjnych u wychowanków. Często ta „koronkowa robota” nie zostanie nawet dostrzeżona przez rodziców, lecz na pewno sami nauczyciele poczują wiele satysfakcji, kiedy z dnia na dzień będzie poprawiać się zrozumiałość mowy ich dzieci, to znaczy wychowanków.

Nauczyciel przedszkola, który dba o rozwój mowy swoich podopiecznych powinien:

- Systematycznie, najlepiej w tzw. „ranku” stwarzać dzieciom okazję do wspólnych zabaw: oddechowych, artykulacyjnych, dźwiękonaśladowczych. Zabawy te dostarczają dzieciom wiele radości i mają ogromne znaczenie dla ich mowy.
- Wykorzystywać każdą okazję do powtarzania sylab lub głosek np.: zabawa w pociąg.
- Zwracać dzieciom uwagę na zamykanie ust. Jest to najlepsze ćwiczenie artykulacyjne, powodujące pionizowanie się języka.
- Wyrabianie właściwego sposobu oddychania torem nosowym podczas zabaw, zajęć, spacerów i ćwiczeń gimnastycznych.
- Wyrabianie właściwego sposobu gryzienia, żucia i połykania pokarmów. Właściwe nawyki karmienia na pewno poprawią stronę artykulacyjną mowy dzieci.
- Zwracać rodzicom uwagę na problemy dzieci i w razie wątpliwości kierować do specjalistów.

Przedszkole to najlepsze miejsce dla najpełniejszego rozwoju mowy dziecka. Wykorzystując umiejętnie sytuacje naturalne w przedszkolu możemy w bardzo znaczący sposób pomóc swoim wychowankom.

PRZYKŁADOWE ZESTAWY ĆWICZEŃ LOGOPEDYCZNYCH:

ĆWICZENIA ODDECHOWE

Cele: * pogłębianie oddechu; * rozruszanie przepony; * wyrabianie umiejętności pełnego i szybkiego wdechu i wydłużanie fazy wydechowej; * mówienie na wdechu; dostosowanie długości wydechu do czasu trwania wypowiedzi.

- Robimy krótki wdech przez nos i długi wydech ustami.
- Proponujemy dziecku zabawę „Spacer na łące”. Dziecko wyobraża sobie, że jest na łące. Podchodzi do każdego kwiatka i wącha go – wciąga powietrze nosem, zatrzymuje wdech (żeby zapamiętać piękny zapach) i wypuszcza powietrze nosem.
- Zabawa „Huśtanie misia na brzuchu”. Prezentujemy ćwiczenie: leżymy na plecach, na brzuchu umieszczamy książkę, a na niej siedzi miś. Robimy wdech i brzuch uwypukla się; wydech i brzuch opada.
- Łączenie ćwiczeń oddechowych z ćwiczeniami gimnastycznymi. Wdech wykonujemy z jednoczesnym podniesieniem rąk; wydech połączony z opuszczaniem rąk w dół.

- Zabawy ze słomką – przenoszenie kawałków styropianu do kubeczka.
- Wydmuchiwanie baniek mydlanych przez słomkę.
- Dmuchiwanie na kłębuszki waty, papierowe kulki, piłeczki.

ĆWICZENIA GŁOSOWE

Cele: * prawidłowe wydobywanie głosu do uzyskania efektu dźwiękowego w jamie ustnej; rozluźnienie mięśni krtani i aparatu artykulacyjnego.

- Zabawa w „Misie”, które budzą się na wiosnę. Proponujemy pozycję leżącą:
 - Misie śpią, oddychają nosem (wdech i wydech przez nos).
 - Misie budzą się, ziewają (wdech i wydech przez usta).
 - Misie wdychają powietrze ustami, zamykają usta i mruczą – mmmmm
- Wybrzmiewanie głosu na maskę. W pozycji leżącej wymawianie połączeń mmmmaaaa, mmmmoaaa, mmmmuuuuu w taki sposób, aby a, o, u służyć było wyraźnie, aby dźwięki „brzmiały na ustach”.
- Misie cieszą się z nadejścia wiosny. Zanim wstaną zaczynają śpiewać: a, o, u, e, y, i – najpierw pojedyncze samogłoski, potem przedłużają dźwięki.
- Zabawa w „Echo”. Dzieci wołają poszczególne głoski, a jednocześnie powtarzają je ciszej, tak jak to robi echo, np. a (głośno) – a (ciszo).

ĆWICZENIA USPRAWNIAJĄCE NARZĄDY ARTYKULACYJNE

Cele: usprawnianie języka, warg, podniebienia miękkiego, zuchwy; opanowanie przez dziecko umiejętności świadomego kierowania ruchem narządów artykulacyjnych; wyrabianie wyczucia danego ruchu i położenia poszczególnych narządów mowy (kinestezja).

Ćwiczenia języka

- Zabawa „Język na defiladzie” – język maszeruje jak żołnierz na defiladzie: * raz – czubek języka na górną wargę, * dwa – czubek języka do lewego kąca ust, * trzy – czubek języka na dolną wargę, * cztery – czubek języka do prawego kąca ust.
- Wysuwanie języka na brodę – zmęczony pies.
- Unoszenie języka w kierunku nosa – zawody, kto sięgnie wyżej.
- Wkładanie zaostrego języka pod górną wargę, która jest naprężona, wypychanie warg czubkiem języka – strzelamy z kuszy
- Wybrzuszenie środka języka – robimy górkę z języka.
- Cofanie języka w głąb jamy ustnej.

Ćwiczenia warg

- Górną wargą zaciskamy dolną, dolną kładziemy na górną. Ćwiczenie to wykonujemy na przemian.
- Górnymi zębami zaciskamy wargę dolną i mocno wypychamy powietrze.

- Wysuwamy wargi (tak jak przy samogłosce „u”) i rozchylamy (jak przy samogłosce „e”). Ćwiczenie to wykonujemy naprzemiennie.
- Łączymy wargi płasko i rozciągamy tak jak przy głosce „i”.
- Lekko wysuwamy wargi do przodu i kierujemy je w prawo i w lewo.
- Ściągamy wargi do przodu i robimy ruch okrężny.
- Zabawa „Konik” – dzieci dobierają się parami i w rytm granej melodii biegają po sali. W przerwie muzyki „koniki” parskają, „woźnica” cmoka, by konik biegł dalej.
- Wymawianie samogłosek: i–u, następnie a, e, u, i, o, y.

Ćwiczenia podniebienia miękkiego

- Zabawa „Leniuszek” – Nauczyciel opowiada historię o chłopcu, który nic nie chciał robić, tylko cały czas ziewał. Rano nie pomagał mamie, nie chciał sam się ubierać, sam jeść, myć zębów, tylko ziewał, bo się nudził. (Dzieci demonstrują ziewanie).
- Język wysunięty z ust – kaszlemy – chory miś.
- Wciąganie powietrza przez rurkę – przenoszenie skrawków papieru za pomocą rurki.
- Chrapanie na wdechu i wydechu.
- Wymawianie sylab: ak, ka, ku, aka, oko, uku – zabawa w „kurkę i kukułkę”.
- Oddychanie: wdech przez nos, wydech przez usta.

ĆWICZENIA SŁUCHOWE

Cele: * utożsamianie i różnicowanie dźwięków mowy; utrwalenie położenia narządów artykulacyjnych przy realizacji odpowiednich głosek (s, z, c, dz, ś, ź, ć, dź, sz, cz, ż, dź, l, r); * wdrażanie u dziecka starannej wymowy w stopniu jak najlepszym; opanowanie różnic w wymowie głosek syczących i szumiących.

- Różnicowanie wyrazów. Zadaniem dziecka będzie wskazanie odpowiedniego obrazka zgodnie z wypowiedzianym przez nas poleceniem. Najpierw dziecko poznaje obrazki, potem dajemy polecenie: pokaż, gdzie jest kasa–kasa, kasa–kasa. Propozycje zestawu obrazków: waż–wąs, zebra–zebra, piec–piec, tacka–taczka, taczka–kaczka, nos–noc, zuch–duch, półka–bułka, murek–Burek, mecz–miecz, kury–góry.
- Różnicowanie głosek s:z. Do wykorzystania potrzebny będzie obrazek lub zabawka przedstawiająca muchę i węża. Uwagę dziecka koncentrujemy na dźwiękach wydawanych przez węża (ssssss) i muchę (zzzzzz). Dziecko zamyka oczy. Pytamy: „Kto nadchodzi? Kogo słyszą muchę czy węża?” Dziecko odkrywa oczy, wskazuje zabawkę i próbuje naśladować głosy wyżej wymienionych zwierząt.
- Różnicowanie innych dźwięków mowy. Różnicowanie innych par dźwięków np.: s:c, z:dź, sz:cz, r-z:dź, s:sz, z:ż, c:cz, r:l, s:ś.

- Wyróżnianie wyrazów w zdaniu, np. „Tata ma wąsy. To maki Tomka.” Pytamy: ile słów jest w zdaniu? Powiedz wyraz pierwszy i ostatni.
- Zabawa w kończenie słów – podajemy I sylabę, np. ko– i eksponujemy obrazek „korale”, dziecko dopowiada brakujące części wyrazu.
- Wyszukiwanie w otoczeniu przedmiotów, których nazwy zaczynają się na daną głoskę np. b–butelka, buty.
- Wybieranie z wypowiedzianego zdania wyrazu zawierającego daną głoskę, np. „Mama gotuje obiad”– gdzie ukrywa się głoska „t”.
- Zabawa w echo – z pewnej odległości podajemy dziecku dźwięk lub zestaw dźwięków (syłab, wyrazów). Dziecko jest naszym echem. Potem zmieniamy rolę.

Wszystkie zabawy i ćwiczenia usprawniające artykulację, powinny być stosowane systematycznie. Powinna cechować je duża dokładność wykonania. Zatem nie jest zalecany pośpiech, ani zbyt duża ilość ćwiczeń w ciągu jednych zajęć. Wskazane jest, szczególnie w przypadkach dzieci z zaburzeniami mowy, prowadzenie tych ćwiczeń przed lustrem. Dziecko obserwując wzór prawidłowego układu narządów artykulacyjnych nauczyciela, dokonuje porównania ze swoim i stara się go naśladować.

W wychowaniu przedszkolnym, szczególnie gdy pracuje się z dziećmi młodszymi, trzy-, czterolatkami, każde z takich ćwiczeń powinno być włączone w zabawę. Atmosfera towarzysząca ćwiczeniom powinna być miła. Należy dostarczać dziecku wielu sygnałów sympatii i aprobaty, jak uśmiech i słowne chwalenie. Należy wstrzymać się z krytykowaniem pierwszych prób wypowiedzi dziecka. Lepiej chwalić i zachęcać. Uwaga nauczyciela w rodzaju: „Patrz, ja wymawiam to słowo w ten sposób”, jest dużo korzystniejsza, niż napominanie w rodzaju: „To nie było dobrze, powinieneś mówić w ten sposób”.

Dziecko należy nagradzać, chwalić aby go do ćwiczeń nie zrazić, pamiętając o tym, że czasem trzeba je kontynuować przez szereg zajęć chcąc uzyskać oczekiwany rezultat. ♦

BIBLIOGRAFIA: ■ Bałejko A.: Jak usuwać wady mowy. Białystok: 1994 ■ Chmielewska E.: Zabawy logopedyczne i nie tylko. Kielce: 1995 ■ Demel G.: Minimum logopedyczne nauczyciela przedszkola. Warszawa: 1996 ■ Emiluta-Rozya D.: Wspomaganie rozwoju mowy dziecka w wieku przedszkolnym ■ Gałkowski T., Jastrzębowska G.: Logopedia. Opole: 1999 ■ Sachajska E.: Uczy my poprawnej wymowy. Warszawa: 1981 ■ Styczek I.: Logopedia. Warszawa: 1980

Lidia Wojtas

Przedszkole Miejskie nr 23 w Słupsku

Trudności w adaptacji dziecka 3-letniego do przedszkola i sposoby ich rozwiązywania

Z praktyki wielu lat pracy pedagogicznej w przedszkolu zaobserwowałam powtarzający się rytmicznie problem: trudny okres adaptacyjny z początkiem roku szkolnego zarówno dla dzieci jak też dla rodziców, szczególnie dzieci 3-letnich.

Przekroczenie progu przedszkola przez dziecko 3-letnie to moment rozpoczęcia życia w dwóch środowiskach rodzinnym i instytucjonalnym. Wiek przedszkolny w życiu człowieka jest okresem najistotniejszych przemian rozwojowych, ukształtowania się podstawowych zrębów osobowości, a 3-latek ma jeszcze trudności z interpretowaniem swojego ja. Przypisuje się to właściwej dla tego wieku zależności emocjonalnej dziecka od matki oraz trudności w nawiązywaniu dłuższych kontaktów z nieznanymi osobami. Układ nerwowy dziecka 3-letniego jest bardzo słaby i delikatny. Nie jest ono zdolne do odbierania większej ilości silnych bodźców. Procesy poznawcze są w fazie intensywnego rozwoju. Żadna z podstawowych funkcji psychicznych nie jest jeszcze w pełni rozwinięta i ukształtowana. Myślenie, mowa, spostrzeżenia związane są silnie z działaniem. Dziecko ma trudności w rozpoznawaniu związków logicznych w otoczeniu, rozumienia stosunków społecznych. Poziom rozwoju mowy stwarza liczne bariery w pełnym werbalnym porozumieniu się dziecka z otoczeniem. Poznawanie przestrzeni dokonuje się za pomocą doznań wielu zmysłów i koordynacji między nimi. Dziecko uczy się jej dzięki stopniowemu osiągnięciu poczucia stałości otaczających je obiektów w najbliższym środowisku.

U dziecka w wieku przedszkolnym sfera emocjonalna pełni rolę kierunkową w rozwoju, co oznacza, że to ona ma znaczenie pierwszoplanowe w procesie przystosowania. W sferze fizjologiczno-biologicznej dokonuje się szybki wzrost organizmu, doskonalą wiele jego funkcji i układów wewnętrznych, poprawia sprawność fizyczną i motoryczną. Mimo to dziecko nadal nieodporne jest na zmęczenie, wysiłek fizyczny, hałas.

Trzylatek jest w fazie intensywnego poznawania i tworzenia własnej osoby poprzez odróżnienie siebie od reszty świata. Różnicowanie ja – inni jest warunkiem

koniecznym do zachowania poczucia własnej tożsamości. Stawanie się członkiem jakiejś grupy społecznej powoduje ograniczenie lub świadome rezygnowanie z pewnego zakresu swojej niezależności.

Przyglądanie się właściwościom rozwojowym dziecka 3-letniego uświadamia nam, jak wiele trudności i ograniczeń wynika tylko z samego procesu rozwojowego, z którym musi ono przecież poradzić sobie podczas **adaptacji**. Tak więc możemy powiedzieć, że przebieg tego procesu zależy zawsze od ogólnego poziomu rozwoju psychoruchowego dziecka, u którego żaden z mechanizmów adaptacyjnych nie jest w pełni ukształtowany i dojrzały. U dzieci 3-letnich mamy do czynienia z szeregiem właściwości rozwojowych utrudniających rozpoczynanie edukacji przedszkolnej, z jednocześnie pojawiającymi się tendencjami przemawiającymi za poszerzeniem środowiska wychowawczego.

Przekroczenie po raz pierwszy progu przedszkolnego stwarza kłopotliwe sytuacje dla dzieci i ich rodziców. Pierwsze dni są bardzo trudne przede wszystkim dla maluchów rozpoczynających przedszkolną edukację. Dziecko na wiele godzin pozbawione jest bezpiecznego, rodzinnego domu, najbliższych mu osób, na których pomoc i wsparcie mógłby w każdej chwili liczyć. W zamian ma zaferowany całkiem nieznaną przedszkolny świat z obcą panią i sporą grupą rówieśniczą. Taka sytuacja może okazać się dla niego wyzwaniem, które odważy się podjąć, bądź też ciężarem, któremu nie podoła. Czy taki maluch zaakceptuje nową sytuację, odnajdzie się w grupie, gdzie nie ma mamy i sprosta zadaniom i wymaganiom placówki zbiorowego wychowania? To wszystko zależy od nas dorosłych, naszego zaangażowania w proces adaptacyjny i życzliwej twórczej postawy.

Proces adaptacji małego dziecka do środowiska, jakim jest grupa przedszkolna, trwa bardzo długo. Nie dla wszystkich wychowanków kończy się po miesiącu lub dwóch, ale rozwija się powoli przez cały rok. Dla trzyletniego dziecka moment pójścia do przedszkola to istotny przełom. Nowe jest otoczenie, osoby, oczekiwania, rytm dnia, jedzenie. Konsekwencją tego jest fakt, iż dziecko nie jest w stanie kontrolować sytuacji i odczuwa ją jako zagrożenie. Dzieci na nowe sytuacje reagują w różny sposób:

- płaczem – w ten sposób emocje znajdują ujście,
- wycofaniem – emocje nie znajdują ujścia, maluch staje się apatyczny, smutny;
- pozorną akceptacją – dziecko stosuje się do poleceń nauczycielki, jego zachowanie w przedszkolu nie budzi niepokoju, natomiast w domu staje się nie do wytrzymania;
- zaburzeniem funkcjonowania – objawem może być moczzenie się, jękanie. Taka sytuacja wymaga interwencji specjalistów.

Zaburzenia mogą prowadzi do powstania urazu. Dlatego ważne jest, by moment przekroczenia progu przedszkolnego przebiegał jak najłagodniej, w atmosferze bezpieczeństwa i otwarcia na potrzeby dziecka. Przyjmując maluchy do przedszkola pamiętam, że są one częścią większej, niezależnej całości – rodziny. Jej poszczególni członkowie są ze sobą związani. Wspólnie przeżywają zmiany i na nie reagują. Dostosowanie się dziecka do nowej sytuacji jest więc także wyzwaniem dla najbliższych. Często się zdarza, że osoby dorosłe bardziej przeżywają pójście dziecka do przedszkola, niż ono samo. Dlatego staram się w naszych kontaktach wesprzeć również rodzinę.

Przeгляд właściwości rozwojowych uświadamia, że rozpoczęcie przez dziecko edukacji przedszkolnej jest momentem przełomowym w jego życiu społecznym. Dla wielu dzieci oznacza on pierwsze kontakty z dużą grupą, których jakość jest znacząca dla rozwoju i późniejszego funkcjonowania w różnych środowiskach. Niesie to za sobą większe napięcia emocjonalne. Dziecko wchodzi do przedszkola z pewnym już repertuarem zachowań, przyzwyczajęń, doświadczeń społecznych, które z jednej strony są wyznacznikami i sprzymierzeńcami procesu adaptacji, a z drugiej strony mogą go utrudniać.

W tym okresie dziecko uczy się nowej roli przedszkolaka. Instytucjonalny charakter sprawowania opieki nad dziećmi wymaga od nich pewnego podporządkowania się narzuconej im organizacji życia, przestrzegania reguł postępowania grupowego, trybu zaspokajania swoich podstawowych potrzeb. Dziecko musi pogodzić się z brakiem komfortu i intymności, z przebywaniem w gwarze, a nawet w hałasie przez kilka godzin dziennie.

Dziecko 3-letnie przez pierwsze dni pobytu w przedszkolu jest zdezorientowane. Nie wie, z kim ma nawiązać bliższy kontakt emocjonalny i kto będzie zaspokajał jego potrzeby. Dodatkowo komplikuje tę sytuację fakt, że jednego dnia przyjmuje się większość dzieci do grupy i od razu pozostają w niej same, bez rodziców. Nauczycielka nie jest w stanie od razu nawiązać dłuższych kontaktów z każdym dzieckiem. Na ogół najczęściej zajmują ją te, które rozpaczają po rozstaniu z rodzicami. Niejako wygrywają tę sytuację dla siebie. Dziecko związane emocjonalnie z matką, która zaspokajała dotychczas jego potrzeby życiowe, pozostawione przez nią w nieznanym mu środowisku, przeżywa lęk, ponieważ utraciło fizyczny kontakt z obiektem przywiązania i ma poczucie braku kontroli nad tym, co się z nim będzie działo w przedszkolu.

Na początku roku szkolnego dzieci przychodzące do przedszkola bardzo się różnią pod względem umiejętności samoobsługowych, a próg stawianych im wymagań przez środowisko zbiorowego wychowania jest jednakowy. Nie na wiele się tu zdaje udzielanie doraźnej pomocy. Dzieci ze słabszymi umiejętnościami w tym

zakresie mogą czuć się opuszczone, co z pewnością wpływa na ich samopoczucie i stosunek do nowego środowiska. Nauczycielka zdobywa informację o tych umiejętnościach dziecka dopiero w trakcie jego pobytu w grupie przedszkolnej na ogół wówczas, kiedy ono nie radzi sobie z tymi czynnościami.

W środowisku przedszkolnym najważniejszą dla dziecka osobą jest nauczycielka, która pierwsza nawiązuje z nim kontakt, zapewnia poczucie bezpieczeństwa. Nauczycielka kreuje środowisko wychowawcze przez jego materialne wyposażenie, tworzenie sytuacji wychowawczych, zaspakajanie potrzeb dziecka, aranżowanie atmosfery emocjonalnej w grupie. Jest osobą najbliższą i najsilniej związaną z wychowankiem i przez to ma ogromny wpływ na jego wychowanie i rozwój.

W naszym przedszkolu już od kilku lat w miesiącu czerwcu zapraszamy rodziców na zebranie połączone z wykładem na temat adaptacji dziecka trzyletniego, które ma na celu przygotowanie rodziców do udzielenia dziecku wsparcia psychicznego, w tym trudnym dla niego okresie. Przygotowane dla rodziców ankiety, pozwalają na zebranie potrzebnych informacji o dziecku.

W sierpniu organizowane są spotkania adaptacyjne, których założeniem jest przede wszystkim pomoc dziecku przy przekroczeniu progu przedszkolnego w obecności rodziców. Staram się, aby podczas spotkania dzieci nauczyły się korzystać z pomieszczeń należących do grupy i ich urządzeń, nawiązały kontakt z rówieśnikami i Panią z przedszkola.

Podczas otwartych dni w sierpniu bawiłam się z dziećmi oraz rodzicami. Poznawaliśmy się wzajemnie podczas zabaw integracyjnych oraz w kontaktach indywidualnych. Poznawałam zainteresowania oraz sposoby zaspakajania potrzeb dzieci. Był czas aby na moment zostać wyłącznie z dziećmi bez obecności rodziców. Różne były reakcje na fakt oddalenia się rodziców. Niekiedy dzieci reagowały łękiem, płaczem, krzykiem. Niekiedy były spokojne, bawiąc się blisko Pani. Były też dzieci, które zachowały dużo odwagi, postanawiając przetrwać ciężką próbę rozłąki. We wrześniu zaobserwowałam, że dzieci, które miały okazję przebywać w przedszkolu razem z rodzicami wcześniej, przystępowały do zajęć z mniejszym łękiem, chociaż nie obyło się bez płaczu. Zdobyte doświadczenia ukazały, że im dłużej pozwoliłam na bliskość rodziców na terenie grupy przedszkolnej, tym dłużej potem dzieci przeżywały dramat rozłąki, pobudzając jednocześnie do płaczu inne dzieci. Jednak rodzice „maluszków” wykazali się wspianą postawą podczas pożegnań, wspierając swoją postawą dzieci i okazując również w ten sposób zaufanie do Pań pracujących w grupie.

Aby ułatwić dziecku adaptację do warunków przedszkolnych można w pierwszym okresie pobytu dziecka w przedszkolu:

- pozwolić dziecku przynieść z domu ulubioną zabawkę – przytulankę; poprzez kontakt z czymś bliskim, przypominającym dom, stwarza się dziecku poczucie bezpieczeństwa;
- na początku nie zmuszać dziecka do przebierania się w piżamę, tylko przykryć kocykiem, zmniejszy się zakres napięć o te, które towarzyszą rozbieraniu i ubieraniu się, a zwiększy szansa na dziecięcy sen;
- powiedzieć dziecku: *Nie musisz spać. Odpocznij i posiedź na leżaku*. Dziecko zmęczone zaśnie;
- zorganizować zaciszny kącik z kilkoma poduszkami, gdzie dziecko może się schronić i odpocząć;
- pozwolić, aby dziecko podejmowało decyzję dotyczącą jedzenia; nie zmuszać dziecka tylko zachęcać do jedzenia;
- pozwolić dziecku się wyzalić i podtrzymać go na duchu; dziecko powinno wiedzieć, że może w trudnych chwilach zaufać swojej Pani tak samo jak mamie.

Bardzo skuteczną pomocą w moich działaniach adaptacyjnych okazała się **metoda pedagogiki zabawy**. W codziennej pracy z dzieckiem wykorzystuję jej elementy aby ułatwić maluchom kontakt między sobą i stworzyć warunki do radosnych przeżyć związanych z zabawą. Dużym powodzeniem wśród dzieci cieszą się też zabawy prowadzone **metodą Weroniki Sherborne**. Zauważyłam, że podczas tych zabaw dzieci chętnie bawią się z rówieśnikami, są radosne i zapominają o rozłące z najbliższymi. Zabawy te dają im poczucie bezpieczeństwa. Nawet te, które kureczowo trzymają się mamy, ośmielają się i włączając do grona bawiących się dzieci zachowują się swobodnie.

Każde dziecko jest inne i inaczej się rozwija. Każde wymaga indywidualnego właściwego podejścia i zrozumienia, zaakceptowania go takim, jakim ono jest. To my dorośli odpowiadamy za to jakie będzie w przyszłości. Dlatego staram się je wspierać w indywidualnym rozwoju. Na zebraniach i podczas różnych spotkań prowadzę pedagogizację rodziców i wspólnie wytyczamy odpowiedni kierunek do pracy z ich dzieckiem. Jestem do dyspozycji rodziców, udzielam wszelkich informacji – nawet telefonicznych – na temat zachowania się dziecka w grupie. W miarę potrzeby umożliwiam im kontakt z psychologiem i pedagogiem. Formą kontaktu z rodzicami jest tablica ogłoszeń, gdzie umieszczam różne informacje i porady dotyczące przygotowania dziecka do przedszkola. Różne spotkania integracyjne i okazjonalne uroczystości, które organizuję dostarczają wiele radości i zadowolenia nie tylko rodzicom i dzieciom, ale również i mnie. ♦

BIBLIOGRAFIA: ■ Gałkowski T.: Przystosowanie psychospołeczne dziecka do przedszkola. Warszawa: WSiP. 2000 ■ Lubowiecka J.: Pierwsze sześć lat życia – rozwój i wychowanie. Warszawa: Państwowy Zakład Wydawnictw Lekarskich. 1975

Alina Rabowska

Ósrodek Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku

Kompetencje komunikacyjne nauczycieli edukacji elementarnej

Wizytówką edukacji XXI wieku jest hasło: „Rozumieć świat – kierować sobą”. Współczesna edukacja to nowe wyzwania dla nauczycieli. Zadania nie są łatwe, gdyż przy ich wypełnianiu należy wykazać się specyficznymi kompetencjami, będącymi fundamentem naszych zawodowych działań. Do sprawowania funkcji kształcących, wychowawczych, opiekuńczych, niezbędne są kompetencje komunikacyjne, na które składają się między innymi: • wiedza o komunikowaniu interpersonalnym, • umiejętność słuchania, • empatia, • techniki dyskusyjne, • język niewerbalny.

Długo uważano, że właściwe komunikowanie się z otoczeniem, wypływa w naturalny sposób z rozwoju człowieka i nie poszukiwano specjalnych dróg jego doskonalenia. Wobec dzisiejszej wiedzy i praktycznej weryfikacji istnieje potrzeba kształcenia sposobów prawidłowego komunikowania się z dziećmi, rodzicami i innymi osobami skupionymi wokół dziecka.

Porozumienie między nauczycielem i dzieckiem warunkuje efektywność edukacji. K. Denek uważa, że: „Edukacja wczesnoszkolna jest niemożliwa bez komunikowania się jej uczestników. ... Zapewniają ją język, obraz i gest”.

W procesie komunikowania się: nauczyciel – dzieci, dziecko – dzieci, dziecko – inni dorośli, istotne jest współtworzenie wiedzy i interpretacja faktów i zdarzeń. Dzieci przedstawiają, wyjaśniają i pytają, ale także słuchają siebie rozumieją i odpowiadają. Nauczyciel, staje się partnerem w dyskusji. Takie podejście do procesu edukacyjnego, w którym dominuje aktywne uczestnictwo dziecka w poznawaniu świata, dialogowe podejście do edukacji nazywamy pedagogiką interaktywną.

Jedną z form pedagogiki interaktywnej jest praca w grupach, zorganizowana tak, aby dzieci miały możliwość porozumiewania się i dyskusji, która prowadzi do rozwiązania określonego problemu. Dzieci ucząc się jak się uczyć, mają możliwość nauczania kolegów i uczenia się od nich.

Szczególnie interesująca i stwarzająca możliwość interakcji jest metoda projektu. Metoda ta, pozwala na samodzielne konstruowanie wiedzy przez małe dziecko. Nauczyciel może w odpowiedni sposób wspierać poczynania dzieci, ośmielać i zachęcać je lub podsumowywać z nimi poszczególne etapy pracy.

Podstawowe cechy metody projektu:

- „czas trwania pracy zależy od tempa realizacji projektu, zwykle kilka tygodni, czasem miesięcy – nie jest określony z góry;
- tematy ustalane są w drodze negocjacji między nauczycielami a dziećmi; cele programowo-dydaktyczne wplecione w treść projektu; wybór tematu w dużej mierze zależy od zainteresowań dzieci;
- nauczyciel obserwuje aktywność badawczą dzieci, określa dalsze działania na podstawie zainteresowań dzieci;
- nauczyciel przygotowuje siatkę tematyczną, by ustalić, co dzieci wiedzą; następnie organizuje projekt tak, by dzieci poznały nowe treści; cele programowo-dydaktyczne są uwzględniane w trakcie realizacji projektu; stały element: aktywność badawcza dzieci;
- wiedza jest zdobywana przez dzieci poprzez szukanie odpowiedzi na pytania lub aktywność badawczą; dzieci mają wpływ na dobór działań, rodzaj organizowanych wydarzeń sposoby szukania odpowiedzi;
- materiały są przynoszone przez dzieci, nauczyciela i zaproszonych ekspertów, także gromadzone podczas zajęć terenowych;
- zajęcia terenowe są istotnym elementem projektu: jeden projekt może przewidywać kilka zajęć w terenie; zwykle są one organizowane we wczesnej fazie projektu;
- projekt zajmuje cały dzień i angażuje całkowicie otoczenie klasowe: obejmuje wiele obszarów nauczania i umiejętności;
- zajęcia koncentrują się na aktywności badawczej, szukaniu odpowiedzi na pytania przy wykorzystaniu materiałów. Nauczyciel pomaga w przyswojeniu treści w trakcie omówienia lub dyskusji nad nimi;
- czynność takie jak: rysowanie, pisanie, konstruowanie, sprzyjają przyswajaniu przez dzieci coraz bardziej złożonych pojęć; czynności te są powtarzane, aby wykazać przyrost wiedzy i umiejętności w trakcie realizacji projektu.

W metodzie projektu nauczyciel uważnie obserwuje dzieci i podejmuje działania edukacyjne zainspirowane ich zainteresowaniami. Dlatego nie może wcześniej zaplanować działań, gdyż ich przebieg w dużym stopniu „reżyserują” dzieci. To one proponują aktywności, wyznaczają zadania i organizują zajęcia. ✦

BIBLIOGRAFIA: • Denek K.: Komunikacja w procesie edukacji wczesnoszkolnej. „Nauczyciel i szkoła” 1999, nr 16 • Helm J., Katz L.: Mali badacze. Metoda projektu w edukacji elementarnej. Sulejówkę: CODN 2004 • Edukacja elementarna w informacji pedagogicznej – materiały konferencyjne CODN.

Małgorzata Adamczuk

Specjalny Ośrodek-Szkoła Wychowawczy w Słupsku

Praca z młodzieżą niepełnosprawną intelektualnie w stopniu umiarkowanym PROPOZYCJA ZAJĘĆ

Zespół edukacyjno-terapeutyczny (III kl. gimnazjum) liczy 7 uczniów (4 dziewczynki, 3 chłopcy). Są to dzieci ze sprzężonym upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym. Dochodzą do tego różnorodne dolegliwości zdrowotne i psychiczne tj. epilepsja, nadpobudliwość psychoruchowa, nadciśnienie tętnicze, wady wzroku i słuchu, różnego rodzaju skoliozy, trzech uczniów to dzieci z zespołem Downa.

Jest to grupa uczniów chętnie pracująca w czasie zajęć, a ich niskie możliwości intelektualne ograniczają w dużym stopniu zakres oddziaływań pedagogicznych (piszą na zasadzie odwzorowywania, kalkowania, czytają tylko globalnie dobrze znane wyrazy, a liczenie ogranicza się do działań w zakresie 20 i tylko na konkretnych przykładach).

Uczniowie lepiej radzą sobie w zakresie samoobsługi i czynności manualnych – chętnie malują, rysują, gorzej posługują się nożyczkami przy precyzyjnym wycinaniu itp. Cechą specyficzną tej grupy jest bardzo wolne tempo pracy, a jeden uczeń wymaga systematycznej pomocy nauczyciela. Wszyscy uwielbiają słuchać muzyki, tańczyć, śpiewać oraz uczestniczyć w nowych przedsięwzięciach, dlatego też stanowią główny trzon zespołu teatralnego „Zwinny Kot” i uczestniczą w zajęciach terapii teatralnej.

TEMAT TYGODNIA: Powroty ptaków

TEMAT DNIA: Bocian i jaskółka

CZAS: 4godz.

DATA: 3.04.2003

CEL GŁÓWNY: Zrozumienie zmian zachodzących w środowisku związanych z porą roku.

CELE OPERACYJNE: uczeń powinien:

- Znać dni tygodnia, nazwy miesięcy, pory roku.
- Znać nazwy ptaków (bocian, jaskółka).
- Rozróżniać kolory (czarny, biały, czerwony).
- Rozróżniać sylwetki ptaków (bocian, jaskółka).
- Dobierać części garderoby wg przeznaczenia.
- Wykonywać działania matematyczne.
- Przygotować stół do II śniadania.
- Obsługiwać sprzęt AGD i TV.

CELE REWALIDACYJNE:

- Rozwijanie procesów myślenia – wykrywanie różnic i podobieństw, kształtowanie pojęć, analiza i synteza.
- Ćwiczenia funkcji grafo-motorycznych.
- Usprawnianie manualne.
- Rozwijanie koordynacji ruchowo-wzrokowej.
- Rozwijanie samoobsługi.

METODY:

- Słowna – rozmowa na temat ptaków, rozwiązywanie zagadek, udzielanie odpowiedzi.
- Praktyczna – obserwacja pogody, wykonanie sylwetki ptaka, wykonywanie rysunków, odmierzanie ilości produktów (cukier, herbata).

FORMY PRACY (ZBIOROWA ZINDYWIDUALIZOWANA):

- Wykonywanie pracy w grupie i indywidualnie (układanka).
- Rozwiązywanie zagadek.
- Elementy teatrzyku klasowego – kompletowanie stroju ptaka.

POMOCE DYDAKTYCZNE:

- Pomoce do zajęć wstępnych.
- Ilustracje ptaków, napisy.
- Części garderoby.
- Kasety magnetofonowe.
- Wstążki, nożyczki, klej, styropian.

PRZEBIEG:

I. Zajęcia wstępne:

- Powitanie – trening umiejętności społecznych (uścisk dłoni na powitanie, przedstawienie się imieniem i nazwiskiem).
- Przygotowanie sali do zajęć.
- Ustalenie daty.
- Odwzorowanie (napisanie) nazwiska i zaznaczenie na liście obecności.
- Przygotowanie śniadania.
- Zapisanie nazwy dnia w zeszytcie.
- Ustalenie stanu pogody – rysunek w zeszytcie.

II. Praca poznawcza:

- Rozwiązywanie zagadek – udzielanie odpowiedzi.
- Słuchanie nagrania magnetofonowego – rozróżnianie głosów.
- Układamy rozsypankę obrazkową – praca w grupach i praca indywidualna.
- Wklejamy ilustrację do zeszytu – etykietowanie.
- Analiza i synteza wyrazów – bocian, jaskółka.
- Zabawa w teatrzyk klasowy – przebieranka, prezentacja sylwetki ptaka.
- Działania matematyczne do ilustracji.
- Pojęcia na górze – dole.

III. Ekspresja:

- Kolorowanie sylwetki ptaków.
- Śpiewamy piosenki o ptakach.
- Przebieramy się za ptaki.

IV. Zajęcia końcowe:

- Porządkowanie stanowisk pracy.
- Podsumowanie dnia – nasze osiągnięcia, zaangażowanie uczniów w pracę, ocena ich zachowanie.
- Podleamy kwiaty.
- Pożegnanie. ♦

*Ewa Wójtowicz
Małgorzata Brejt-Banaszak
Zespół Szkół w Redzikowie*

Warsztaty profilaktyczne NIE TRUJ SIĘ, NIE BĄDŹ TOKSYCZNY

Wolimy dmuchać na zimne...

Pomysł zorganizowania warsztatów profilaktycznych powstał w Gminie Słupsk przed trzema laty. Od tamtej pory kolejne szkoły we współpracy z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych organizują raz w roku – na wiosnę – dwudniową imprezę przeznaczoną dla uczniów klas IV-VI.

Głównym celem warsztatów jest kształtowanie postaw asertywnych, kształcenie umiejętności dokonywania świadomych i mądrych wyborów, a także uczenie właściwego reagowania na niebezpieczeństwa zagrażające zdrowiu i życiu. Wiedza o czyhających na młodych ludzi niebezpieczeństwach oraz ogromna chęć uchronienia ich przed nimi spowodowały, że informację o organizowaniu tegorocznych warsztatów w naszej szkole przyjęliśmy z ogromnym zadowoleniem.

Imprezę postanowiliśmy przeprowadzić łącząc przyjemne z pożytecznym. Nie zapominając o wadze poruszanych problemów, wprowadziliśmy elementy zabawy w formie quizów i konkursów, a także zajęcia sprzyjające integracji uczestników, którzy przybyli z różnych szkół. Wachlarz form i metod pracy był zróżnicowany i, jak sądzymy, atrakcyjny dla uczestników.

Do wielu prawd na temat zasad ochrony zdrowia, podejmowania słusznych decyzji, przestrzegania higieny, komunikowania się uczniowie dochodzili sami. Łatwiej bowiem zapamiętać to, co samodzielnie się odkryło niż to, co podano nam do przyswojenia. Możliwość poszukiwania i odkrywania tego, co ważne dały uczniom zaproponowane zajęcia dramowe, plastyczne, integracyjne przeprowadzone przez nauczycieli naszej szkoły.

Rolę podsumowania teoretycznego odegrało spotkanie z policjantem, który uświadomił uczniom jak wiele zależy od nich samych oraz jakie mogą być skutki braku asertywności, uległości, niezdecydowania.

Ważną rolę podczas warsztatów odegrały zajęcia zaproponowane przez psychologów z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Słupsku, którzy także przygotowali i przeprowadzili testy z zakresu profilaktyki uzależnień. Po ich sprawdzeniu okazało się, że świadomość uczniów i wiedza z tego zakresu jest ogromna. Sprawilo to nam – opiekunom ogromną satysfakcję i obudziło nadzieję, że teoretyczne przygotowanie znajdzie odzwierciedlenie w praktyce.

Znajomość zagadnień uczestnicy warsztatów potwierdzili biorąc udział w konkursach, które zostały opracowane zgodnie z zasadą „uczyć bawiąc”. Jeden z nich polegał na wykonaniu plakatu promującego zdrowy styl życia. Technika wykonania pracy była dowolna. Pomyślnie dzieci przekroczyły oczekiwania dorosłych, a plakaty zostały zaprezentowane na forum.

Wiele radości uczniom i ich opiekunom sprawiła zabawa w poszukiwaczy skarbu. Polegała ona na odnalezieniu fragmentów tekstu, połączeniu ich w całość i odczytaniu. Wszystkie teksty zawierały treści związane z profilaktyką.

Imprezę zakończyliśmy podsumowaniem wszystkich działań, rozdaliśmy podziękowania, nagrody i upominki. Mamy nadzieję, że ta impreza na długo pozostanie w pamięci uczestnikom, a nabyte umiejętności pozwolą mądrze wkroczyć w dorosłe życie, pełne trudnych, nieprzewidzianych sytuacji.

A może w Państwa szkołach też znajdują się osoby, które zorganizują podobne warsztaty, bo tak jak my, wolały dmuchać na zimne? ♦

*Patryk Dzieciół - Laureat
SP Kołaczyce, klasa I*

Szczęście

*Szczęście jest może
tuż obok mnie.
Może to dotyk
przyjaznej dłoni,
któż to wie?*

*Szczęście być może
to przelotna chwilka.
Być może to
lot pięknego motylka
któż to wie?*

*Szczęście to chyba
coś co trwa krótko,
pocieszę, pogłaszczę
wypowiedzenie da
smutkom
Któż to wie?*

Promyki w walizkach zamknięte Wybór wierszy i opowiadań z XXI Ogólnopolskiego Konkursu Literackiej Twórczości Dzieci i Młodzieży Gimnazjalnej, Słupsk 200, s.17

Elżbieta Wojciechowska

Szkoła Podstawowa nr 9 w Słupsku

Świetlica szkolna organizatorem czasu wolnego uczniów

Ilość czasu wolnego i jego treść stają się coraz ważniejszym problemem społecznym i egzystencjalnym człowieka. Łączy się to ściśle z demokratyzacją życia społecznego, szerzeniem się sfery wolności jednostki, jak też z postulatami zapewniania jej zdrowia oraz warunków swobodnego rozwoju osobowości. To właśnie wyznacza podstawowe funkcje czasu wolnego: • zapewnienie wypoczynku, • regeneracja sił fizycznych i psychicznych, • umacnianie podmiotowości jednostki i rozwijanie osobowości, głównie przez uczestnictwo w kulturze.

Tymczasem, dotykający coraz szersze warstwy społeczne rzeczywisty i subiektywny niedostatek skłania nas do ograniczania środków na zaspokajanie potrzeb nieelementarnych, w tym szczególnie na korzystanie z dóbr kultury. Szerzące się bezrobocie wywiera wpływ na życie różnych grup społecznych, a w tym na naszą młodzież. Ma to liczne konsekwencje społeczne, pedagogiczne i psychologiczne. Masowo więc rezygnujemy z uczęszczania do kin, teatrów. Znacznie redukujemy ilość spotkań towarzyskich, kupujemy coraz mniej książek, a czas wolny spędzamy przed telewizorami. Ponieważ „lawinowo” rezygnujemy z form aktywnego wypoczynku, drastycznie obniża się jakość czasu wolnego. Takiego stanu rzeczy nie powinna ignorować szkoła. Tymczasem problemy finansowe oświaty spowodowały masową likwidację zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych. W konsekwencji zwiększyło się to zagrożenie wśród dzieci i młodzieży. Jaką rolę miałyby tu odegrać świetlice szkolne? Otóż jesteśmy tą (integralną) częścią szkoły, która może i powinna stanowić dobrą formę wczesnej profilaktyki.

Wiemy, że decydujące znaczenie w wychowaniu człowieka do właściwego wykorzystania czasu wolnego ma okres dzieciństwa i młodości. Toteż nawet przy obecnych niedostatkach powinniśmy zrobić wszystko, aby przysposobić naszych wychowanków do wartościowego zagospodarowania czasu pozostającego poza nauką i obowiązkami domowymi. Konieczne jest zatem podjęcie przez wychowawców takich zadań i działań, które zmierzałyby do:

- ułatwienia uczniom zdobywania lepszej orientacji o otaczającej ich rzeczywistości i w tym, co pożytecznego mogliby zdziałać dla siebie i innych;
- rozwijanie aspiracji i potrzeb aktywności;
- rozwijanie świadomości, iż czas pozostający w indywidualnej dyspozycji stanowi wartość, której nie wolno nam marnować;
- dostarczanie różnorodnych propozycji sensownego

wypełniania wolnego czasu, ale bez prób manipulowania nim i wymuszania uczestnictwa;

- uczenie wyborów zachowań najbardziej satysfakcjonujących jednostkę i pożądanym społecznie;
- wyrabianie nawyku ekonomicznego gospodarowania czasem oraz umiejętności praktycznych, niezbędnych do satysfakcjonującego urzeczywistnienia dokonywanych wyborów;
- zapewnienie kompetentnego doradztwa tym, którzy nie mają rozwiniętych potrzeb aktywnego wykorzystywania czasu wolnego lub skonkretyzowanej koncepcji, czym można go wypełnić.

Zadania te spoczywają zarówno na rodzicach, jak i na szkole i innych placówkach opiekuńczo-wychowawczych.

Dzisiejsza młodzież szkolna skłania się coraz bardziej w kierunku konsumpcji i biernego odbioru dóbr kulturalnych. Zbyt mało stwarzamy okazji do zajęcia postawy twórczej, wykazania własnej inicjatywy, zdolności organizatorskich. Jaką rolę moglibyśmy tu odegrać my – wychowawcy?

Wykorzystując zainteresowanie uczniów książką, można powołać w świetlicach Kluby Miłośników Książki, w których to odbywałyby się dyskusje, polemiki, wymiany poglądów... Uczniowie starsi mogliby przygotowywać dla młodszych kolegów konkursy plastyczne, quizy tematyczne, wspólnie opracowywać gazetki ścienne nt. najbardziej wartościowych pozycji. W oparciu o teksty literackie możemy organizować wszelkiego rodzaju inscenizacje i improwizacje, poszerzając zadania o twórczą działalność i inicjatywę naszych podopiecznych. Na podobnych zasadach może także rozwijać się Dyskusyjny Klub Filmowy, tym bardziej, że sprzęt audiowizualny jest ogólnie dostępny. W szkołach znajduje się sprzęt komputerowy, który można wykorzystać do rozwijania zainteresowań techniką i informatyką. Dziewczeta mogłyby się skupić i zjednoczyć swe działania w pracy Klubu Dobrej Gospodyni, a następnie prezentować swoje umiejętności z okazji różnych uroczystości szkolnych, świetlicowych, czy też klasowych. Działalność takiego zespołu pozwoliłaby również na otwarcie (np. 2x w tyg.) sklepiku w z własnymi wyrobami, co byłoby wsparciem finansowym działań świetlicowych. Przedstawione propozycje dotyczą tym razem działań w oparciu o młodzież starszą, choć dotąd najczęściej mówiliśmy o naszych najmłodszych podopiecznych. W obecnej sytuacji coraz częściej podkreśla się potrzebę objęcia opieką uczniów klas IV-VI.

Łatwiej nam będzie pracować, gdy zaangażujemy w swoje działania rodziców i sponsorów. Wypełnianie uczniom czasu wolnego atrakcyjnymi, dobrowolnie podejmowanymi zajęciami jest najlepszą formą profilaktyki chroniącej przed niedostosowaniem społecznym. Nie wolno więc nam – wychowawcom zaprzepaścić żadnej szansy. ✦

BIBLIOGRAFIA: • Raczkowska J.: Czas wolny. Problem i rozterki. „Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze” 1992, nr 5/6, s. 205-210 • Świetlica szkolna szansą do wykorzystania. Pod red. M. Pietkiewicz. Warszawa: WSiP 1988, s. 259-270.

Zbigniew M. Skwierawski

Pracownia Kształcenia Zawodowego
Voca Train Kołobrzeg

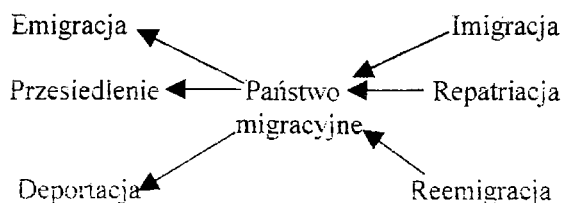
Projekt SMILE

INTEGRACJA PRZEZ EDUKACJĘ

Zjawisko migracji

Przez migrację rozumiemy zmianę stałego miejsca zamieszkania lub miejsca stałego pobytu, wynikające z przyczyn zewnętrznych. Możemy rozróżnić:

- Ruchy migracyjne wewnętrzne
- Ruchy migracyjne zewnętrzne.

Polska jest krajem o specyficznym położeniu geograficznym: z jednej strony graniczy z państwami z Grupy z Schengen, z drugiej zaś z państwami powstałymi w wyniku rozpadu ZSRR. Sprzyjające warunki geopolityczne i ekonomiczne powodują, iż kraj nasz odwiedzany jest przez coraz większą liczbę cudzoziemców. Na wskutek ograniczeń w przyjmowaniu cudzoziemców przez państwa Europy Zachodniej, Polska staje się krajem migracji docelowej. Zwiększa się również liczba osób próbujących nielegalnie przekroczyć granice.

Jakkolwiek wzrasta liczba migrantów starających się o uzyskanie zezwolenia na pobyt stały w Polsce, to ogólna sytuacja demograficzna w Polsce jest niepokojąca – więcej osób wyjeżdża z Polski na stałe niż do Polski przybywa (patrz tabela nr1).

Tabela: Migracje zagraniczne na pobyt stały

	1993 - 2003	2000	2002	2003
Migranci (ogółem)	60 644	7 331	6 587	7 048
W tym:				
- mężczyźni	31 334	3 893	3 529	3 710
- kobiety	29 310	3 438	3 058	3 338
Emigranci (ogółem)	180 944	26 999	24 532	20 813
W tym:				
- mężczyźni	92 849	13 740	12 411	10 744
- kobiety	88 095	13 259	12 121	10 069
Saldo ogółem (minus)	- 120 300	- 19 668	- 17 945	- 13 765
W tym:				
- mężczyźni	- 65 515	- 9 847	- 8 882	- 7 034
- kobiety	- 58 785	- 9 821	- 9 063	- 6 731

Źródło: Atlas Polski – Tom 1, str. 112-11, Oficyna Wydawnicza Fagra, Kraków 2001

Potencjał emigracyjny Polski jest znaczny. W trakcie spisu narodowego w 2002 roku aż 786 tys. mieszkańców Polski przebywało za granicą (przeważały kobiety – 54%). Szacuje się, iż w roku 2030 liczba ludności w Polsce będzie niższa o 2,5 mln, z tego 600 tys. to będą emigranci (w tym aż 300 tys. z woj. śląskiego i 125 tys. z woj. opolskiego).

Przystąpienie Polski do UE oznacza konieczność zmian dla polskiej polityki migracyjnej, a przede wszystkim konieczność wypracowania doktryny migracyjnej Polski.

Zdaniem naukowców i praktyków¹ doktryna ta powinna opierać się na:

1. otwartości Polski wobec ruchów migracyjnych zakładającej maksymalizację legalnych migracji a także ograniczenie migracji nielegalnych,
2. selekcji w rozmiarach migracji w celu zapobieżenia wyludnieniu Polski,
3. spolegliwym stosunku do imigrantów i emigrantów,
4. jednoczesnym uwzględnianiu interesów migrantów i Polski,
5. wiązaniu procesów migracyjnych z diasporami (przyciąganiu członków rodziny).

Aktualnie Polska nie ma pełnej i całościowej polityki migracyjnej. Istniejące rozwiązania legislacyjne są umieszczone w różnych dokumentach prawnych, a poszczególnymi zagadnieniami dotyczącymi migracji zajmują się w ramach swoich kompetencji różne resorty.

Całkowita liczba legalnych migrantów w Polsce przekracza zaledwie 7 tys. osób, co jest wynikiem przede wszystkim rygorystycznych przepisów regulujących kwestię ich legalnego pobytu. Ponadto w Polsce przebywa bliżej nieokreślona grupa migrantów nielegalnych, których liczbę niektórzy szacują nawet na 80-100 tys. Szczególnie dużą populację stanowią nielegalni migranci z Wietnamu, skupieni przede wszystkim w Warszawie i Łodzi. Zdaniem naukowców² powinno stwarzać się w Polsce zachęty dla imigrantów, szczególnie dla

osób przybywających w ramach migracji edukacyjnej (studenci) i tzw. migracji kompensacyjnej („replacement migration”), co spowalniać będzie proces starzenia się społeczeństwa.

Potrzeba integracji imigrantów

Integracja cudzoziemców w środowisku, rozumiana jest zazwyczaj jako osiągnięcie przez imigrantów samodzielności ekonomicznej i zgodne współżycie w społeczności lokalnej przy jednoczesnym zachowaniu własnej tożsamości kulturowej. Proces ten w Polsce wciąż pozostawia wiele do życzenia. Przede wszystkim kolejny-

mi nowelizacjami przepisów prawa realizację zadań z tego zakresu państwo przesunęło najpierw na województwa, a następnie (od 2000 roku) na Powiatowe Centra Pomocy Społecznej, nie przekazując jednocześnie wystarczających środków finansowych na ich realizację.

Program integracyjny w powiatach tworzony jest na podstawie rozpoznania potrzeb imigrantów w oparciu o przeprowadzony wywiad środowiskowy a sam program nie może trwać dłużej niż 12 miesięcy. Wypłacana pula świadczeń socjalnych jest zbyt mała, aby w pełni zaspokajała potrzeby imigranta (np. kurs języka polskiego). Przepisy nie dają także podstaw do formalnej możliwości współpracy różnych szczebli samorządu (np. powiatu i gminy). Dlatego też niezwykle istotne jest nawiązywanie współpracy pomiędzy różnymi organami samorządowymi, organizacjami pozarządowymi, Caritas, co umożliwi stworzenie w miarę szerokiego wachlarza działań służących szeroko rozumianej integracji migrantów. Dzieje się tak na przykład w Warszawie, Lublinie (współpraca Urzędu Wojewódzkiego z Caritas Archidiecezji Lubelskiej, PCPR-ami i Biurami Informacji dla Migrantów i Uchodźców Caritas w Lublinie, Wrocławiu, Zgorzelcu i Białymstoku).

Istnieją oczywiście inne pozytywne przykłady działań na rzecz integracji imigrantów, jak choćby działalność Centrum Pomocy Uchodźcom Polskiej Akcji Humanitarnej w Warszawie, realizującej we współpracy z Mazowieckim Urzędem Wojewódzkim szereg projektów na rzecz imigrantów (pomoc socjalna, świadczenia medyczne, poradnictwo prawne, szkolenie edukacyjno-zawodowe). Jednak te przykłady wskazują bardziej na potencjalne możliwości działań na rzecz imigrantów niż na planowe i rzeczywiste działania państwa na rzecz imigrantów.

Polska może naturalnie skorzystać z możliwości wykorzystania doświadczeń innych krajów UE (np. Holandii i Niemiec), które to państwa realizowały szereg projektów pilotażowych związanych z integracją imigrantów. Takie projekty były już realizowane z udziałem polskich partnerów (np. projekt „Matra”).

Kolejnym problemem jest brak przygotowania pracowników socjalnych pracujących w PCPR-ach czy OPS-ach do kontaktu z imigrantami, reprezentującymi odmienne kręgi kulturowe. Ponadto, w związku ze wznoszącymi w Polsce problemami związanymi z utrzymującym się wysokim bezrobociem, ubóstwem społeczeństwa i brakiem wolnych, tanich mieszkań socjalnych, rośnie niebezpieczeństwo niechęci Polaków wobec imigrantów, co sprzyjać będzie utrzymywaniu się ich wykluczenia społecznego. Aby tym zjawiskom przeciwdziałać należy rozpocząć szeroką kampanię informowania polskiego społeczeństwa na temat kontekstu historycznego migracji, potrzeb integracji społecznej i zawodowej migrantów na rynku pracy, budowania tole-

rancji a często także zmiany mentalności środowiska. Służyć temu procesowi może wykorzystywanie bogatych doświadczeń w tym zakresie krajów UE.

Projekt pilotażowy /DE/04/B/F/PP/146 154: „SMILE – System integracji migrantów jako pomoc życiowa poprzez edukację”

Jednym z przykładów międzynarodowej współpracy w dziedzinie migracji jest realizacja projektu SMILE.

Projekt SMILE realizowany jest przez 13 partnerów z 4 państw: z Niemiec – DRK Kiel – promotor, BBQ w Berlinie – koordynator, Deutscher Existenzgründerverband e.V w Berlinie – partner, Nachbarschaftsmuseum w Berlinie – partner; z Republiki Czeskiej – Bulharsky Kulturne Osvetovy Klub z Olomouc – partner, CEPAC z Olomouc – partner, EDUKOL z Olomouc – partner; z Holandii – Cooperatieve Vereginig NAZH Cultur, Mens en Organisatie ũ.a. w Amsterdamie, PRO Actief w Assen, ROC Drenthe College w Assen oraz z Polski – Krajowe Towarzystwo Finansowe w Gdańsku, Stowarzyszenie Wspólnota Polska Oddział Pomorski w Gdyni oraz Pracownię Kształcenia Zawodowego Voca Train w Kołobrzegu.

Realizacja projektu, rozpoczęta 1 października 2004 roku, ma na celu:

- zawodową integrację imigrantów na rynku pracy w zakresie interkulturowej opieki nad osobami starszymi (zdrowie, gospodarstwo domowe, sprawy socjalne, pomoc doraźna, itp.), opartej na indywidualnych życiorysach imigrantów objętych projektem, ich wiedzy zawodowej i stopnia znajomości języka kraju przyjmującego;
- stworzenie sieci integracyjnej, złożonej z działaczy lokalnych i regionalnych oraz międzynarodowych, a także z przedstawicieli grupy docelowej (imigrantów) – utworzona sieć ma na celu integrację zawodową imigrantów poprzez edukację;
- stworzenie modułów edukacyjnych (kwalifikacyjnych) dla indywidualnych odbiorców (imigrantów).

Głównymi produktami (efektami końcowymi) projektu będą:

- analizy regionalne partnerów dotyczące sytuacji w zakresie integracji imigrantów oraz edukacji w zakresie opieki nad osobami starszymi w krajach partnerskich projektu,
- międzynarodowe wytyczne w zakresie modułów szkoleniowych w dziedzinie podstawowej opieki nad osobami starszymi, integracji zawodowej, pomocy socjo-kulturalnej (w wersji europejskiej i w wersji narodowej), dopasowanej do potrzeb i uwarunkowań regionalnych,

- stworzenie sieci współpracy w zakresie integracji interkulturowej migrantów,
- stworzenie platformy internetowej jako forum wymiany informacji oraz forum dyskusyjnego,
- opracowanie „Przewodnika integracyjnego” jako narzędzia upowszechniania produktów końcowych projektu,
- przygotowanie sesji fotograficznej w kontekście biografii beneficjentów projektu,
- przeprowadzenie procesu przygotowania grupy beneficjentów (migrantów) do podjęcia nowej pracy,
- opracowanie dokumentacji projektu w formie CD-ROM-u.

Z końcem czerwca br. kończy się I etap pracy, podczas którego partnerzy wykonali badania i analizy dotyczące narodowych rynków pracy dla migrantów, potrzeb szkoleniowych dla kadry fachowej w placówkach opieki, standardów jakościowych w sektorze opieki. Przeprowadzono narodowe analizy integracji zawodowej i migracji zarobkowej w krajach uczestniczących w projekcie: zidentyfikowano grupy migrantów, które będą objęte działaniami projektu, przeanalizowano narodowe doświadczenia w zakresie integracji migrantów, stworzono platformę internetową służącą wymianie informacji oraz wymianie najlepszych praktyk.

Zostało także przygotowane i przeprowadzone spotkanie międzynarodowe partnerów w Berlinie oraz spotkania narodowe służące koordynacji działań.

Na II etap zaplanowano między innymi: opracowanie wspólnych modułów szkoleniowych dla migrantów chcących podjąć pracę w dziedzinie opieki nad osobami starszymi, wytypowanie grup migrantów, którzy będą objęci badaniami w ramach projektu, przygotowanie warunków wstępnych do podjęcia doskonalenia zawodowego migrantów w krajach partnerskich, stworzenie modułu szkolenia trenerów w zakresie komunikacji.

Realizacja projektu SMILE umożliwia z jednej strony prezentację polskich doświadczeń w zakresie migracji i integracji społeczno-zawodowej imigrantów w Polsce, z drugiej zaś strony stanowi okazję do wykorzystania najlepszych praktyk, wiedzy i doświadczeń partnerów w zakresie integrowania cudzoziemców w społeczeństwach krajów partnerskich. Realizacja projektu stanowi także podstawę do przygotowania zmian w narodowych programach integracji migrantów, służących procesowi ich wrastania w środowisko lokalne. ♦

PRZYPISY: 1. Za: Komitet Prognoz „Polska 2000 Plus”, przy Prezydium PAN 2. Za: „Polityka Społeczna” nr 11-12/2004

LITERATURA: ▪ „Polityka Społeczna” 11-12/2004 ▪ „Polityka społeczna” 2/2004 ▪ Urząd ds. Repatriacji i Uciekinierów – dane statystyczne dot. migracji 1998-2000 ▪ „Służba Pracownicza” Nr 2/2002

Jolanta Gierszewska

Bożena Żuk

Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku

Po ustnym egzaminie maturalnym z języka polskiego

Nowa forma matury stała się faktem, a o faktach warto rozmawiać. Im więcej odbędzie się rzeczowych dyskusji na temat zewnętrznego egzaminu maturalnego, tym lepiej dla jego jakości. Dyskusja na temat pisemnego egzaminu maturalnego jeszcze przed nami, natomiast możemy już podjąć rozmowę na temat części ustnej egzaminu maturalnego.

W ramach realizacji projektu Matura 2005, w okresie poprzedzającym egzamin maturalny odbyły się z polonistami spotkania o charakterze informacyjno – szkoleniowym na temat zewnętrznego i wewnętrznego egzaminu z języka polskiego. Ich podsumowaniem było spotkanie polonistów, które odbyło się 6 czerwca bieżącego roku.

Dzięki gościnności Młodzieżowego Centrum Kultury w Słupsku poloniści szkół ponadgimnazjalnych nie tylko wymienili się doświadczeniami wynikającymi z pracy w komisjach egzaminacyjnych, lecz także obejrzeni spektakl pt. „W piaskownicy” według sztuki Michała Walczaka. Przedstawienie, przygotowane pod kierunkiem Wiesława Dawidczyka w ramach działalności koła teatralnego MCK-u, stało się pretekstem do rozmowy o komunikacji językowej i tych jej zasadach, które są niezwykle przydatne uczniowi w przygotowaniu prezentacji na część ustną egzaminu maturalnego.

W czasie dyskusji obecni na spotkaniu poloniści dużo uwagi poświęcili przyszłości maturzystów roku 2006. Podkreślano potrzebę wykorzystania przez organizatorów egzaminu maturalnego nabytych doświadczeń, nie tylko w zakresie komunikacji. Warto, i to nie raz, przedyskutować – odwołując się do zdobytej wiedzy, trzy istotne zagadnienia:

- Czemu i komu służyć ma prezentacja z języka polskiego?
- Jakie trudności pojawiły się w trakcie realizacji części ustnej egzaminu maturalnego?
- Jak pracować z uczniami klas trzecich w przyszłym roku?

Jeśli uważnie przyjrzymy się „Podstawie programowej kształcenia ogólnego”, programom nauczania oraz podręcznikom, to zauważymy, iż dydaktyki niemalże wszystkich przedmiotów realizowanych na poziomie szkoły ponadgimnazjalnej nakierowane są na przygotowanie uczniów do kontynuacji nauki w szkole wyższej. Po przekroczeniu progu uczelni student zaczyna rozumieć, że nabyte przez niego właśnie umiejętności są nieodzownie, czasami znacznie ważniejsze od zdobytej wiedzy. Wśród nich są kompetencje w zakresie poszukiwania, porządkowania i korzystania z informacji oraz kompetencje komunikacyjne, nie zawsze akcentowane w dydaktykach poszczególnych przedmiotów. Bez względu na rodzaj uczelni, student przygotowując własne wystąpienie na ćwiczenia, warsztaty czy laboratorium musi wypowiadać się na określony temat w sposób logicznie uporządkowany z zachowaniem wymogów dotyczących kompozycji prezentacji, obowiązujących norm językowych oraz ogólnych zasad kultury języka. Wypowiedź swą powinien zmieścić w wyznaczonym czasie.

O tym, że z umiejętnościami tymi nie jest najlepiej, świadczą wypowiedzi pracowników uczelni wyższych, ale też i samych studentów, którzy na pierwszym roku studiów, po bolesnym zderzeniu z uczelnianą rzeczywistością, nadrabiają szkolne zaległości w omawianym zakresie.

Prezentacja może więc pomóc młodym ludziom w doskonaleniu umiejętności poszukiwania, selekcjonowania, przetwarzania i tworzenia informacji w sposób komunikatywny. Rodzą się jednak pytania. Czy prezentacja musi mieć rangę egzaminu maturalnego? I czy musi być egzekwowana i oceniana tylko i wyłącznie na języku polskim? Może uczniowie (przyszli inżynierowie, lekarze, prawnicy) powinni prezentować się również na biologii, chemii, fizyce, geografii, historii, matematyce, a egzamin taki winien mieć taką samą rangę jak prezentacja z języka polskiego? Przecież w kształceniu i sprawdzaniu określonych umiejętności materiał może być dowolny, wskazany przez ucznia. Może wówczas uczniowie mieliby mniej trudności związanych z realizacją części ustnej egzaminu maturalnego?

Na razie przyjęta forma egzaminu maturalnego wymaga od ucznia prezentacji wybranego tematu z języka polskiego.

Jakie trudności mieli uczniowie?

O ile uczniowie nie mieli większych problemów z wyborem tematu prezentacji, o tyle z jego realizacją było różnie. Sprawdziły się tematy dotyczące zagadnień językowych oraz problemów bliskich uczniowi. Natomiast spłycały uległy tematy dotyczące problemów egzystencjalnych, społecznych, psychologicznych, bowiem uczniowie często poprzestawali na relacjonowaniu zagadnień wedle propozycji słowników motywów literackich.

Odejście (w myśl założeń organizatorów egzaminu) od systematycznych konsultacji dla uczniów spowodowało, że niektórzy spośród nich odłożyli przygotowanie prezentacji na ostatnią chwilę, co spowodowało spiętrzenie trudności i zaważyło na jej jakości.

Uniemożliwienie polonistom systematycznego wglądu w proces przygotowania prezentacji, wspierania uczniów w czasie indywidualnych konsultacji, spowodowało nie tylko nierytmiczną pracę uczniów, lecz – co gorsza – niesamodzielną pracę tych, których przerosły problemy związane z gromadzeniem, porządkiem i doborzeniem materiału rzeczowego przydatnego do wybranego tematu. Uczeń pozostawiony samemu sobie różnymi drogami poszukiwał wsparcia – czasami były to korepetycje, czasem wyjątkowo nieetyczne ściąganie z Internetu.

Jakie trudności towarzyszyły pracy członków szkolnych komisji?

Pierwsza trudność wiąże się ze zbyt późnym terminem dostarczenia przez uczniów wykazów literatury podmiotu i przedmiotu, z której korzystali przygotowując się do prezentacji wybranego tematu. Miesiąc, to zbyt mało czasu dla nauczyciela na przeczytanie wskazanych przez ucznia tekstów i na solidne przygotowanie się do rozmowy z nim. Problem ten był sygnalizowany przez nauczycieli ze szkół, w których przed jedną komisją prezentowało się kilkudziesięciu uczniów, a w komisjach pracowali nauczyciele uczący na co dzień w szkołach niekończących się matur.

Druga trudność wynika z dwudzielnej struktury prezentacji: wiele wątpliwości budzi wykorzystanie czasu przeznaczonego na rozmowę i sposobu jej przeprowadzenia. Ile należy zadać pytań? Czego mogą one dotyczyć, a o co nie powinniśmy pytać? Czy nauczyciel uczący zdającego egzamin może, czy nie powinien prowadzić z nim rozmowy?

Te i inne pytania członków komisji egzaminacyjnych warto zebrać, poddać głębszej analizie i podjąć decyzje, które doprecyzują przebieg tej niezwykle newralgicznej części egzaminu ustnego.

Kolejne pytania pojawiły się w trakcie stosowania kryteriów punktowania wypowiedzi ustnej. Pierwsza uwaga wiąże się z kryterium językowym, z niewystarczającą skalą punktowania, bowiem brak w niej pośredniej punktacji pomiędzy 2 a 6 punktami. W kryteriach nie uwzględniono walorów estetycznych, merytorycznych, językowych – a czasami prezentacja pod tym względem była godna wyróżnienia.

Pomimo wielu wątpliwości i pytań, praca w komisjach przeprowadzających część ustną matury z języka polskiego wzbogaciła warsztat pracy polonistów i dała – co najważniejsze – satysfakcję uczniom, szczególnie zainteresowanym wybranym przez siebie tematem.

Jak pracować nad przygotowaniem prezentacji?

W trakcie spotkania podsumowującego doświadczenia polonistów przeprowadzających część ustną egzaminu maturalnego z języka polskiego sformułowano propozycję wprowadzenia harmonogramu prac związanych z przygotowaniem uczniowskich prezentacji.

Wrzesień – przemyślany wybór tematu.

Październik – praca nad bibliografią: sporządzenie pierwszej listy literatury podmiotu i przedmiotu (Ważny jest wybór tekstów – ilościowy i jakościowy. Warto pamiętać, że im więcej uczeń przeczyta, tym lepiej dla niego – w czasie prezentacji będzie czuł się pewniej).

Listopad – styczeń – przyjęcie ostatecznej koncepcji, budowanie planu prezentacji, gromadzenie, selekcja materiałów pomocniczych.

Luty – sporządzenie ostatecznego planu prezentacji oraz wykazu literatury podmiotu i przedmiotu.

Marzec – oddanie w terminie ustalonym przez CKE bibliografii podmiotu i przedmiotu.

Kwiecień – oddanie w terminie ustalonym przez CKE planów prezentacji i materiałów pomocniczych.

Aby prezentacja spełniła swoje funkcje, dała uczniom pewność w tak istotnych dla dalszego kształcenia kompetencji komunikacyjnych należy oczekiwać większej aktywności nauczycieli szkół ponadgimnazjalnych. Na wszystkich przedmiotach powinny być przygotowywane pod kierunkiem nauczycieli zgodnie z wymogami stawianymi na egzaminie ustnym z języka polskiego, samodzielne prezentacje uczniów.

Żadnej kompetencji nie zbuduje się w ciągu miesiąca, ani nawet roku. Zatem warto stosować nowe metody pracy z uczniami już od klasy pierwszej szkoły ponadgimnazjalnej a nawet w końcowych klasach gimnazjalnych, aby nabyte umiejętności okazały się przydatne nie tylko w czasie studiów, ale i w dorosłym życiu dzisiejszych uczniów i absolwentów szkół

Może któryś z nich, podejmując trud pracy nauczycielskiej, w drodze awansu zawodowego będzie musiał przedstawić prezentację swojego dorobku zawodowego.... ♦

DOSKONALENIE NAUCZYCIELI

Odbyło się w ODN...

FORMY KURSOWE I WARSZTATOWE W ROKU SZKOLNYM 2004/2005

W bieżącym roku szkolnym w Ośrodku Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku odbyły się 73 (ubiegły rok 69) formy doskonalenia zawodowego nauczycieli, w tym:

- 3 kursy kwalifikacyjne: „Dla kierowniczej kadry oświatowej” (15 osób), „Oligofrenopedagogika” (32 osoby) oraz „Sztuka” (17 osób – w trakcie trwania).
- 70 kursów doskonalących i warsztatów, w tym 6 kursów grantowych (550 uczestników).

Ogółem zostało przeszkolonych 1822 (rok ubiegły 1654) nauczycieli i innych pracowników placówek oświatowo-wychowawczych. Największy procent – 44% stanowili nauczyciele szkół podstawowych. Znacznie mniejszy udział w szkoleniach wzięli nauczyciele gimnazjów – 12%, zespołów szkół – 18%, nauczyciele przed-

szkoli – 5% nauczyciele i wychowawcy SOSW – 4%. Najmniejsze zainteresowanie doskonaleniem wykazali nauczyciele szkół ponadpodstawowych i ponadgimnazjalnych – 1%. Inni uczestnicy kursów – 4% to: nauczyciele bibliotekarze, instruktorzy domów kultury, nauczyciele akademicy, pracownicy samorządowi, studenci, konsultanci ODN, doradcy metodyczni, kadra kierownicza, pracownicy i wolontariusze Krajowego Towarzystwa Autystycznego i inni.

Na podstawie zgłoszeń indywidualnych nauczycieli zorganizowano 45 (62%) kursów. 38% form zostało zorganizowanych dla całych rad pedagogicznych szkół m. in. w Gdyni, Wejherowie, Jastarni, Lęborku, Kościerzynie, Chojnicach, Człuchowie, Czersku, Bytowie, Miastku, Ustce, Łebie, Pucku i w wielu mniejszych miejscowościach.

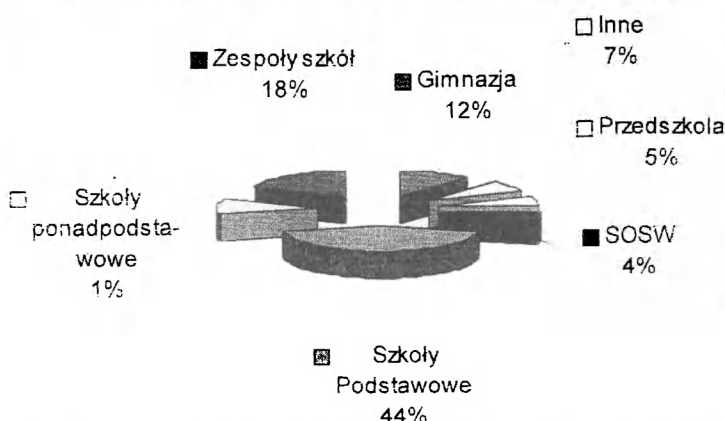
W zestawieniu z ubiegłymi latami sytuacja przedstawiała się następująco:

rok szkolny	1999/2000	2000/2001	2001/2002	2002/2003	2003/2004	2004/2005
liczba form	68	70	40	87	69	73
liczba uczestników	1752	1806	903	2202	1654	1822

W tym roku szkolnym największą popularnością cieszyły się kursy z zakresu: opieki i wychowania o bardzo różnorodnej tematyce. Wzięło w nich udział 260 pracowników placówek oświatowych. Duże zainteresowanie było również ofertą dla nauczycieli z zakresu: ▪ Podnoszenie jakości pracy szkoły – 11 edycji, 329 osób ▪ Pomiar dydaktyczny – 4 edycje, 106 osób.

Ze 144 propozycji form doskonalenia, które zawierała oferta ODN na rok szkolny 2004/2005, zostało zrealizowanych ok. 30%, w tym niektóre formy odbyły się w kilku edycjach. Zorganizowano również kursy na specjalne życzenie rad pedagogicznych szkół i indywidualnych uczestników, m.in.: Podstawy tańca towarzyskiego

Udział nauczycieli w formach doskonalenia organizowanych w r. szk. 2004/2005 według typów placówek oświatowych

z elementami tańca modern i jazzu, Etyka oceniania, Od kompetencji kluczowych do wynikowych planów kształcenia, Analiza, interpretacja i wykorzystanie wyników egzaminów zewnętrznych, Ewaluacja jako metoda podnoszenia jakości pracy szkoły, System Informacji Oświatowej...

Szczegółowe dane o doskonaleniu zawodowym nauczycieli (wykaz form i uczestników) zawiera załączona tabela i wykresy. Ewaluacja przeprowadzonych form była bardzo zadowolająca. Uczestnicy podkreślali dobry poziom merytoryczny i organizacyjny zajęć.

Zapraszamy do korzystania z naszej oferty w przyszłym roku szkolnym 2005/2006.

Szczegółowy wykaz form i uczestników doskonalenia w roku szkolnym 2004/2005

Nr kursu	Nazwa kursu	Liczba godz	Liczba edycji	Rada pedagogiczne	Zgłoszenia indywidualne	Liczba uczest
1.	Analiza, interpretacja i wykorzystanie wyników egzaminów zewnętrznych	10	1	1	0	38
2.	Animacja teatru szkolnego	16	1	0	1	18
3.	Awans zawodowy nauczyciela	10	1	0	1	12
4.	Budowa projektów edukacyjnych w oparciu o środki Europejskiego Funduszu Społecznego i Funduszy Strukturalnych	30	4	0	4	100
5.	Budowanie pozytywnych interakcji z dzieckiem o wielorakiej niepełnosprawności – Metody M.Ch. Knill	25	1	0	1	15
6.	Edukacja w zakresie bezpieczeństwa dzieci i młodzieży. Pierwsza pomoc przedmedyczna	40	4	0	4	100
7.	Etyka oceniania	10	1	1	0	52
8.	Ewaluacja jako metoda podnoszenia jakości pracy szkoły	20	1	0	1	24
9.	Idea integracji sensorycznej w oparciu o metodę Carla Orffa	8	1	1	0	15
10.	Idea integracji sensorycznej w oparciu o metodę Carla Orffa	20	1	0	1	29
11.	Komunikacja i zajęcia integrujące wychowawcę z klasą	18	1	1	0	21
12.	Konstruowanie planów wynikowych	6	1	1	0	22
13.	Konstruowanie, wdrażanie i ewaluacja programów nauczania, wychowania i profilaktyki	25	4	0	4	100
14.	Kurs instruktażowy dla kierowników placówek wypoczynku	10	1	0	1	22
15.	Kurs kierowników wycieczek szkolnych	15	2	2	0	68
16.	Kurs kierowników wycieczek szkolnych	10	1	1	0	25
17.	Kurs kwalifikacyjny „Oligofrenopedagogika”	300	1	0	1	32
18.	Kurs kwalifikacyjny „Sztuka”	360	1	0	1	17
19.	Kurs kwalifikacyjny dla oświatowej kadry kierowniczej	270	1	0	1	15
20.	Lider doskonalenia wewnątrzszkolnego	40	1	0	1	13
21.	Nadzoru pedagogiczny w placówce doskonalenia – narada dyrektorów	20	1	0	1	10
22.	Od kompetencji kluczowych do wynikowych planów kształcenia	5	1	1	0	30
23.	Organizacja i metody pracy korekcyjno-kompensacyjnej	20	1	0	1	10
24.	Podnoszenie jakości pracy przedszkola	10	1	1	0	26
25.	Podnoszenie jakości pracy szkoły	40	2	2	0	59
26.	Podnoszenie jakości pracy szkoły	20	8	8	0	244
27.	Podstawy tańca towarzyskiego z elementami tańca modern i jazzu	60	1	0	1	24
28.	Pomiar dydaktyczny	80	1	1	0	33
29.	Pomiar dydaktyczny I stopnia	80	4	3	1	106
30.	Psychoterapia	20	1	0	1	10
31.	Rola nauczycieli-bibliotekarzy w zakresie projektowania i organizacji działań wspomagających pracę dydaktyczną i wychowawczą szkół	30	4	0	4	100
32.	Skuteczne sposoby przeciwdziałania agresji w szkole	20	1	0	1	14
33.	System Informacji Oświatowej	6	4	0	4	37
34.	Tworzenie planu wynikowego	4	1	1	0	21
35.	Uczyć czytać, ale jak? Skuteczne sposoby nauki czytania	10	1	0	1	17
36.	Uczyć czytać, ale jak? Skuteczne sposoby nauki czytania	10	1	1	0	12
37.	Warsztaty teatralne ABC Teatru Lalek	42	1	0	1	102
38.	Wspomaganie psychoruchowego rozwoju dziecka/Metoda Ruchu Rozwijającego Weroniki Sherborne/	25	1	0	1	25
39.	Wychowawcza i edukacyjna rola biblioteki szkolnej	25	2	0	2	50
40.	Wykorzystanie wyników wewnętrznego mierzenia do poprawy jakości planowania i budowania programów rozwoju	15	4	0	4	100
41.	Wyrównanie szans rozwojowych i edukacyjnych dzieci z trudnościami uczeniu się	4	2	2	0	49
Razem:			73	28	45	1822

Ewa Misiewicz

konsultant ds. doskonalenia nauczycieli i dydaktyki sztuki
w Ośrodku Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku

Doskonalenie rad pedagogicznych w roku szkolnym 2004/2005

LP.	Szkoła	Temat	Liczba osób	Liczba godz.
Sierpień 2004				
1.	SP Słupsk	Planowanie wynikowe	33	4,0
2.	LO Słupsk	Planowanie wynikowe	16	4,0
Wrzesień 2004				
3.	ZSZ Bytów	Planowanie wynikowe	59	4,0
4.	LO Człuchów	Planowanie wynikowe	34	4,0
5.	SP Słupsk	Planowanie wynikowe	29	3,5
6.	SP Słupsk	Planowanie wynikowe	28	3,5
7.	ZSLiO Warcino	Planowanie wynikowe	34	4,0
8.	LO Człuchów	Matura 2005	18	4,0
9.	SP Siemirowice	Planowanie wynikowe	19	4,0
Październik 2004				
10.	SP Cewice	Planowanie wynikowe	25	4,0
11.	G Redzikowo	WSO	21	4,0
12.	G Cewice	Planowanie wynikowe	24	4,0
13.	LO Bytów	WSO	30	4,0
14.	ZSP Słupsk	Hospitacja diagnozująca	34	2,0
15.	Przedszk. Miastko	Powiedzieć a nie urazić – współpraca z rodzicami	15	6,0
16.	SP Garczegorze	Programy innowacyjne	23	8,0
17.	ZS Słupsk	Nowelizacja Karty Nauczyciela	60	2,5
18.	ZS mech. Słupsk	Nowelizacja Karty Nauczyciela	23	2,5
Listopad 2004				
19.	LO Słupsk	Planowanie wynikowe	32	3,0
20.	ZST Ustka	Planowanie wynikowe	26	4,0
21.	SP Przerztye	Planowanie wynikowe	32	3,0
22.	SP Dębica Kaszubska	Planowanie wynikowe	31	3,0
23.	SP Maszewo	Ścieżki edukacyjne	30	3,0
24.	ZS Kępice	Planowanie wynikowe	80	2,0
25.	PP-P Słupsk	Nowelizacja Karty Nauczyciela	18	2,5
26.	G Słupsk	Nowelizacja Karty Nauczyciela	60	2,5
27.	ZS Gowidlino	Praca wychowawcy klasowego	25	3,0
28.	SP Łebunia	Rozpoznawanie i rozwiązywanie problemów wychowawczych	30	3,0
29.	SOSW Łębork	Jak rozumieć i radzić sobie z agresją ?	24	3,0
30.	SOSW Łębork	Jak rozumieć i radzić sobie z agresją ?	23	3,0
Grudzień 2004				
31.	ZS Kamienica Szlachecka	Dialog zamiast agresji	15	3,0
32.	ZS Pólczo	Formy motywowania uczniów do pracy	14	3,0
33.	G Dębica Kaszubska	Planowanie wynikowe	36	3,0
34.	OSW Damnica	Planowanie wynikowe	32	3,0
35.	SP Zaleskie	Planowanie wynikowe	13	3,0
36.	SP Maszewko	Planowanie wynikowe	20	3,0
37.	LO Słupsk	Programy naprawcze	26	4,0
38.	LE Bytów	Matura 2005	41	4,0
39.	SP Polnica	Wewnętrzny system oceniania	13	2,0
40.	SP Słupsk	Programy naprawcze	25	2,0
41.	SP Słupsk	Programy naprawcze	20	2,0
42.	P Czarne	Ewaluacja i raportowanie	10	2,0
43.	P Łębork	Ewaluacja działań placówki	16	3,0
44.	P Czersk	Ewaluacja działań placówki	10	3,0
Styczeń 2005				
45.	SP Pobłocie	Budowanie wynikowych planów kształcenia	18	2,0
46.	ZS Łupawa	Ewaluacja osiągnięć szkoły	29	3,5
Luty 2005				
47.	SP Maszewko	Hospitacja diagnozująca	11	2,0
48.	ZS Damnica	Hospitacja diagnozująca	32	2,0
49.	SP 5 Bytów	Hospitacja diagnozująca	24	2,0
50.	SP Zaleskie	Ewaluacja osiągnięć szkoły	10	2,0
51.	SP Wicko	Podnoszenie jakości pracy wychowawczej	21	2,0
52.	OSW Damnica	Podnoszenie jakości pracy wychowawczej	33	2,0
53.	OSW Puck	Podnoszenie jakości pracy wychowawczej	21	2,0
54.	G 2 Łębork	Podnoszenie jakości pracy wychowawczej	31	2,0

Lp.	Miejsce	Temat	Liczba osób	Liczba godz.
55.	SOSW Bytów	Awans zawodowy	37	2,5
56.	ZSP 2 Słupsk	Awans zawodowy	50	2,5
57.	SP Bierkowo	Uczeń nadpobudliwy psychoruchowo. Jak go wspierać i rozwijać?	16	2,0
58.	LO 3 Słupsk	Etyka oceniania	47	3,0
59.	G 2 Lębork	Rozpoznawanie i rozwiązywanie problemów wychowawczych – skuteczne metody działań w szkole	33	3,0
60.	SP Zagórzycza	Budowanie wynikowych planów nauczania	17	2,0
Marzec 2005				
61.	SP 1 Bytów	Planowanie wynikowe	25	2,0
62.	SP 1 Bytów	Planowanie wynikowe	21	2,0
63.	ZSP 1 Lębork	Awans zawodowy nauczyciela	30	2,5
64.	SP Gardna Wlk.	Awans zawodowy nauczyciela	9	2,5
65.	ZSO Główczyce	Awans zawodowy nauczyciela	27	2,5
66.	ZSE i R Bytów	Awans zawodowy nauczyciela	23	2,5
67.	ZS Czersk	Konflikty w szkole	33	3,0
Kwiecień 2005				
68.	LE Słupsk	Podnoszenie jakości kształcenia	30	4,0
69.	SP Żelkowo	Planowanie wynikowe	14	3,0
70.	ZSP 3 Słupsk	Etyka oceniania	56	3,0
71.	ZSP Bytów	Sposoby diagnozowania potrzeb uczniów	45	3,0
72.	SP Zalewskie	Dialog zamiast agresji	9	3,0
73.	PZS Stare Polaszki	Dialog zamiast agresji	24	3,0
74.	SP Wicko	Dialog zamiast agresji	21	3,0
75.	ZS Czersk	Wykorzystanie wyników egzaminów zewnętrznych	38	3,0
76.	ZSO Główczyce	Przyczyny niepowodzeń szkolnych	31	5,0
77.	SP Gardna Wielka	Konstruowanie planów wynikowych	9	2,0
Maj 2005				
78.	SP 10 Słupsk	Planowanie wynikowe	83	6
Razem:			2185	238,5

Konferencje problemowe i metodyczne w roku szkolnym 2004/2005

Lp.	Miejsce	Temat	Liczba osób	Liczba godz.
Wrzesień 2004				
1.	ODN Słupsk	Nowe zadania – Matura 2005	30	2,0
2.	LO Ustka	Programy naprawcze	9	4,0
3.	ODN Słupsk	Matura 2005 – język polski	72	4,0
4.	SP Słonowice	Programy naprawcze (dyrektorzy szkół)	16	4,0
5.	SP Miastko	Programy naprawcze (dyrektorzy szkół)	28	4,0
Październik 2004				
6.	CEN Gdańsk	Zmiany w Karcie Nauczyciela (dyrektorzy szkół)	15	1,5
7.	ODN Słupsk pedagodzy	Najczęstsze problemy szkolne i strategię postępowania	20	2,0
8.	ODN Słupsk pedagodzy	Najczęstsze problemy szkolne i strategię postępowania	25	2,0
9.	Przedszkole 19 Słupsk	Nowe podejście do edukacji młodszych dzieci	57	3,0
10.	G 1 Bytów	Zmiany w Karcie Nauczyciela. Ewaluacja pracy szkół	24	4,0
11.	PBW Słupsk	Zmiany w Karcie Nauczyciela. Ewaluacja pracy szkół	60	4,0
12.	SP 2 Słupsk	Zmiany w Karcie Nauczyciela (zespół samokształceniowy nauczycieli biologii i przyrody)	7	2,0
13.	ODN Słupsk	Hospitacja diagnozująca (zespół samokształceniowy nauczycieli matematyki)	4	1,0
14.	SP Bytów	Planowanie pracy polonisty	19	2,0
15.	SP Miastko	Planowanie pracy polonisty	24	3,0
Listopad 2004				
16.	Słupsk	Nowy nadzór pedagogiczny. Hospitacja diagnozująca	20	3,0
17.	ODN Słupsk	Nowoczesne rozwiązania ułatwiające prowadzenie lekcji muzyki (nauczyciele muzyki)	23	2,0
18.	ODN Słupsk	Głos jako narzędzie pracy nauczyciela. Kolędy znane i nieznanne – repertuar i aranżacja (nauczyciele muzyki)	40	3,0
Grudzień 2004				
19.	ODN Słupsk	Głos jako narzędzie pracy nauczyciela. Kolędy znane i nieznanne – repertuar i aranżacja (nauczyciele muzyki)	30	3,0
20.	ODN Słupsk	Programy naprawcze (dyrektorzy szkół)	20	2,0
21.	ODN Słupsk	Matura 2005 (dyrektorzy szkół)	46	4,0
22.	Człuchów	Metody aktywne w nauczaniu przyrody i biologii	23	3,0

Lp.	Miejsce	Temat	Liczba osób	Liczba godz.
Styczeń 2005				
23.	ODN Słupsk	Przygotowanie do próbnej matury z języka polskiego	44	7,0
24.	G 3 Słupsk	Skuteczność metod aktywizujących nauczaniu i wychowaniu	15	3,0
25.	ODN Słupsk	Konkurs Biologiczny	9	1,0
Luty 2005				
26.	SP Potęgowo	Nowy Nadzór – rozporządzenie MENiS (dyrektorzy szkół z gmin Potęgowo, Słupsk)	24	2,0
27.	SP Potęgowo	Hospitacja diagnozująca	24	2,0
28.	P. Bytów	Nowe podejście do edukacji dzieci młodszych (nauczyciele przedszkoli)	48	3,0
29.	PPP Słupsk	Utworzenie grup wsparcia i wymiana doświadczeń w zakresie realizacji programów, projektów projektów, innowacji na lekcjach <i>Wychowania do życia w rodzinie</i>	22	3,0
30.	G 5 Słupsk	Prezentacja multimedialna – Przemoc seksualna. Jak pomóc dzieciom dręczonym i molestowanym seksualnie (nauczyciele wychowawcy)	33	3,0
31.	ODN Słupsk	Przygotowanie do matury – przewodniczący komisji	30	4,0
32.	LO 2 Słupsk	Pakiety multimedialne – budowa testu	20	4,0
33.	ODN Słupsk	Konstruowanie wynikowych planów nauczania	17	2,0
34.	G 2 Lębork	Konstruowanie wynikowych planów nauczania. Zmiany w awansie zawodowym nauczycieli.	12	2,0
Marzec 2005				
35.	ODN Słupsk	Element kinizjologii edukacyjnej, rozwój dziecka 6-letnie	18	5,0
36.	P 1 Bytów	Aktywizujące metody w edukacji elementarnej	23	4,0
37.	P 19 Słupsk	Integrowanie oddziaływań przedszkola i szkoły w edukacji elementarnej	12	3,0
38.	BP Lębork	Bibliografia – opis. Awans zawodowy nauczycieli biblioteki	21	2,0
39.	BP Miastko	Bibliografia – opis. Awans zawodowy nauczycieli biblioteki	15	2,0
40.	BP Człuchów	Bibliografia – opis. Awans zawodowy nauczycieli biblioteki	10	2,0
41.	BP Bytów	Bibliografia – opis. Awans zawodowy nauczycieli biblioteki	12	2,0
42.	ODN Słupsk	Olimpiada Biologiczna – nowa forma	13	3,0
43.	SP 5 Bytów	Budowa programu autorskiego	13	2,0
44.	ODN Słupsk	Jak przeciwdziałać wypaleniu zawodowemu	17	2,5
Kwiecień 2005				
45.	LO 2 Słupsk	Przygotowanie do pracy w komisji przeprowadzającej ustny egzamin maturalny	12	4,0
46.	ODN Słupsk	Wiedza o kulturze a egzamin maturalny	8	2,0
47.	ZSO 3 Słupsk	Kształcenie podmiotowe we współczesnej edukacji	40	7,0
48.	PPP Słupsk	Forum edukacyjno-warsztatowe Wpadka -przypadkowa ciąża	10	5,0
49.	BP Człuchów	Rola literatury	22	2,0
50.	BP Lębork	Rola literatury	21	2,0
51.	ODN Słupsk	Teaching in mind – nauczanie języka w gimnazjum	33	2,0
52.	ODN Słupsk	Praca z klasami maturalnymi	30	2,0
53.	I LO Słupsk	Kondycja zdrowotna dzieci i młodzieży szkolnej	68	4,0
Maj 2005				
54.	ODN Słupsk	Warsztaty metodyczne dla nauczycieli j.angielskiego	12	2,0
55.	PAP Słupsk	What Can Future Teachers Of English Offer Present Teachers Of English?	32	3,0
56.	ODN Słupsk	Techniki twórczego myślenia	12	3,0
57.	ODN Słupsk	Narzędzia, techniki i pomoce wspomagające porozumiewanie się z dzieckiem z zaburzoną komunikacją	29	5,0
Czerwiec 2005				
58.	Nadleśnictwo Sławno	Zielona szkoła Pod Bocianim Gniazdem. Ośrodek Edukacji Przyrodniczo-Leśnej. Zajęcia terenowe	30	6,0
Razem:			1423	175

Lucja Knop

wicedyrektor Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku

Co przyszli nauczyciele języka angielskiego mogą zaoferować obecnym nauczycielom

19 maja w auli Instytutu Neofilologii PAP w Słupsku, w ramach II Festiwalu Naukowego odbyła się konferencja dla nauczycieli języka angielskiego pod tytułem „What can future teachers of English offer present teachers of English” (Co przyszli nauczyciele języka angielskiego mogą zaoferować obecnym nauczycielom języka angielskiego?). Konferencja miała charakter spotkania – „dialogu” pomiędzy doświadczonymi anglistami i młodymi adeptami tego zawodu. Jej zasadniczym celem była wymiana poglądów na temat omawianych na konferencji różnych aspektów nauczania języka angielskiego. Zakładano, że konfrontacja zagadnień teoretycznych (referaty studentów kończących studia i ich ogląd omawianych kwestii) z codzienną praktyką pedagogiczną (rzeczywistość szkolna widziana oczami pracujących nauczycieli) dostarczy wielu interesujących przemyśleń dla obu stron.

Formuła konferencji przebiegała w sposób następujący: po krótkim wprowadzeniu do tematu prelegent prezentował swój temat, po czym padały pytania z sali dotyczące omawianego zagadnienia. Wystąpienie każdego z mówców zajmowało średnio około 20 minut. Prezentacje przygotowano w języku polskim lub angielskim.

Podjęmowane tematy dotyczyły nauczania języka angielskiego dzieci dyslektycznych, nauczania języka dzieci z obniżonym poziomem rozwoju umysłowego, autonomii ucznia w procesie przyswajania języka, korelacji pomiędzy zdolnościami językowymi a nauczaniem języka obcego, roli dialektów w nauce języka oraz rozwoju językowego u dzieci dwujęzycznych (patrz niektóre streszczenia referatów w tym numerze *„Informatora Oświatowego”*). Wszystkie wystąpienia były przygotowane rzetelnie (większość wzbogacona materiałami dodatkowymi) i prezentowały współczesne orientacje lingwistyczno-metodyczne.

Wydaje się, że pomysł spotkania nauczycieli nowicjuszy i anglistów z dłuższym stażem jest wart powielania. Dzięki młodym, dopiero co kończącym studia nauczycielom, posiadającym najnowszą wiedzę i dużo zapału, imprezy tego typu mogą przyczynić się do zaprezentowania nauczycielom-praktykom nowych koncepcji lansowanych w naukach pedagogicznych obecnie. Dzięki zaś obecności i chęci podzielenia się refleksją własną doświadczonych pedagogów, te same spotkania mogą spowodować, że pełni entuzjazmu młodzi adepci nauczania nabiorą zdrowego dystansu do niektórych z nowatorskich koncepcji ze względu na ich ograniczoną możliwość realizacji w warunkach polskiej szkoły. Refleksje obu grup nauczycieli wynikające z konfrontacji poglądów jednych i drugich na pewno będą pożyteczne dla obu stron. ♦

Dorota Werbińska

*Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku
Instytut Neofilologii PAP w Słupsku*

Waldemar Pfeiffer gościem PAP

Profesor Waldemar Pfeiffer wygłosił 14 maja 2005 roku w auli Instytutu Neofilologii PAP w Słupsku dwa wykłady.

♦ „Podstawy interkulturowej glottodydaktyki”. Profesor przedstawił cele nauczania, które podzielił na wychowawcze (afektywne), poznawczo-kształtujące (kognitywne) oraz pragmatyczne (komunikacyjne). Przybyli goście zapoznali się dogłębnie z istotą celów. Pierwsze z nich uwrażliwiają na multikulturowość, są związane z tolerancją oraz akceptują obcość. Aby osiągnąć cele poznawczo-wychowawcze niezbędne są treści nauczania, które powinny dotyczyć wielu aspektów kulturowych. Natomiast przy omawianiu celów pragmatycznych przypomniał Profesor o metodach niezbędnych do uzyskania komunikacji.

Istotnym punktem wykładu było również omówienie różnic między inter- a intrakulturową komunikacją. Wszyscy obecni – studenci, wykładowcy, nauczyciele – zostali zapoznani z różnymi definicjami pojęcia „kultura”, które związane jest ściśle z charakterem danego narodu; wpływ ma na nie religia, grupy etniczne, płeć, rodzina, zawód i inne.

♦ Przedstawione zostały walory podręcznika do nauki języka niemieckiego dla klasy V „Ich bin ich und du bist du” autorstwa W. Pfeiffera, M. Deji-Drażyńskiej i S. Denki oraz formy pracy z podręcznikiem.

Podane zostały cenne uwagi w jaki sposób przeprowadzić zajęcia, aby zachęcić ucznia do nauki języka niemieckiego. Podczas dyskusji, studenci oraz nauczyciele mogli wypowiedzieć się na temat proponowanych w podręczniku zagadnień, ćwiczeń i sposobów ich realizacji. Cenne okazało się przypomnienie nowych sposobów pracy na poziomie A, B i C zgodnie z założeniami europejskimi, które zawarte zostały już w poprzednim podręczniku dla klasy IV. Pozwalają one na osiągnięcie sukcesów przez uczniów słabszych jak i bardziej uzdolnionych. ♦

Barbara Ślagowska

Instytut Neofilologii PAP w Słupsku

Zielona Szkoła Pod Bocianim Gniazdem

Grupa nauczycieli – przyrodników w ramach zajęć terenowych skorzystała z zaproszenia Nadleśnictwa Sławno do gościny w Ośrodku Edukacji Leśnej, który znajduje się na terenie przedwojennej osady leśnej majątku Kusserow (dziś Kosierzewo). W skład ośrodka wchodzi: izba edukacyjna „Leśna chata”, leśna ścieżka edukacyjna oraz część rekreacyjna z wiatą. W „Zielonej Szkole” prowadzone są zajęcia z zakresu edukacji leśnej, dla zorganizowanych grup dzieci, młodzieży oraz dorosłych. Wstęp na wszystkie obiekty oraz zajęcia edukacyjne dla zorganizowanych grup szkolnych jest bezpłatny. Zajęcia prowadzi leśnik – pracownik Nadleśnictwa Sławno. W zależności od potrzeb grupy, leśnicy mogą przeprowadzić zajęcia dotyczące konkretnego tematu, np. rozpoznawania lasotwórczych gatunków drzew, zwierzęta leśne, polskie leśnictwo, polskie lasy na tle Unii Europejskiej, itp. Podczas zajęć edukacyjnych w lesie uczestnicy mogą zbierać interesujące okazy botaniczne i zoologiczne, by je potem móc obejrzeć pod mikroskopem stereoskopowym lub oznaczyć wykorzystując klucze do oznaczania drzew, owadów, płazów lub atlasy znajdujące się w pracowni.

„Leśna chata” to budynek zabytkowej leśniczówki, w którym utworzono izbę edukacyjno-muzealną. W pierwszej części zwiedzić można wystawę przyrodniczą z naturalnymi eksponatami. W części muzealnej zobaczymy wystawę pamiątek, narzędzi, przyborów, zdjęć dotyczących leśnictwa. W kolejnej izbie utworzono również pracownię przyrodniczą wyposażoną w sprzęt multimedialny, mikroskop stereoskopowy, klucze, atlasy itp.

Leśna ścieżka edukacyjna prowadzi przez sąsiedni las i na odcinku 1,1 km zlokalizowanych jest 16 przystanków tematycznych. Na jej początku rośnie ok. 300 letni dąb bezszypułkowy, będący pomnikiem przyrody. Idąc dalej w kępie jodły pospolitej natkniemy się na wyróbnisko po glinie w którym dziki urządzają sobie błotne kąpiele, jest to tzw. babrzysko dzików. Kolejny przystanek na ścieżce to paśnik dla jeleni. Jak leśnik pielęgnuje las dowiemy się na następnym przystanku. Tutejszy leśniczy wykonał zabieg pielęgnacyjny zwany trzebieżą, pozostała jednak kępa lasu pozbawionego opieki leśnika. Uczestnicy mogą więc naocznie przekonać się na czym polega ten zabieg. W samym środku lasu zobaczymy zaporowe poletko łowieckie, którego zadaniem jest zatrzymanie dzików w lesie. Przyczynia się to do zmniejszenia szkód na okolicznych polach. Remiza dla ptaków – to kolejna atrakcja ścieżki – będąca magazynem karmy dla ptaków. Rosną tu drzewa i krzewy, które dostarczają owoców i nasion (głównie dzika róża i jarzębina) będących pokarmem dla ok. 90 gatunków ptaków. Nad wijącym się w lesie strumykiem spotkamy las łęgowy jesio-

nowo-olszowy. Rosną tu: jesion, olsza czarna, grab, a w podszycie czeremcha i leszczyzna. Stary, próchnięjący dąb, bogaty w dziuple to rzadkość w gospodarczym lesie. Takie drzewa zajmują bezproduktywnie miejsce. Przez długi czas były usuwane z lasu w pierwszej kolejności jako potencjalne zagrożenie dla innych drzew. Trzeba mieć świadomość, że stanowią one jednak mieszkanie dla niezliczonej rzeszy ptaków – tzw. „dziuplaków”, ssaków, owadów, drobnoustrojów. Dziś pozostawianie ich w lesie stanowi podstawowy sposób wzbogacania jego różnorodności biologicznej.

To tylko niektóre atrakcje, które czekają na chętnych do zwiedzenia Ośrodka Edukacji Leśnej w Nadleśnictwie Sławno. Szczególnie zachęcam nauczycieli, aby wybrali się z młodzieżą na interesujące lekcje w lesie.

Irena Czyż

*konsultant ds. ekologii i promocji zdrowia
w Ośrodku Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku*

Informacje: Nadleśnictwo Sławno, ul. Mireckiego 15,
76-2100 Sławno, tel. (059) 810-24-33,
e-mail: zielonaszkola@szczecin.lasy.gov.pl
www.nadlesnictwoslawno.pl

*Natalia Szloch - Wyróżnienia
SP-5 Kraków, klasa IV*

O czym szumi stary dąb?

*Kiedy wiatr wieczorem
w gałęziach szeleści,
szumi dąb staruszek
dziwne opowieści.*

*Promienie wieczorne,
czerwienie gorące
rzuca na obłoki
zachodzące słońce...*

*Już niejedne wschody,
niejedne zachody
widział dąb staruszek -
a był kiedyś młody!*

*Wiatr wieczorny cicho
listakmi szeleści...*

Promyki w walizkach zamknięte Wybór wierszy i opowiadań ..., Słupsk 2005, s. 68

INSPIRACJE REGIONALNE W TEATRZE

III Forum Edukacji Regionalnej

OŚRODEK TEATRALNY RONDO - 8 CZERWCA 2005

Tegoroczne Forum Edukacji Regionalnej już po raz trzeci zgromadziło ludzi czynnie zaangażowanych w upowszechnianie wiedzy o naszym mieście i regionie.

• I Słupskie Forum Edukacji Regionalnej, które odbyło się w listopadzie 2002 roku podejmowało temat SŁUPSK W REGIONIE – NIE TYLKO ZABYTKI • II Forum odbyło się w marcu 2004 roku pod hasłem SŁUPSK – MIASTO TWÓRCZE.

• III tegoroczne Forum poświęcone było INSPIRACJOM REGIONALNYM W TEATRZE. Odbywało się w dwóch miejscach: w Państwowym Teatrze Lalki „Tęcza” w Słupsku, w którym formy współpracy z widzem zaprezentował gościnnie Teatr Lalek z Sinferopola na Krymie oraz w teatrze „Rondo”. Program spotkania był bogaty i różnorodny. Przybliżył dzieła literackie, folklor, funkcje wychowawcze działań teatralnych i parateatralnych.

Forum gromadząc ludzi zainteresowanych edukacją regionalną, nauczycieli różnych przedmiotów, bibliotekarzy szkolnych, dziennikarzy, pasjonatów lokalnej tradycji, ukazało dotychczasowe poszukiwania i dorobek, a w ten sposób przyczyniło się do wzbogacenia o nowe treści i formy ponadprzedmiotowego programu – edukacja regionalna – dziedzictwo kulturowe w regionie.

Umiłowanie Ziemi Ojczystej to przede wszystkim miłość do Małej Ojczyzny. Tak długo wszystko żyje dopóki żyje w ludzkiej pamięci. Kulturowanie tradycji przodków może ocalić dorobek przeszłych pokoleń od zapomnienia. Prezentacje twórców kultury pogłębia wiedzę i zaspokaja potrzebę wzajemnego poznania.

„Wiele na polskiej ziemi zmieniło się i zmienia. Mijają stulecia a Polska rośnie wśród zmiennych kolei losów jak ten wielki dziejowy dąb ze swoich korzeni. To jest wielkie dziedzictwo, z którym idziemy w przyszłość”. (Jan Paweł II, Sopot 5 czerwca 1999r.)

Forum jest jedną z wielu form edukacji regionalnej. Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku organizuje również interdyscyplinarne kursy o tematyce regionalnej i upowszechnia doświadczenia regionalistów. Naszą ideą jest, aby nauczyciele uczyli dzieci i młodzież pielęgnować więzi rodzinne, strzec zwyczaje i obyczaje, kochać ziemię, która jest dla nich bez względu na miejsce pobytu Małą Ojczyzną.

„Istotą edukacji regionalnej staje się powrót do domu, do źródeł życia każdego człowieka, do źródeł jego etyki i jego języka” (Kazimierz Kossak-Głowczewski).

Organizatorzy Forum: Grażyna Przybylak – konsultant ds. regionalizmu, Ewa Misiewicz – konsultant ds. doskonalenia nauczycieli i dydaktyki sztuki w Ośrodku Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku.

Współorganizatorzy III Forum: Słupski Ośrodek Kultury – Ośrodek Teatralny „Rondo”, Państwowy Teatr Lalki „Tęcza”, Wydawnictwo LenART.

PROGRAM:

CZEŚĆ I

Państwowy Teatr Lalki „Tęcza”
Słupsk, ul. Waryńskiego 2

- Spektakl „Łańcuszek”
Państwowy Teatr Lalek z Sinferopola na Krymie (forma zabawy z widzem – muzyka, taniec, pantomima)

CZEŚĆ II

Ośrodek Teatralny „Rondo”
Słupsk, ul. Niedziałkowskiego 5

- Prezentacja zespołu regionalnego „Tuchlińskie Skrzaty”. Kierownik: Jarosław Jóskowski, choreograf: Irena Warmowska, kierownik muzyczny: Jan Baska, Kapelę tworzą Stefan Kolka (skrzypce), Józef Witos (kontrabas).
- Otwarcie Forum:
Prezydent Miasta Słupska Maciej Kobylński
Dyrektor ODN w Słupsku Małgorzata Kowalska
- 20 lat Ośrodka Teatralnego „Rondo” – teatralne formy edukacji
Jolanta Krawczykiewicz – instruktor OT „Rondo”
- Fragment opowiadania „Dziwactwo” Witolda Gombrowicza
Marzena Budrewicz
- Formy edukacyjne w teatrze dla dzieci
Małgorzata Kamińska-Sobczyk – dyrektor PTL „Tęcza”
- Edukacja regionalna poprzez działania teatralne i parateatralne
Renata Mistarz – Centrum Edukacji Nauczycieli Gdańsk
- Motywy pomorskie i nadbałtyckie w baśniach regionu słupskiego
Jolanta Nitkowska-Węglarz – pisarka
- Warsztaty teatralne – drama – inspiracje twórcze
Mirosław Gliniecki – szef Teatru „Stop”, instruktor teatralny OT „Rondo”
- Warsztaty „Techniki teatralne jako sposób przeciwdziałania agresji rówieśniczej”
Katarzyna Sygitowicz, Wioleta Komar, Maciej Sierosławski – instruktorzy teatralni OT „Rondo”
- Tradycja kaszubska – jako źródło inspiracji w teatrze
Jaromir Szreder, instruktor teatralny GOK Parchowo
- Spektakl autorski „Pusta noc”
Teatr „Dialogus” – Parchowo
- Fragment spektaklu „Remus” na podstawie powieści „Życie i przygody Remusa” Aleksandra Majkowskiego
Teatr „Dialogus” – Parchowo

➤ **VI Ogólnopolskie Forum Nauczycieli Przedmiotów Przyrodniczych oraz Konkurs dla nauczycieli na scenariusz zajęć: „Człowiek w środowisku przyrodniczym. Relacje. Konflikty. Współdziałanie. Wyzwania”**

W bieżącym roku organizacji Forum podjął się Uniwersytet Śląski. Konferencja odbędzie się w dniach 17-18 września 2005 r. na Wydziale Nauk o Ziemi Uniwersytetu Śląskiego w Sosnowcu.

Celem Forum jest stworzenie nauczycielom wszystkich typów szkół, szczególnie zaś nauczycielom przyrody możliwości wymiany doświadczeń z zakresu teorii i praktyki edukacji przyrodniczej. Forum będzie okazją do wzbogacenia wiedzy na temat relacji pomiędzy przyrodą a gospodarującym w niej człowiekiem. Spotkanie odbędzie się w regionie, w którym od kilku stuleci następuje stopniowe nawarstwianie się efektów działań człowieka wobec środowiska przyrodniczego. W ostatnich latach region górnośląski zmienia swoje oblicze: z obszaru węgla i stali, kopalń, hut i dymiących kominów, staje się ziemią o uznanych walorach przyrodniczych i kulturowych, miejscem skutecznego podejmowania wyzwań człowieka w otaczającym środowisku. Program przewiduje wykłady, sesję warsztatową nawiązującą do tematyki wykładów plenarnych oraz wyjazdy terenowe pozwalające poznać zróżnicowane walory województwa śląskiego. W trakcie trwania Forum zostaną ogłoszone wyniki konkursu dla nauczycieli. Najwartościowsze prace zostaną opublikowane w kwartalniku „Edukacja przyrodnicza w szkole podstawowej”. Uczestnicy będą mieli możliwość zapoznania się z najnowszą ofertą wydawnictw edukacyjnych i producentów środków dydaktycznych, otrzymają także pakiet materiałów dydaktycznych.

Warunki uczestnictwa: Udział w VI Forum jest bezpłatny. Uczestnicy pokrywają we własnym zakresie koszty przejazdów, noclegów, wyżywienia oraz bilet wstępu do kopalni w Tarnowskich Górach. Istnieje możliwość rezerwacji noclegów w akademikach w cenie około 30 zł (płatne na miejscu) oraz wyżywienia (obiady będzie można wykupić w dniu konferencji). Ze względów organizacyjnych i w trosce o zapewnienie odpowiedniej ilości materiałów, osoby zainteresowane uczestnictwem proszone są o **nadesłanie do dnia 31 sierpnia 2005 r. zgłoszeń na adres:** Wydział Nauk o Ziemi Uniwersytetu Śląskiego, 41-200 Sosnowiec, ul. Będzińska 60, tel.: (032) 291-83-81... 83 wew. 260 lub (032) 36-89-260, tel/fax: (032) 291-58-65, e-mail: hibszer@wnoz.us.edu.pl

➤ **Polski Portal Edukacyjny Edu.info.pl
Dział „Dla nauczycieli”**

Polski Portal Edukacyjny to źródło aktualnych wiadomości o **edukacji w Polsce i za granicą**, zapowiedzi i relacji z imprez edukacyjnych i kulturalnych. Na stronach edu.info.pl można znaleźć informacje na temat olimpiad, konkursów, nagród. Zapraszamy do nowego działu: „Dla nauczycieli”. Na stronach Edu.info.pl publikujemy zasady i przepisy obowiązujące dla poszczególnych stopni awansu. Już niedługo znajdą się tu również oferty edukacyjne dla nauczycieli! Informacje: Michał Stokowski, tel. (022) 331-84-90, 633-36-49

➤ **III Ogólnopolskie Spotkanie Nauczycieli J. Angielskiego ENGLISH TEACHING MARKET**
Stare Jabłonki k/Ostródy, 30 czerwca - 2 lipca 2005r.

Spotkanie organizowane jest w ramach Programu Polsko - Amerykańskiej Fundacji Wolności (www.pafw.pl) - ENGLISH TEACHING. Celem Programu jest wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży z małych miejscowości w Polsce w zakresie nauki języka angielskiego. Twórcy i realizatorzy Programu są przekonani, że znajomość języka angielskiego ma szczególne znaczenie po wejściu Polski do Unii Europejskiej. W spotkaniu będzie uczestniczyło ok. 500 nauczycieli języka angielskiego z całej Polski, głównie z małych miast i wsi.

Podczas spotkania zaplanowano warsztaty z zakresu nowoczesnych metod nauczania języka angielskiego, prezentacje projektów realizowanych w szkołach w ramach Programu English Teaching, warsztaty nt. pisania projektów finansowanych ze środków Unii Europejskiej, wykłady, konsultacje z przedstawicielami funduszy i programów pomocowych oraz prezentacje wydawnictw podręczników i pomocy naukowych do nauczania języka angielskiego.

Organizatorem Spotkania jest Nidzicka Fundacja Rozwoju NIDA. Partnerem organizacyjnym spotkania są Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne. Informacje (program, karta zgłoszenia, informacja dla nauczycieli języka angielskiego) znajdują się na stronie: www.english-teaching.org.pl. Szczegółowych informacji udziela: Krzysztof Margol, prezes Nidzickiej Fundacji Rozwoju NIDA, tel.(89)625 36 51, fax. (89) 625 36 62, kmargol@nida.pl.

➤ **XI Krajowa Konferencja
Diagnostyki Edukacyjnej**
Gdańsk, 26-28 września 2005r.

Holistyczne i analityczne metody diagnostyki edukacyjnej. Perspektywy informatyczne egzaminów szkolnych

Głównym celem konferencji jest dokonanie analiz rozwoju i osiągnięć diagnostyki edukacyjnej oraz określenie jej perspektyw w oparciu o dotychczasowe doświadczenia, a także wykorzystanie szans, jakie w tym zakresie stwarza rozwijająca się technologia informacyjna.

Obrady konferencji będą ogniskowały się wokół zagadnień związanych z całościowym spojrzeniem na nauczycielski system kształcenia oraz holistycznym postrzeganiem osiągnięć ucznia. Ponadto zostaną poruszone kwestie związane z wykorzystaniem banków zadań w systemie egzaminowania oraz z zastosowaniem technologii informatycznej do analiz i syntez w pracy nauczycieli.

Szczegółowe informacje można uzyskać w sekretariacie naukowym Konferencji: Zakład Diagnostyki Edukacyjnej IP, ul. Bażyńskiego 15, 80-952 Gdańsk, e-mail: konferencjaDE@univ.gda.pl; www.kde.univ.gda.pl

OLIMPIADY KONKURSY

XXI Ogólnopolski Konkurs

LITERACKIEJ TWÓRCZOŚCI DZIECI

I MŁODZIEŻY GIMNAZJALNEJ

Już po raz dwudziesty pierwszy składamy głęboki ukłon przed wzruszającym, zachwycającym i pełnym uroku światem wyobraźni najmłodszych polskich poetów i pisarzy.

Jak zawsze – dziękujemy gorąco za tak wielkie zaufanie i zainteresowanie naszym konkursem.

8145 wierszy i opowiadań ze 182 szkół podstawowych i 231 gimnazjów z całej Polski to powód do radości i dumy dla organizatorów, to także wielki kredyt zaufania, którym tysiące dzieci i młodzieży obdarzyło nasz smak literacki, gust, obiektywizm i wrażliwość.

To dzięki Wam nasz konkurs uznawany jest w Polsce za ważne wydarzenie w promowaniu literackiej twórczości dziecięcej i młodzieżowej. Dwadzieścia jeden lat temu zaczynał się bardzo skromnie, od kilku słupskich szkół, ale z roku na rok stawał się coraz bardziej znany i ceniony. Nadsyłane wiersze i opowiadania liczyliśmy już nie na dziesiątki, lecz na setki, a od dwunastu lat, dzięki przyjaźni ze wspaniałą poetką, pisarką, laureatką Orderu Uśmiechu i od 1 kwietnia 2003 r. Honorową Obywatelką Miasta Słupska – Wandą Chotomską – na tysiące.

Jest już tradycją, że tytuł każdego tomiku jest efektem zachwyty jurorów społeczników – fragmentem wiersza któregoś z uczestników konkursu. W tym roku oczarował nas wers z wiersza Ewy Musiał – uczennicy klasy V SP4 z Jasta – „Promyki w walizkach zamknięte”, który z wiosenną radością otwiera tajemniczy ogród dziecięcej wyobraźni.

Przy wyborze tekstów wyróżnionych kierowaliśmy się – jak zawsze – przede wszystkim autentycznością i oryginalnością wierszy i opowiadań, wyobraźnią, wrażliwością, szczerością i odwagą wypowiedzi, prawdą i świeżością ujęcia tematu oraz pracą nad doskonaleniem własnego warsztatu literackiego.

Niestety – nigdy nie mamy całkowitej pewności, że nie nagrodziliśmy autora dopuszczającego się plagiatu.

Bardzo przykra to świadomość, gdyż nawet jeden nieuczciwy „literat” kładzie cień na ocenie innych, pięknych i oryginalnych tekstów.

W dwudziestej pierwszej edycji konkursu jurorzy wyłonili 68 laureatów, wyróżnili zaś 208 osób w trzech grupach wiekowych:

Klasy I-IV Szkoły Podstawowej,

Klasy V-VI Szkoły Podstawowej,

Klasy I-III Gimnazjum

i dwóch kategoriach – wierszy i opowiadań.

Zdajemy sobie sprawę, że to niewielki procent przy ponad ośmiu tysiącach zestawów tekstów. Bardzo dużo ilość wyróżnień, bo aż 132 stanowią próby prozatorskie uczniów gimnazjów. Cieszy nas to bardzo, bo opowiadanie to trudna forma wypowiedzi.

W dziecięcej literaturze jak w lustrze odbija się nasza rzeczywistość. Pierwsze konkursy prezentowały samą radość, cudowny, przetykany słońcem świat, wspaniałych rodziców i nauczycieli. Ten obraz zaczął pękać po 1989 roku. Do dziecięcych prac wkroczył smutek, a jego rozmiary są dziś niepokojące. Dzieci piszą bolesne teksty, postrzegają biedę i beznadzieję w Polsce. Kryzys więzi rodzinnych, samotność i brak czasu rodziców to „żelazny temat”, który zawładnął wyobraźnią młodych twórców. W każdym roku jest coraz więcej wierszy i opowiadań będących wyrazem próśb zanoszonych do Boga – próśb o pokój, miłość, godne życie, tekstów o nastawieniu moralnym, filozoficznym, z dominującą tęsknotą za przyjaznym domem rodzinnym. W kilkudziesięciu wierszach pojawił się Anioł Stróż. Czyżby to jedyny prawdziwy przyjaciel?

Pragnienie posiadania własnego psa, kota, chomika, papużki, czyli bliskiej istoty jest od lat cechą charakterystyczną dziecięcej poezji. Zadziwił nas również rozmiar refleksji na temat istnienia świata i niedopuszczenia do jego niszczenia. Równie często formowano własny, poetycki kodeks etyczny z wzorami postaw wobec różnych problemów. Pouczano nas – dorosłych (i słusznie) jak żyć, by być szczęśliwym i dawać szczęście innym, jak budować radosny dom ze słońcem w oczach dzieci. Dziękujemy.

Wszyscy jurorzy docenili wkład pracy nauczycieli w rozwój wrażliwości dzieci, w dostrzeganie spraw ważnych, obok których nie można przejść obojętnie. Stąd też kilkadziesiąt wierszy poświęconych tragedii w Biesłanie, problemom związanym z narkotykami, różnym światom marzeń dzieci i rodziców, ważności Świąt Bożego Narodzenia, wspólnej Wigilii – ujętych w ciekawych, oryginalnych formach wypowiedzi – okrucinach, limerykach.

Dzięki młodym twórcom – otrzymaliśmy także kolejną, niezwykle bogatą lekcję geografii – poznając nazwy przepięknych zakątków naszej Ojczyzny i przemierzając w wyobraźni krajoznawcze trasy, które laureaci muszą pokonać, by na uroczystość podsumowania konkursu szczęśliwie przybyć.

Zaprzyjaźniona z naszym konkursem znana pisarka i dziennikarka, pani Jolanta Nitkowska-Węglarz, niestrudzona jurorka cierpliwie odkrywająca świat dziecięcych przeżyć- prezentowany w setkach nadesłanych opowiadań dzieci z najmłodszej grupy wiekowej, I-IV, tak oto ów świat postrzega:

„Świat dziecięcych tekstów wypogodniał, nie ma w nim dramatów szarpiących dzieci w roku ubiegłym. Ujawnia się natomiast powszechna, ogromna tęsknota dzieci za światem uporządkowanym, gdzie humanistyczne wartości mają swoje stałe miejsce, a na ich czele stoi rodzinna miłość. Obserwuję triumfalny powrót świata klasycznych baśni, w których dobro jest zawsze nagrodzone, a zło potępione. Czary i magia służą do likwidacji zła i niesprawiedliwości.

Cieszy mnie spora liczba baśni związanych z miejscem zamieszkania dzieci – obłaskawiają w nich najbliższe otoczenie, pisząc piękne teksty o miłości do swoich małych ojczyzn. Dzieci są dumne ze swoich wsi i miasteczek, a w baśniach czynią z nich miejscowości piękne i niezwykle, jakby na przekór wszechobecnej biedzie i beznadziei. Nie brakuje także tekstów o wydźwięku patriotycznym. Rok temu nie było ich wcale.

Zauważalny staje się nurt zbliżony do publicystyki obywatelskiej – dzieci oceniają społeczne niesprawiedliwości, buntują się przeciw ubóstwu, samotności, odrzuceniu, krzywdzie.

Mali pisarze mają wielkie, dobre, miłosierne serca i o tym warto pamiętać! Jeżeli telewizja wmawia w nas – dorosłych, że filmy dla dzieci muszą być agresywne i brutalne, to dziecięca literatura przeczy tym twierdzeniom!! W tekstach nie ma przemocy, choć nie brakuje różnorodnych dramatów. Mali literaci piszą o litości, o wspieraniu potrzebujących, o szacunku dla biednych, o przyjaźni, koleżeństwie. Szeroką ławą weszła do opowiadań problematyka szkolna z całą jej niezwykłą urodą i autentycznością: wielką przyjemnością dla dorosłego czytelnika jest poznawanie świata zarezerwowanego dla dzieci, z interesującym bogactwem jego przeżyć, emocji i tajemnic. Niezwykle bystrzymi obserwatorami są mali autorzy – piętnują lizusów, ale i niesprawiedliwych nauczycieli, pokazują ułomności szkolnego życia – biedę i mizериę polskiej oświaty, nielubianych nauczycieli, ale i galerię kolegów o kiepskiej reputacji – złodziejasków, kłamczuchów, cwaniaków, oszustów.

W tekstach my – dorośli odbijamy się jak w krzywym zwierciadle – powszechny jest obrazek rodziców, którzy nie mają czasu dla własnych dzieci, więc te zaczynają szukać przystani życiowej poza domem. Z polskimi dziećmi nikt nie rozmawia! Mali autorzy krzyczą niemal „tato, mamo, porozmawiajcie ze mną, wysłuchajcie mnie”, ale rodzice włączają telewizor. Pogadać zatem można ze starszą panią, starszym panem z bloku, z dziadkiem, babcią. Z własnymi rodzicami rzadko, a jeszcze rzadziej z nauczycielami. Szczeroci szuka się u koleżanki lub kolegi

z podwórka, a powiernikami dzieci są...zwierzęta. To nie pomyłka – zalała nas fala utworów, w których najbliższym przyjacielem dzieci jest pies, kot, lub świnka morska. Wielka jest liczba utworów o zwierzętach przygarniętych z ulicy. Wszystkie teksty są podobne. Wymyty i nakarmiony znajdek staje się najbliższym przyjacielem dziecka. Z nim prowadzi rozmowy, zwierza się, na niego przelewa uczucia.

Bardzo dużo w tym roku pojawiło się tekstów nawiązujących do lektur szkolnych – odtwórczych, mało oryginalnych. Roi się od Kubusiów Puchatków, misiów, wypraw do lasu i wakacji na wsi. Nużą teksty szkolnych wypracowań, w których dzieci po raz setny stają się liśćmi, drzewami.

Martwią prace nadesłane na konkurs z błędami ortograficznymi – niechlujne, przypadkowe – to wynik marnej pracy nauczycieli.

Dostrzegalne staje się także coraz większe ubóstwo językowe naszych dzieci, nieumiejętność prowadzenia narracji, słowa-wytrychy zastępujące mnóstwo wyrazów. Dzieci nie potrafią opowiadać, bo pewnie nie wymaga tego szkoła, a rodzice opowieści nie słuchają.”

Oceniając opowiadania grupy wiekowej V-VI pani Jolanta Nitkowska-Węglarz podkreśliła:

„wysoki poziom i barwność pomysłów. Tam, gdzie nauczyciele pracują z dziećmi, efekty są wspaniałe! Piękne prace, których czytanie jest przyjemnością – starannie napisane, poprawione a często zilustrowane. Takie prace nie powstają podczas jednej, przypadkowej lekcji. Widać, że ich autorzy musieli się natrudzić, a nauczyciele im w drodze twórczej towarzyszyli.

Najczęściej inspiracją dla młodych autorów jest otaczająca ich rzeczywistość, świat świetnie znany i doskonale opisany. Wyjątkowo często mamy do czynienia z małymi reportażami lub scenkami obyczajowymi podpatrzonymi w domu rodzinnym i szkole. Bardzo interesujące są pomysły wykorzystujące regionalizm, przywiązanie do małych ojczyzn, opisujące dumę małych mieszkańców i odkrywanie piękna rodzinnych miejscowości. W tym roku zachwycają literackie baśnie – tradycyjne, z całym bagażem przykazań moralnych, magią i czarami. Wielki powrót do świata, w którym zło musi być zniszczone, krzywda naprawiona, dobro nagrodzone. Wartości chrześcijańskie są obecne w bardzo wielu tekstach. Cieszy ujawnione poczucie humoru, celność i precyzja dialogów, ciekawe pointy, świadomość tworzenia dramaturgii tekstów.

W stosunku do roku ubiegłego zmalała znacznie liczba powtórek z Harry’ego Pottera i opisywanie gier komputerowych. Okazało się, że szkoła może być tematem ciekawych inspiracji literackich.

Niepokoje duża ilość tekstów, w których dzieci zajmują temat śmierci, samotności i bezdomności. Zapewne jest to pole do przemyśleń dla socjologów i psychologów.

Bezdomne psy, koty, gadające zwierzaki – to najczęstsze, tegoroczne motywy literackie. A do tego bolesna samotność, której wszędzie nazbyt dużo. Dzieci rozmawiają ze zwierzakami, bo nikt nie chce ich słuchać! Przykre to, ale prawdziwe. Niechlujstwo językowe, którym karmi nas telewizja znalazło zwiłokrotnie odbicie w literaturze dziecięcej – nowomowa, skrót, zalew słów-wytrychów – to nowe przerażające zjawiska językowe. I kolejna, bolesna refleksja – dzieci mają bardzo ubogie słownictwo! Sygnał, że nie czytają książek, nie opowiadają historyjek i ich nie słuchają.

Dzieci nie czują już, że słowa np. „merol, kibol, fan-ka, men, skontaktować się internetowo, tuning, spoilery, kompakt, gadżet, siema, spoko” etc. to żargon, który w tekstach pisanych powinien gościć z umiarem. „Oczywiście, ta uwaga nie dotyczy autorów tomiku, Młodych Twórców, wyróżnionych w naszym konkursie, którzy posługują się piękną, literacką polszczyzną, zachwycają bogatym słownictwem i głęboką wrażliwością.

Toteż, 23 maja – na gościnnej scenie wypełnionego radością słupskiego Teatru Impresaryjnego dzieci i młodzież znajdują się w centrum zainteresowania dorosłych, w świetle przyjaznych jupiterów dostrzeżecie dumę na twarzach rodziców, nauczycieli, zaproszonych gości. Ich świat, Ich wyobraźnia, Ich talent z pewnością zachwyconą publicznością. Zwrócą na siebie uwagę. I to jak!

„Promyki w walizkach zamknięte” wydobędą się, by Was złotem rozświetlić.

Dziękujemy autorom „Promyków w walizkach zamkniętych”, ich rodzicom, nauczycielom za rozwijanie skrzydeł i poczucie zobowiązania wobec młodego talentu, za cierpliwą pracę nad warszatem młodych literatów. Dobrego nauczyciela, który kocha literaturę natychmiast widać – we wrażliwości na słowo i pomysłach jego uczniów.

Odpowiedzi na trudne i bolesne pytania, które stawiacie w swoich tekstach, drogowskazu wiodącego ku godnej przyszłości, poszukajcie w życiu, działalności i literackiej wrażliwości twórczej Największego Człowieka Naszych Czasów – Jana Pawła II. Postarajcie się żyć PIĘKNIE. Talent rozjaśniony miłością rozkwita najbujniej, najprawdziwiej.

Do zobaczenia na podsumowaniu XXII Ogólnopolskiego Konkursu Literackiej Twórczości Dzieci i Młodzieży Gimnazjalnej w 2006 roku.

Słupsk – jak zawsze – przywita Was wiosną. ✦

Maria Pietryka – przewodnicząca

Jolanta Wiśniewska – Dyrektor Gimnazjum nr 2

Wstęp do tomu „Promyki w walizkach zamknięte” Wybór wierszy i opowiadań z XXI Ogólnopolskiego Konkursu Literackiej Twórczości Dzieci i Młodzieży Gimnazjalnej, Słupsk 2005

LAUREACI – POEZJA

GRUPA I-IV

- **Iwona Aleksandrowicz:** *Gra, Ja, List*; SP-3 Myślenice, opiekun Elżbieta Marcowska
- **Patryk Dzieciol:** *Szczęście*; SP-Kołaczyce
- **Marta Koszałka:** *Luty, Jesienna tęsknota za wiosną*; SP-81 Gdańsk
- **Martyna Szczepańska:** *Jak być? Jak żyć? Jak istnieć?, Flirt z wiatrem*; SP-5 Słupsk, op. Jadwiga Rybakowska

GRUPA V-VI

- **Anna Basińska:** *Bożonarodzeniowy Anioł*; SP-38 Bydgoszcz, op. Alina Rzepecka
- **Paulina Białokórska:** *Szkota z Biestanu*; SP-81 Gdańsk, op. Jolanta Weiss
- **Wojciech Bosak:** *Poeta*; SP-4 Jasło, op. Danuta Tarewicz
- **Marta Borzeszkowska:** *Święta Bożego Narodzenia, Anioł Stróż*; SP-5 Łębork, op. Małgorzata Borzeszkowska
- **Bartosz Czajkowski:** *Pory roku*; SSP-34 Gdynia, op. E. Podedworna-Górecka
- **Kinga Dukaczewska:** *Pory roku, Chwila*; SP-6 Mława, op. Izabella Szpakut, Beata Żabińska
- **Anna Jędrzejczyk:** *Dzień dobry drzewa, Kasztanowiec*; SP-5 Bytów
- **Małgorzata Kanik:** *Jaki jest Aniołek?*; SP-Redzikowo, op. Ewa Wójtowicz
- **Aleksandra Kmita:** *Niezapomnienie*; SP-6 Kołobrzeg, op. Urszula Sobczak
- **Katarzyna Kiklewicz:** *Zmysły, Piękno*; SP-34 Olsztyn, op. Agnieszka Jaroszewicz, Joanna Kowalewska
- **Konrad Łapczyński:** *Jesień*; PSP-5 Opole, op. Anna Trojan
- **Iwona Malarowska:** *Komwalia, Muchomor, Jarzębina, Marzec*; SP-Izabelin, op. Stanisławska-Fadrowska-Adamczyk
- **Małgorzata Małyk:** *A gdyby tak, Cisza, Niebo*; SP-Dębica Kaszubska, op. Jerzy Fryckowski
- **Magdalena Moskał:** *Mój fantastyczny sen, Co zehrze po algebrze?*; SP-6 Starachowice, op. Monika Moskał
- **Elżbieta Musiał:** *Jesiennie życie, Tajemniczy ogród*; SP-4 Jasło, op. Anna Kamińska-Grzesiak
- **Małgorzata Natalii:** *Marzenia, Wędrowiec*; PSP-5 Opole, op. Kryspina Białostocka
- **Karolina Nowak:** *Niesforny Amorek*; SP-4 Kołobrzeg, op. Magdalena Grondys
- **Anna Ossowska:** *Prima Aprilis*; SP-31 Częstochowa, op. Anna Machura
- **Iga Stęplewska:** *(Stoję na plaży z podniesioną głową...), Ja*; SP-Mielno
- **Ewelina Szmyt:** *(Przeleciał ptak...)*; SP-Płowce, op. Krystyna Molińska
- **Agnieszka Ujma:** *(Uwielbiam w Tobie kilka rzeczy...), (Nie kocham Cię dlatego...)*; PSP-5 Opole, op. Anna Trojan

GRUPA – GIMNAZJUM

- **Katarzyna Dominik:** *(Kolejny dzień...)*; G-1 Rumia
- **Aleksandra Jurczak:** *Czasy dumania*; Publ. G-3 Radom, op. Lucyna Kowalik-Rola
- **Ewa Procter:** *Dlaczego?, (Nie można...), Powiedz tato...*; G-Gromada, op. Małgorzata Procter
- **Malwina Treder:** *Spotkanie z Bogiem*; Zesp. Szk.-3 Lębork, op. Joanna Bulczak
- **Katarzyna Wajda:** *Krakowska zielono-szalona noc*; G-2 Jarosław
- **Małgorzata Wiszniewska:** *Oczywistość, Drogowskaz*; G-1 Rumia, op. Irena Burczyk
- **Izumi Yoshida:** *Dla Ciebie, Wiem, Boże Narodzenie, Przemijanie, Niedziela na wsi*; G-36 Łódź, op. Małgorzata Kozak

WIERSZE MALOWANE

- **Dawid Leleński:** *Moja rzeka*; OSW Słupsk, kl. 5
- **Kamil Leśniewski:** *Przygoda*; OSW Słupsk, kl. 5
- **Radek Żak:** *Kropka*; OSW Słupsk, kl. 6
- **Marta Żelazna:** *Opowieść*; OSW Słupsk, kl. 6
- **Ania Cielesz:** *(Leżę na trawie...)*; OSW Słupsk, kl. 1 gim.
- **Iwona Ciszewska:** *(Kocham ptaki...)*; OSW Słupsk, kl. 3 gim.
- **Dagmara Goch:** *(Płacz...), (Wielka niezapomniana...)*; OSW Słupsk, kl. 2 gim.
- **Przemek Jaster:** *(Położyłem się na plaży...)*; OSW Słupsk, kl. 2 gim.
- **Sylwia Kwiatek:** *Przyjaciel*; OSW Słupsk, kl. 3 gim.
- **Damian Markowski:** *(Serce zapłakane...)*; OSW Słupsk, kl. 2 gim.
- **Monika Miler:** *(Miłość w sercu...)*; OSW Słupsk, kl. 2 gim.
- **Patrycja Niemczyk:** *Dom Babci*; OSW Słupsk, kl. 3 gim.
- **Karolina Rygas:** *(Tu jest dom...)*; OSW Słupsk, kl. 1 gim.
- **Marta Szczepanowicz:** *Moja rodzina*; OSW Słupsk, kl. 1 gim.
- **Damian Zając:** *(Las zielony...)*; OSW Słupsk, kl. 1 gim.
- **Damian Zalega:** *Mój pies, Bezdomny*; OSW Słupsk, kl. 2 gim.

LAUREACI – OPOWIADANIA**GRUPA I-IV**

- **Martyna Barabas:** *Przygoda w przedszkolu*; SP-18 Koszalin, op. Małgorzata Sandułow
- **Basia Gołębiwska:** *Szybki jak zółw*; SP-14 Włocławek
- **Jan Kortas:** *Bajka o rybaku i złotej rybce*; SP-40 Gdynia, op. Katarzyna Jagoda
- **Kordian Leszkiewicz:** *Moje podwórko*; SP-6 Słupsk, op. Iwona Zadrozna
- **Paweł Płachta:** *Piękne wspomnienia z gór*; SP-3 Słupsk, op. Elżbieta Musznicka
- **Piotr Szpiganowicz:** *Wspomnienia wilka morskiego*; SP-2 Ustka, op. Ewa Łyszczewicz
- **Ewelina Ściesińska:** *Niezwykły dzień*; SP-81 Gdańsk-Osowa
- **Zuzanna Zwierzchowska:** *Co złe -- obraca się na dobre, Kogutek i kurka*; SP-34 Gdynia, op. Małgorzata Przyłuska

- **Natalia Wesolowicz, Jolanta Żurawska, Marta Zabiegałowska:** *Głazna – rzeka groźna*; SP-Głobino, op. Ewa Grabosz-Karnicka

GRUPA V-VI

- **Krzysztof Barszcz:** *Wyznanie ucznia – pesymisty, Toystory (horror z przymrożeniem oka), Niewiarogodne przgody źle upranego podkoszulka*; SP-6 Słupsk, op. Anna Kamińska-Nowak
- **Olga Dąbrowa:** *Wigilijny Młynek*; SP-Zabierzów, op. Anna Szawara
- **Karolina Dobrowolska:** *Kłamilk*; SP-3 Hrubieszów, op. Marta Słupna
- **Kamila Franke:** *Wesołe życie młodocianej buzi czyli dziennika nastolatki*; SP-3 Hrubieszów, op. Ewa Sitnik-Pogwizd
- **Monika Helak:** *W poszukiwaniu boga. Dziwne zebranie*; SP-19 Poznań, op. Ewa Gajowiecka
- **Daria Jaročka:** *Trójkąty*; SP-5 Słupsk, op. Elżbieta Pajewska
- **Marta Kowalczyk:** *Walentynkowy szat*; SP-3 Hrubieszów, op. Ewa Sitnik-Pogwizd
- **Agnieszka Nowicka:** *Meluzyna*; SP-18 Koszalin, op. Barbara Gawlik
- **Rafał Osada:** *W krainie słodyczy*; SP-Sławianowo, op. Maria Guhs
- **Maria Spychała:** *Jak mała gwiazdeczka zamieszkała w sercu dziewczynki*; SP-19 Poznań, op. Mariola Nogaj-Gorzyńska
- **Estera Wójcik:** *Dorosnąć do...*; SP-5 Bytów

GRUPA GIMNAZJUM

- **Katarzyna Dominik:** *Dialog*; G-1 Rumia
- **Piotr Górecki:** *Zwycięzca*; G-2 Myślenice, op. Lucyna Skalka
- **Martyna Hinc:** *Sny?*; G-1 Kartuzy, op. Iwona Pek
- **Marta Hinz:** *Niezwykły przyjaciel*; G-1 Włocławek, op. Wanda Nowakowska
- **Anna Hypa:** *Czy tak może wyglądać szczęście?, Spotkanie z Adamem*; G-Brynek, op. Anna Rogala-Goj
- **Paulina Jackowska:** *Świat Łucji*; G-Drzonowo, op. Małgorzata Chober
- **Kinga Kilian:** *Pójść tą drogą*; G-1 Wagrowiec, op. Barbara Orzoł
- **Dorota Kożuchowska:** *(Przypominam...), BAB-CLÁ*; Publiczne G-3 Biała Podlaska, op. Beata Beczek
- **Kamila Kuliszko:** *Przemijanie*; G-1 Polkowice,
- **Aleksandra Kurowska:** *Zwykły dzień*; Publiczne G-2 Szczytno, op. Danuta Derecka
- **Paulina Lenkiewicz:** *Szczęście w nieszczęściu*; G-Drzonowo, op. Małgorzata Chober
- **Teresa Schienbein:** *(Znów nic o nas nie napisali...)*; G-2 Szczecinek, op. Marta Pisula-Witkowska
- **Agnieszka Ślatała:** *Córeczka tatusia*; G-66 Poznań ♦

Konkurs matematyczny „KANGUR 2005” REGION SŁUPSKI

Organizatorem Międzynarodowego Konkursu Matematycznego „KANGUR” w regionie słupskim (z upoważnienia Krajowego Komitetu w Toruniu) jest Słupskie Stowarzyszenie Matematyczne „Kangur” – pełnomocnikami odpowiedzialnymi za przygotowanie i właściwy przebieg konkursu byli: Jerzy Paczkowski, konsultant ODN w Słupsku i Bogusława Bykowska, nauczyciel Gimnazjum nr 1 w Lęborku.

W tegorocznej edycji konkursu „KANGUR 2005” w całym kraju wzięło udział około 320 tysięcy uczniów szkół podstawowych, gimnazjów i ponadgimnazjalnych – prawie co trzeci uczeń uzyskał więcej niż 50% wymaganych punktów z testu.

W regionie słupskim (powiaty: 2 słupskie, bytowski, chojnicki, człuchowski, lęborski) udział wzięło blisko 5500 uczniów, z tego:

- 3221 uczniów ze 124 szkół podstawowych,
- 1550 uczniów z 79 gimnazjów,
- 661 uczniów z 36 szkół ponadgimnazjalnych.

Poziom konkursu, jak też stopień trudności zadań niewiele różniły się od edycji poprzednich. Stopień trudności zadań był porównywalny we wszystkich kategoriach (wskaźnik łatwości ok. 0,52-0,64) – najtrudniejszy okazał się test w kategorii „Małuch”, a najłatwiejszy w kategorii „Junior”. Wyniki maksymalne w kraju we wszystkich kategoriach uzyskało 157 uczniów. Paradoksalnie – najwięcej punktów maksymalnych mieli uczniowie klas IV szkoły podstawowej. W regionie słupskim 1 osoba.

W regionie słupskim przyznano 5 nagród w postaci wycieczek – 1 do Legolandu, 1 do Paryża, 2 do Słowacji i 1 do Zakopanego (wszystkie przyznane i w części finansowe przez krajowy komitet organizacyjny).

W regionie słupskim nagrodzonych i wyróżnionych zostało 531 uczniów – przyznano im:

- 5 nagród głównych w postaci wycieczek (podst.–4, gimn. – 1),
- 48 nagród rzeczowych tzw. „dużych” (podst. – 30, gimn. – 9, ponadgimn. – 9),
- 102 nagrody rzeczowe tzw. „średnie” (podst. – 61, gimn. – 19, ponadgimn. – 22),
- 165 wyróżnień w postaci książek i drobnych nagród rzeczowych (podst. 98, gimn. – 39, ponadgimn. – 28),
- 112 dyplomów (podst.–57, gimn.– 22, ponadgimn.– 33),
- 99 wyróżnień typu NAJ (książki) czyli dla najlepszego ucznia w szkole (podst.–50, gimn.–34, ponadgimn.– 15).

Najlepszymi wśród laureatów byli uczniowie, którzy uzyskali maksymalne liczby punktów:

- Marta Mazur z klasy IV SP-2 w Bytowie (120 pkt.) Maksymalny wynik odnotowany na liście krajowej w swojej kategorii na 1-78. miejscu.

Ponadto największą liczbę punktów uzyskali:

- Katarzyna Smolarek z klasy III SP-1 w Miastku (102,50 pkt. na 120 możliwych),
- Marcin Jonasz z klasy V SP w Przechlewie (137,50 pkt. na 150 możliwych – na liście krajowej 63-70.miejsce),
- Dominika Klimek z klasy VI SP-3 w Słupsku (146,25 pkt. na 150 max.– na liście krajowej 27-45.miejsce),
- Mateusz Kołaczek z klasy I gimnazjalnej Społecznego Gimnazjum w Ustce (127,25 pkt. na 150 możliwych – na liście krajowej 104-106.miejsce),
- Anna de Rosier z klasy II gimnazjalnej G-1 w Chojnicach (140,00 pkt. na 150 możliwych – na liście krajowej 28-46.miejsce),
- Adam Banaś z klasy III gimnazjalnej G-1 w Chojnicach (114,00 pkt. na 150 możliwych),
- Szymon Kobylński z klasy I LO w Człuchowie (121,25 pkt. na 150 możliwych),
- Monika Drzał z klasy II LO-1 w Słupsku (135,00 pkt. na 150 możliwych – na liście krajowej 53-61.miejsce),
- Sławomir Licow z klasy III ZSO-1 w Lęborku (137,50 pkt. na 150 max.– 75-82.miejsce na liście krajowej).

Ponadto w liście krajowej wymienieni zostali:

- Jędrzej Wróblewski z klasy IV SP-1 w Słupsku (115,00 pkt. – 90-205.miejsce na liście krajowej),
- Anna Polerowicz z klasy IV SP-1 w Chojnicach (115 pkt. – 90-205.miejsce na liście krajowej),
- Jędrzej Klepin z klasy V SP-5 w Chojnicach (133,75 pkt. – 101-121.miejsce na liście krajowej),
- Marcin Piekarczyk z klasy V SP-3 w Lęborku (133,75 pkt. – 101-121.miejsce na liście krajowej),
- Michał Zaborowski z klasy V SP w Gostkowie (131,25 pkt. – 138-149.miejsce na liście krajowej),
- Mikołaj Kołaczek z klasy VI SP-2 w Ustce (145 pkt. – 46-67.miejsce na liście krajowej),
- Jakub Wysocki z klasy VI SP-5 w Chojnicach (143,75 pkt. – 68-105.miejsce na liście krajowej),
- Mateusz Kołaczek z klasy I Gimn. Społ. w Ustce (127,25 pkt. – 104-106.miejsce na liście krajowej),
- Natalia Maszota z klasy III ZSO-1 w Lęborku (133,75 pkt. – 99-105.miejsce na liście krajowej).

Warto wspomnieć, że w kraju w tegorocznym konkursie „KANGUR” wzięło udział blisko 320 tysięcy uczniów – stąd znalezienie się wśród pierwszej punktowanej „dwusetki” najlepszych jest nie lada wyczynem.

Nagrodzonym i wyróżnionym uczniom gratulujemy. Gratulujemy także ich opiekunom-nauczycielom matematyki i rodzicom, że przygotowawali i zachęcali do udziału w konkursie i byli wsparciem w tych zmaganiach z zawiłościami matematyki.

Wszystkim uczniom biorącym udział w tegorocznej edycji konkursu dziękujemy za udział i życzymy, aby w przyszłym roku mogli wykazać się równie dobrymi, a nawet lepszymi wynikami. ♦

*Jerzy Paczkowski i Bogumiła Bykowska
Słupskie Stowarzyszenie Matematyczne „KANGUR”*

XXVI

Słupska Olimpiada Młodzieży

1. Rywalizacja w ramach Słupskiej Olimpiady Młodzieży odbywała się od 10 września 2004r. do 2 czerwca 2005r.

2. W sportowej rywalizacji uczestniczyły wszystkie szkoły podstawowe, gimnazja oraz Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Słupsku.

3. Rywalizacja w kategorii szkół podstawowych obejmowała następujące dyscypliny:

dziewczeta: sztafeta przełajowa, tenis stołowy, szachy, minikoszykówka, mini p. siatkowa, mini p. ręczna, unihokej, czwórbój la, Marzannada, przełaje

chłopcy: sztafeta przełajowa, tenis stołowy, szachy, minikoszykówka, mini p. siatkowa, mini p. ręczna, 5 piłkarskie, unihokej, czwórbój la, Marzannada, przełaje

W rywalizacji całorocznej udział wzięło 2000 uczniów i uczennic.

4. Rywalizacja w kategorii gimnazjów obejmowała następujące dyscypliny:

dziewczeta: sztafeta przełajowa, tenis stołowy, szachy, koszykówka, p. ręczna, p. siatkowa, unihokej, lekkoatletyka, przełaje

chłopcy: sztafeta przełajowa, tenis stołowy, szachy, koszykówka, p. ręczna, p. siatkowa, p. nożna, unihokej, lekkoatletyka, przełaje

W rywalizacji całorocznej udział wzięło około 1400 uczniów i uczennic.

5. Odbyło się dużo imprez okolicznościowych i towarzyszących Słupskiej Olimpiadzie Młodzieży, w tym wiele masowych m. innymi:

- Halowy Turniej Piłkarski o Puchar SP4 dla SP
- Zimowe i letnie Igrzyska Kolonijne
- Szkolna Liga Judo
- Szkolna Liga Szachowa
- Blok imprez z okazji świąt majowych
- Blok imprez z okazji Dnia Mikołaja, Dnia Dziecka
- Miting skoku wzwyż
- Czwartki lekkoatletyczne
- Halowy turniej p. nożnej dziewcząt i chłopców gimnazjów.

6. Klasyfikacje końcowe szkół:

a) szkoły podstawowe

chłopcy	dziewczeta	generalna
1. SP 10 – 119 pkt.	1. SP 2 – 113 pkt.	1. SP 2 – 227,5 pkt.
2. SP 2 – 101,5	2. SP 1 – 106,5	2. SP 10 – 227

3. SP 3 – 93,5	3. SP 10 – 97	3. SP 1 – 204,5
4. SP 1 – 90	4. SP 3 – 82,5	4. SP 3 – 191
5. SP 8 – 89	5. SP 8 – 78,5	5. SP 8 – 174,5
6. SP 4 – 77,5	6. SP 4 – 63	6. SP 4 – 142,5
7. SP 7 – 73,5	7. SP 5 – 50	7. SP 5 – 127,5
8. SP 5 – 68,5	8. SP 7 – 49,5	8. SP 7 – 125
9. SP 6 – 49	9. SP 6 – 45	9. SP 6 – 99
10. SP 9 – 42	10. SP 9 – 38	10. SP 9 – 86
11. OSW – 4,5	11. OSW – 4	11. OSW – 8,5
		12. Społ. – 2

b) gimnazja
chłopcy

1. Gim. 6 – 78 pkt.
2. Gim. 1 – 71
3. Gim. 4 – 63
4. Gim. 5 – 43,5
5. Gim. 3 – 34
6. Gim. 2 – 32,5
7. OSW – 6

dziewczeta

1. Gim. 5 – 64,5 pkt.
2. Gim. 1 – 63
3. Gim. 6 – 58
4. Gim. 4 – 41
5. Gim. 2 – 37,5
6. Gim. 3 – 27

generalna

1. Gim. 6 – 136 pkt.
2. Gim. 1 – 134
3. Gim. 5 – 108
4. Gim. 4 – 104
5. Gim. 2 – 70
6. Gim. 3 – 61
7. OSW – 6

7. Zarząd Słupskiego Szkolnego Związku Sportowego gratuluje laureatom SOM oraz serdecznie dziękuje nauczycielom za zaangażowanie i pomoc w przeprowadzeniu SOM a dyrektorom szkół za wspieranie Olimpiady i udostępnienie obiektów.

8. Nie złożono żadnego protestu, nie miał miejsca żaden wypadek uczestników rywalizacji SOM. ♦

Kazimierz Skiba

Prowadzący Słupską Olimpiadę Młodzieży

Gry i zabawy na lekcji języka niemieckiego

W ramach III Bałtyckiego Festiwalu Nauki zorganizowano 20 maja 2005r. warsztaty „Gry i zabawy na lekcji języka niemieckiego”. Uczestniczyli w nich nauczyciele oraz ponad 400 uczniów szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych w Słupsku. Celem było: ♦ Prowadzenie zajęć przez studentów z uczniami na dwóch poziomach językowych: podstawowym i średnio zaawansowanym ♦ Poszerzenie wiadomości i umiejętności językowych uczniów ♦ Nawiązanie kontaktów ♦ Obcowanie z językiem obcym jako osobistym i zawodowym ♦ Polepszenie umiejętności komunikacyjnych uczniów.

Uczniowie wykazali się dobrą znajomością języka niemieckiego, a świadczą o tym przyznane dyplomy uznania oraz liczne nagrody.

Zajęcia prowadzone były za pomocą środków multimedialnych, co pomogło w większej motywacji uczniów do nauki języków. ♦

Barbara Ślagowska

Instytut Neofologii PAP w Słupsku

Szkoła czterogwiazdkowa

USTECKA DWÓJKA

★ Matematyczne Orły

Mijający rok szkolny obfitował w konkursy matematyczne, w których uczniowie bardzo chętnie brali udział i, co ważniejsze, uzyskali bardzo dobre wyniki.

⇒ **ALFIK MATEMATYCZNY 2004** to konkurs, który wszedł na stałe do kalendarza imprez organizowanych w naszej szkole. W tym roku szkolnym wzięło w nim udział 58 uczniów.

Uczniowie: **Michał Sapowicz** z klasy IVa (opiekun mgr Krzysztof Goliszek) i **Mikołaj Kołaczek** z klasy VIb (opiekun mgr Donata Adamczyk) są ogólnopolskimi laureatami tego konkursu i w ramach nagrody będą uczestniczyli w wakacyjnym obozie *Konie, matematyka i język*. Również dobre wyniki uzyskali:

- klasa III:
- Kamila Mularewicz
 - Anna Owczarek
 - Kamil Ignaciuk
 - Monika Sobczyńska
- klasa IV:
- Jarosław Krajewski
- klasa V:
- Michał Gruszka
- klasa VI:
- Szymon Mikołajczak

⇒ W konkursie matematycznym **OXFORD**, który odbył się 26 listopada 2004r., nasi wychowankowie brali udział drugi raz. Uczestniczyło w nim 73 uczniów z klas III-VI. Najlepsze wyniki uzyskali:

- klasy III:
- Anna Owczarek
 - Kamila Mularewicz
 - Patrycja Zbroja
 - Hanna Jurgielewicz
 - Roksana Wasylko
- klasy IV:
- Michał Sapowicz
 - Inga Trzebiatowska
 - Jarosław Krajewski
 - Marcin Stępień
- klasy V:
- Michał Gruszka
 - Konrad Kobuszewski
 - Łukasz Durejko
- klasy VI:
- Mikołaj Kołaczek
 - Szymon Mikołajczak
 - Martyna Rakowska

⇒ Kolejny turniej to **WOJEWÓDZKI KONKURS MATEMATYCZNY** dla uczniów szkół podstawowych, organizowany przez ODN w Gdańsku. Wzięło w nim udział 35 naszych uczniów z klas V i VI. Do etapu rejonowego zakwalifikowali się: Mikołaj Kołaczek, Szymon Mikołajczak, Dariusz Modzelewski, Marcin Ziółkowski

i Konrad Kobuszewski. Do etapu wojewódzkiego awansował **Mikołaj Kołaczek**.

⇒ **TURNIEJ MATEMATYCZNY** organizowany przez I Społeczną Szkołę Podstawową w Słupsku jest konkursem, w którym od kilku lat nasi uczniowie osiągają spektakularne sukcesy. Również w tym roku nie zawiedli, uzyskując kolejny raz I miejsce w powiecie drużynowo, a każdy z chłopców zajął II miejsce indywidualnie. Oto skład naszej reprezentacji: **Michał Sapowicz** z klasy IVa (opiekun mgr Krzysztof Goliszek), **Konrad Kobuszewski** (klasa Va) i **Mikołaj Kołaczek** (klasa VIb) – obaj pracują pod opieką mgr Donaty Adamczyk.

⇒ **MIĘDZYNARODOWY KONKURS MATEMATYCZNY „KANGUR”** przyniósł kolejne zwycięstwo **Mikołajowi Kołaczekowi**, który wywalczył główną nagrodę – tygodniowy obóz w Zakopanem.

★ Wysokie kompetencje szóstoklasistów

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Gdańsku podsumowała wyniki sprawdzianu klas szóstych, który został przeprowadzony 5 kwietnia b.r.

Z wielką satysfakcją informujemy, że uczniowie naszej szkoły osiągnęli bardzo wysokie wyniki – na 40 możliwych do zdobycia punktów średnia szkoły wyniosła 31,54 pkt., co oznacza, że przewyższyliśmy nie tylko średnią Ustki – 31,38 pkt., ale również wyniki:

- powiatu słupskiego – 27,84
- województwa pomorskiego – 29,27
- okręgu (woj. pomorskie i kujawsko-pomorskie) – 29,03.

Szczegółowa analiza osiągnięć uczniów z poszczególnych powiatów pokazuje, że wyniki wyższe od naszej szkoły uzyskały tylko miasta: • Gdynia i Sopot – 32,3 pkt.

Sprawdzian kończący szkołę podstawową dotyczy pięciu elementarnych umiejętności, są to: czytanie, pisanie, rozumowanie, korzystanie z informacji i wykorzystywanie wiedzy w praktyce. Dumą napawa fakt, iż nasi uczniowie opanowali te kompetencje na bardzo wysokim poziomie. Świadczą o tym wyniki osiągnięte w poszczególnych umiejętnościach, z których każda okazała się łatwa dla naszych wychowanków, przy czym najlepiej wypadło czytanie i rozumowanie, a stosunkowo słabiej – pisanie.

Pośród wszystkich piszących na specjalne wyróżnienie zasłużyła **klasa VIb**, która uzyskała średnią 34,5 pkt., a dwaj uczniowie zdobyli maksimum, czyli 40 pkt. Są to **Dariusz Modzelewski** i **Michał Siedzik**; funkcję wychowawcy pełni p. Donata Adamczyk.

Na wyraźne podkreślenie zasługuje fakt, że sukces naszych szóstoklasistów jest efektem konsekwentnej

i długofalowej pracy pedagogów. Ci sami uczniowie uzyskali bowiem znacząco niższe wyniki zarówno w klasie piątej, jak i podczas sprawdzianu próbnego jesienią 2004 roku. Dogłębna analiza poprzednich osiągnięć pozwoliła na zbudowanie szczegółowych programów naprawczych, których realizacja zaowocowała podwyższeniem kompetencji we wszystkich badanych obszarach, zwłaszcza w zakresie rozumowania i korzystania z informacji.

★ Muzyczny filar Dwójki

W ostatnich miesiącach odbyło się wiele regionalnych przeglądów i konkursów, skierowanych do młodych solistów i grup wokalnych.

Z wielką dumą informujemy, że nasi reprezentanci zostali laureatami wielu nagród i wyróżnień, sławiąc nie tylko dobre imię szkoły, ale i całego miasta. W kategorii solistów największe triumfy święcą uczennice kl. I-III.

✧ **Karolina Laskowska** z klasy III zwyciężyła ostatnio w Miejsko-Gminnym Konkursie Piosenki Solowej *Gama 2005*, a wcześniej zajęła 1. miejsce w Regionalnym Konkursie Piosenki Religijnej *Na anielską nutę*. Występ Karoliny na Festiwalu Piosenki Turystycznej *Tramp 2005* przyniósł jej 3. miejsce, zdobyła też dwa wyróżnienia: na Wojewódzkim Przeglądzie Piosenki i Tańca oraz w Międzyszkolnym Konkursie Piosenki Dziecięcej.

✧ Starszej koleżance nie ustępuje pierwszoklasistka **Hanna Szczepaniak**, która również zgromadziła na swym koncercie imponujące laury. Została uhonorowana nagrodą specjalną Wojewódzkiego Przeglądu Piosenki i Tańca, uplasowała się na 3. miejscu podczas Międzyszkolnego Konkursu Piosenki Dziecięcej, zaś w Miejsko-Gminnym Konkursie Piosenki Solowej *Gama 2005* zdobyła drugą nagrodę. Tym razem musiała ustąpić miejsca własnej koleżance, a naszej nowej „gwiazdce” – jest nią uczennica klasy I **Iga Klein**.

✧ Możemy poszczycić się również grupą wokalną **Melodyjka**, która zajęła 2. miejsce w Regionalnym Konkursie Piosenki Religijnej, zdobyła wyróżnienie podczas Festiwalu Piosenki Turystycznej oraz triumfowała w IX Festiwalu Piosenki Marynistycznej *Łajba 2005*.

✧ Powodem specjalnej dumy jest dla nas **Chór Szkolny Słoneczka**, dzięki któremu zapewniona jest niezwykła oprawa wszystkich imprez szkolnych. Dziewczęta z chóru godnie reprezentują szkołę również na uroczystościach miejskich, a ostatnio były ozdobą Przeglądu Scenicznego *Pomorzacy*, gdzie zdobyły wyróżnienie.

Na specjalne podkreślenie zasługuje fakt, że jedyną opiekunką wszystkich wykonawców jest p. Bożena Świedzińska, która z niezwykłym poświęceniem pracu-

je nad szlifowaniem talentu młodych muzyków.

Gorące podziękowania należą się również rodzicom, którzy udzielają pomocy organizacyjnej i wspierają opiekunkę oraz wykonawców w trudach konkursowych zmagani. Są to panie: Renata Fabisiak, Lidia Klein, Joanna Laskowska i Magdalena Szczepaniak.

★ SP-2 – szkoła czterogwiazdkowa

Z wielką satysfakcją informujemy, że nasza szkoła otrzymała kolejne trzy gwiazdki w ramach **Pomorskich Certyfikatów Jakości Edukacyjnej**.

Kapituła konkursu uznała, iż nasza placówka spełnia wymagania następujących standardów: • *III – Oceniwanie wewnątrzszkolne pełni funkcję motywującą-wspierającą*. • *V – Opieka i profilaktyka wspomaga ucznia w jego rozwoju*. • *X – Kompetencje i rozwój zawodowy pracowników umożliwiają pełną realizację zadań edukacyjnych*.

Kilka miesięcy wcześniej zostaliśmy uhonorowani pierwszą gwiazdką za realizację standardu szóstego: • *Atmosfera szkoły prowadzi do dobrych relacji w środowisku szkolnym*.

Jesteśmy dumni z osiągnięcia już czterech certyfikatów jakości, które są dowodem wysokiego poziomu nauczania, wychowania i opieki w naszej szkole.

To również wyraz uznania naszych zasług oraz potwierdzenie sensu codziennych zmagani, zwłaszcza w odniesieniu do zespołów zadaniowych, które tworzyły szczegółowe raporty dla celów konkursu. ✦

Małgorzata Lipska

nauczyciel języka polskiego
w Szkole Podstawowej nr 2 w Uście

Dopisek...

Składam serdeczne gratulacje wszystkim uczniom klas szóstych, dziękuję Wam za wzmocniony wysiłek i godne reprezentowanie szkoły oraz miasta.

Szczególne podziękowania składam na ręce wszystkich nauczycieli, których wieloletni wysiłek i upór pedagogiczny przyniósł pożądane efekty.

Za wspieranie działań szkoły dziękuję również Rodzicom – bez Państwa pomocy i zrozumienia dźwieszniejszy sukces nie byłby możliwy. ✦

Leokadia Kuper

dyrektor Szkoły Podstawowej nr 2 w Uście

„REDZIK” przyznany

10 maja 2005 roku odbył się zorganizowany przez Zespół Szkół w Redzikowie **I Powiatowy Przegląd Chórów Szkolnych – Redzikowo 2005**. Impreza przeznaczona była dla chórów działających przy szkołach podstawowych i gimnazjach powiatu słupskiego. Zaproszenie do udziału w przeglądzie przyjęły: Szkoła Podstawowa Nr 10 ze Słupska, Szkoła Podstawowa Nr 5 i Gimnazjum Nr 3 ze Słupska.

Na deskach Klubu Garnizonowego, w przeglądzie zorganizowanym pod hasłem „Sacrum w muzyce”, zaprezentowały się: chór *Rafaelki* pod dyrekcją Grzegorza Uszkiewicza, wykonując „Modlitwę o pokój” i „I could sing of your love”, chór *Fantazja* kierowany przez panią Liliannę Zdolińską w brawurowo wykonanych „Psalmie XXIII” i „Przekroczyć próg nadziei” (przy akompaniamencie Beaty Kamińskiej) oraz szkolny chór organizatora imprezy, prowadzony przez Sylwii Skonieczną w utworach „Dostojno” i „Jezus najwyższe imię”. Występy uczestników oceniało jury, w składzie którego znaleźli się specjaliści goście: w-ce Wójt Gminy Słupsk pan Edmund Ścibisz oraz pani Bożenna Furmanek-Szeligowska, wieloletni wykładowca Katedry Wychowania Muzycznego PAP w Słupsku.

Jury konkursowe zdecydowało, iż Grand Prix tegorocznego przeglądu – „Redzik” przyznano chórowi *Fantazja* ze Szkoły Podstawowej Nr 5 i Gimnazjum Nr 3 w Słupsku.

Uroczystość wręczenia nagród i pamiątkowych dyplomów zakończyło wspólne wykonanie przez uczestniczące chóry utworu „Przekroczyć próg nadziei” pod batutą Lilianny Zdolińskiej.

Zespół Szkół w Redzikowie pragnie podziękować wszystkim gościom i zespołom, które przyjęły zaproszenie do wzięcia udziału w przeglądzie. Specjalne podziękowanie kierowane jest do osób, które pomogły w organizacji i sprawnym przebiegu imprezy, przede wszystkim do Kierownika Klubu Garnizonowego Zygmunta Wójcika, Teresy Kamińskiej i Agnieszki Sady-Zabłockiej.

Licząc, że impreza stanie się stałym elementem kalendarza prac placówek oświatowych powiatu słupskiego, organizator już dziś zaprasza wszystkich chętnych na II edycję przeglądu. ♦

Sylwia Skonieczna

nauczyciel muzyki w Zespole Szkół w Redzikowie

Dopisek...

Dyrektor Zespołu Szkół w Redzikowie pragnie w tym miejscu podziękować pani Sylwii Skoniecznej oraz pogratulować wspaniałej organizacji i osobistego zaangażowania w poprowadzeniu przeglądu. ♦

Jacek Kantowski

*Małgorzata Kanik - Laureatka
Zespół Szkół Redzikowo klasa VI*

Jaki jest Aniołek?

*Jaki jest Aniołek?
Kruczy jak ze szkiełka.
Biega wśród obłoków
w srebrnych pantofelkach.
I grzechotki nosi
w anielskim plecaku,
pożycza je czasem
sennym niemowlakom.
A gdy jakieś dziecko
zupłaczę troszczeczkę,
to zaraz mu daje
niebieską chusteczkę.*

*Jaki jest Aniołek?
Jaki jak potrzeba.
A w błyszczących oczach
ma okruchy nieba.*

Ze tomu „Promyki w walizkach zamknięte” Wybór wierszy i powiadań z XXI Ogólnopolskiego Konkursu Literackiej Twórczości Dzieci i Młodzieży Gimnazjalnej, Słupsk 200, s.26

O Szkole Podstawowej

IM. MĘCZENNIKÓW MARSZU ŚMIERCI
KL STUTTHOF W GARCZEGORZU

Prowadząc w kwietniu 2003 r. kurs doskonalący dla nauczycieli „Diagnoza indywidualnych potrzeb edukacyjnych ucznia – studium przypadku”, miałam możliwość zapoznania się z formami pracy Zespołu Szkół w Garczegorzu. Chciałabym, ponieważ bywałam w wielu innych szkołach – małych i dużych, wiejskich i miejskich, ukazać na zalety i wyjątkowość garczegowskiej społeczności edukacyjnej.

Placówkę cenią nauczyciele, uczniowie oraz rodzice i władze lokalne – organ prowadzący.

Budynek, w którym mieści się Szkoła Podstawowa i Oddział Zerowy/Przedszkolny to typowa „tysiąclatka”. Oddano go do użytku w 1970 roku. Naukę pobierało wtedy 229 uczniów.

W okresie ostatnich dziesięciu lat Szkoła zmieniła całkowicie swój wygląd. Dzięki dobrej współpracy z Zarządkiem Gminy i pomocy rodziców uczniów, przeprowadzono gruntowny remont. W ten sposób klasy, biblioteka i korytarze, stały się miejscami niemal bajkowymi, co sprzyja nauce i dobremu samopoczuciu uczniów. Utworzono pracownię komputerową, szatnię, gruntownie zmodernizowano salę gimnastyczną i boisko szkolne; uzupełniono o nowe wyposażenie zaplecze żywieniowe. Powstał kompleks szkolny jakiego inni mogą pozazdrościć

Zainteresowały mnie formy pracy: Klub Przyjaciół Dzieci, koła zainteresowań, spotkania z ciekawymi ludźmi organizowane także z myślą o rodzicach. W zajęciach Klubu uczestniczą przede wszystkim dzieci z rodzin patologicznych. Nauczyciele, „oddając całych siebie”, swoją postawą ukazują uczniom wzorce i normy postępowania. Są dumni z osiągnięć uczniów. Systematyczna praca stworzyła dobre relacje między rówieśnikami, co ma korzystny wpływ na efekty uczenia się i na zachowanie.

Rodzice – mieszkańcy okolicznych wsi – uczestniczą w uroczystościach szkolnych, w akcjach charytatywnych organizowanych przez szkołę, np. na rzecz domu dziecka, domu spokojnej starości.

Zespołem 24 nauczycieli kieruje od 1992 roku dyrektor Ewa Gębarowska przy pomocy wicedyrektora Alicji Guźniczak. Demokratyczny styl zarządzania, wrażliwość na problemy pracowników i udzielanie im pomocy w sytuacjach trudnych, to niewątpliwie składniki dobrej atmosfery, co jest podstawą efektywnego nauczania i wychowania.

Ważne jest doskonalenie nauczycieli. W roku szkolnym 2002/2003 w szkole pracowało 2 nauczycieli dyplomowanych, 18 mianowanych, 1 nauczyciel kontraktowy, 3 stażystów. Dziewięciu nauczycieli odbywało staż na nauczyciela dyplomowanego. Nauczyciele uczestniczyli m. in. w radach pedagogicznych szkoleniowych: * Rola wymagań edukacyjnych w kształtowaniu ucznia * Wewnątrzszkolny system oceniania.

Ponadto zorganizowano trzy kursy: * Skuteczne sposoby nauki czytania * Diagnoza indywidualnych potrzeb edukacyjnych, wychowawczych – studium przypadku * Pomoc dziecku w sytuacjach trudnych.

W kursach, prowadzonych przez nauczycieli konsultantów z Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku, uczestniczyli również pracownicy z innych szkół – miejskich i wiejskich.

Wciągu szeregu miesięcy działania nauczycieli i uczniów skupiały się wokół nadania Szkole Podstawowej w Garczegorzu imienia Męczenników Marszu Śmierci KL Stutthof. Zainteresowanie i pomoc okazały: władze Gminy Nowa Wieś Lęborska, rodzice uczniów, mieszkańcy wsi, a także byli więźniowie i kustosz Muzeum Stutthof – Elżbieta Grot.

Przygotowując się do Aktu nadania imienia, Dyrekcja Szkoły nawiązała współpracę z ambasadami: białoruską, duńską, estońską, francuską, litewską, łotewską, niemiecką, norweską, rosyjską. Do ambasadorów wysłano listy intencyjne informujące o mającej się odbyć uroczystości, a potem zaproszenia i program.

Bliską współpracę nawiązano z Wandą Krukowską – prezesem Związku Polaków na Łotwie.

Uroczystość nadania Szkole Podstawowej w Garczegorzu imienia Męczenników Marszu Śmierci KL Stutthof miała miejsce na cmentarzu – Miejscu Pamięci Narodowej w Krępie Kaszubskiej 28 września 2003 roku. Uczestniczyła w niej cała społeczność szkolna wraz z władzami samorządowymi Gminy Nowa Wieś Lęborska i mieszkańcami okolicznych miejscowości. ♦

Elżbieta Kowalczyk

konsultant ds. pedagogów szkolnych
w Ośrodku Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku

Szkoła imieniem Gryfitów ochrzczona...

*Jesteśmy szkołą imienia Gryfitów,
jak biały orzeł na wzgórzu Westerplatte
niech nasza pieśń rozniesie się w dolinie,
gdzie rzeka Słupia wartko w morze płynie"*

Dynastii Gryfitów przypisuje się wielką miłość do pomorskiej ziemi i walkę o zachowanie jej odrębności, mimo niesprzyjających warunków geopolitycznych. Była to dynastia ważna dla naszego miasta – losy Słupska zależały od jej przedstawicieli.

3 czerwca 2005 r. to jedna z najważniejszych dat w niedługiej, lecz jakże już bogatej historii Szkoły Podstawowej nr 5 w Słupsku. Tego dnia, po blisko dwuletnich próbach znalezienia dla szkoły najważniejszego patrona, odbyła się uroczystość nadania placówce imienia Gryfitów.

Wpływ na wybór rodu Gryfitów jako patrona szkoły miały niewątpliwie prowadzone od początku istnienia placówki, czyli od 1999r., zajęcia z edukacji regionalnej oraz włączenie się szkoły w promocję książki Jolanty Nitkowskiej-Węglarz „Baśnie regionu słupskiego”. To właśnie słupska baśniopisarka, także autorka książek o Pomorzu i przyjaciół szkoły, zainspirowała szkolną społeczność, aby nazwać placówkę imieniem rodu, który w dziejach naszej małej ojczyzny odegrał tak ważną rolę. Panujący ponad pięćset lat książęta pomorscy – Gryfici, uosabiający jedność i suwerenność Pomorza, nawet w czasach daleko posuniętej germanizacji naszego regionu, potrafili zachować świadomość słowiańskiego pochodzenia a jednocześnie regionalnej odrębności. Nazwanie szkoły imieniem Gryfitów należy więc odczytywać „jako wyraz tolerancji i próby zrozumienia skomplikowanych dziejów pomorskiej ziemi i jej władców, którzy, aby ratować swoje władztwo, zmuszeni byli zawierać różne sojusze z sąsiadami. Zatem przywołanie dynastii Gryfitów w nazwie szkoły” – jak zapewnia dyrektor SP-5 Krystyna Lewandowska – „nawiązuje do tradycji lokalnego patriotyzmu oraz troski o zachowanie pomorskiej odrębności i oryginalności”. Ta idea „jedności w wielości” wydaje się szczególnie ważna we współczesnej, zjednoczonej Europie, w której „znajomość dziejów każdej jej części jest obowiązkiem powszechnym, bo z takich małych ojczyzn składa się ona cała”.

Uroczystość nadania szkole imienia rozpoczęła się hymnem państwowym w wykonaniu szkolnego chóru „Fantazja” pod batutą Lilianny Zdolińskiej. Następnie dyrektor szkoły Krystyna Lewandowska przywitała gości – przedstawicieli polityki, kościoła nauki, kultury i mediów. Wśród wielu gości, którzy swoją obecnością

uświetnili uroczystość i dali wyraz sympatii szkole, znaleźli się: Jerzy Mazurek – wiceminister Spraw Wewnętrznych i Administracji, Maciej Kobyliński – prezydent miasta Słupska oraz wiceprezydent Ryszard Kwiatkowski, biskup Tadeusz Werno, Zbigniew Rychły – wiceprzewodniczący Rady Miasta Słupska, Romuald Machaliński – przewodniczący Komisji Oświaty RM, Bogdan Leszczuk – dyrektor Wydziału Oświaty Urzędu Miasta Słupska, Jerzy Barbarowicz – dyrektor Wydziału Kultury i Sportu UM, Jerzy Ochotny – Pomorski Kurator Oświaty, Bożena Jurkiewicz – dyrektor Delegatury Kuratorium, Stefania Maliszewska – wizytator KO, Jerzy Wandzel – radny Rady Miasta, Barbara Grędecka – dyrektor Miejskiego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli, Jerzy Dąbrowa-Januszewski – słupski poeta i dziennikarz, Jolanta Nitkowska-Węglarz.

Uroczystość nadania szkole imienia to doskonała okazja do przypomnienia najważniejszych wydarzeń z historii placówki. W tę „sentymantalną podróż” zabrała gości, uczniów, rodziców i nauczycieli wicedyrektor SP-5 – Teresa Kopera. Opowieść o powstawaniu placówki, sukcesach uczniów i nauczycieli, imprezach oraz przedsięwzięciach, które wpisały się już w tradycję SP-5, ilustrowały zdjęcia wyświetlane na telebimie.

W końcu nadszedł uroczysty, tak długo oczekiwany i wzruszający, zwłaszcza dla uczniów i pracowników placówki, moment nadania imienia szkole, poprzedzony ciepłymi i pełnymi sympatii słowami, które padły z ust prezydenta miasta Słupska Macieja Kobylińskiego, wiceprzewodniczącego Rady Miejskiej Zbigniewa Rychłego oraz biskupa Tadeusza Werno. Po akcie nadania imienia po raz pierwszy w historii SP-5 zabrzmiał hymn szkoły w wykonaniu chóru „Fantazja” i całej szkolnej społeczności. Słowa hymnu napisał słupski poeta Jerzy Dąbrowa-Januszewski, natomiast muzykę skomponowały nauczycielki SP-5: Beata Kamińska oraz Karolina Machutta-Gałazka. Niezwykle wzruszającym momentem było odsłonięcie przez prezydenta Macieja Kobylińskiego, wiceprezydenta Zbigniewa Rychłego, Pomorskiego Kuratora Oświaty Jerzego Ochotnego, biskupa Tadeusza Werno i dyrektor Krystynę Lewandowską pamiątkowej tablicy, przedstawiającej, wykonany z brązu przez artystę Zbigniewa Jarockiego, wielki herb Pomorza, uchodzący jednocześnie za herb dynastii Gryfitów.

Wielki herb Pomorza, zdobiący ścianę w holu szkoły, jest wierną kopią najstarszego zabytku ikonograficznego naszego regionu – odcisku pieczęci na dokumencie z dnia 19 marca 1524r. Dziewięciopolowy herb stanowi symbol zjednoczenia Pomorza, którego dokonał Bogusław X. Każde pole przedstawia godło jednego z księstw wchodzącego w skład Księstwa Pomorskiego. W 1 niebieskim polu – symbolu księstwa szczecińskiego – widnieje, zwrócony w lewo, czerwony gryf w złotej koronie, ze złotymi pazurami i dziobem. Pole 2 przedstawia go-

dło księstwa pomorskiego – zwróconego w prawo czerwonego gryfa na srebrnym tle. Księstwo kaszubskie reprezentuje zwrócony w prawo czarny gryf w złotym polu. Pole 4 przedstawia herb księstwa wendyjskiego. Tu widnieje zwrócony w lewo gryf w ukośne czerwono-zielone pasy, w srebrnym tle. Pole 5 to godło księstwa rugijskiego – zza czerwonego muru na niebieskim tle wylania się w srebrnym polu pół czarny lew w czerwonej koronie. Godło ziemi uznamskiej to srebrny, zwrócony w prawo, rybogryf w czerwonym 6 polu. Pole 7 stanowi herb księstwa bardzkiego. Na złotym tle czarny gryf z dwoma srebrnymi piórami w skrzydłach zwraca się w lewo. Na polu 8, reprezentującym księstwo choczkowskie, rozkwitają spomiędzy skośnie skrzyżowanych, sękatych pałek cztery czerwone róże. Ostatnie – 9 pole wielkiego herbu Pomorza przypisane jest księstwu wołogojskiemu. W czerwonym polu nad niebiesko-złotą szachownicą unosi się zwrócony w prawo srebrny gryf.

Uroczystość nadania SP-5 imienia należy również potraktować jako niezwykłą, niecodzienną lekcję historii. Stało się tak za sprawą Jolanty Walewskiej, która wraz z uczniami i przyjaciółmi szkoły przygotowała wspaniałe widowisko teatralne. W jedną z ról – w postać księcia Bogusława X wcielił się nauczyciel SP-5 – Ireneusz Dąbrowski. Spektakl, łączący „teatr cieni” z „teatrem żywego planu” i filmem, któremu towarzyszyła nastrojowa muzyka, prezentował sylwetki Gryfitów oraz najważniejsze w historii Pomorza wydarzenia. Wątki historyczne przeplatały się tutaj z legendarnymi. Wiele emocji wzbudziła zwłaszcza opowieść o narodzinach mitycznego gryfa, będącego przecież symbolem Gryfitów i całego Pomorza. Natomiast za sprawą członków Słupskiego Bractwa Rycerskiego widzowie mogli przenieść do czasów średniowiecza i stać się świadkami starcia rycerzy księcia Wacława I z knechtami zakonu krzyżackiego. Przedstawienie powstało w oparciu o tekst Zdzisława Machury.

Kolejnym punktem programu było wystąpienie dyrektora szkoły Krystyny Lewandowskiej, która podziękowała wszystkim przybyłym na uroczystość gościom, nie tylko za uświetnienie imprezy swoją obecnością, ale przede wszystkim za pięcioletnią współpracę, pomoc, wsparcie i życzliwość, okazywane szkole od początku jej istnienia. Symbolem wdzięczności stały się wręczone gościom upominki – miniaturowe tablice pamiątkowe z logo szkoły, zaprojektowanym przez Tomasza Szumiło – rodzica jednego z uczniów z klasy I „a” oraz książkowe wydanie baśni Jolanty Nitkowskiej – Węglarz „Książęce skarby”, baśni napisanej specjalnie na okoliczność nadania placówce imienia. Oczywiście pierwszy egzemplarz książki, wydanej przez szkołę, otrzymała jej autorka. Gościom dedykowano też piosenkę „Gdy nastanie taka chwila”, którą zaśpiewał chór „Fantazja”.

Uroczystość nadania imienia szkole zbiegła się

w czasie z wręczeniem na ręce dyrektora Krystyny Lewandowskiej przez Pomorskiego Kuratora Oświaty Jerzego Ochotnego dwóch kolejnych Certyfikatów Jakości Edukacji, świadczących o tym, że Szkoła Podstawowa nr 5 im. Gryfitów to placówka na miarę XXI wieku, zapewniająca swoim wychowankom doskonale warunki do nauki i wysoki poziom nauczania.

Część oficjalną uroczystości zakończył występ zespołu teatralnego „Pleciugi” z klasy 3 „c”, który zaprezentował spektakl „Duchy przeszłości”, wyreżyserowany przez Dorotę Dankowską. Przedstawienie, utrzymane w konwencji filmu niemego, powstało w oparciu o baśń Jolanty Nitkowskiej – Węglarz „Książęce skarby”.

Po uroczystości goście spotkali się z pracownikami placówki w szkolnym bufecie. Goście mieli również okazję zwiedzić szkołę i zapoznać się z jej trzynastotomową kroniką, na kartach której sami się zapisali, nie szczędząc placówce słów uznania i życzeń.

Uroczystość nadania Szkole Podstawowej nr 5 w Słupsku imienia to ważne wydarzenie nie tylko w dziejach placówki, ale i całego miasta. Wybór Gryfitów na patrona szkoły wiąże się przecież z misją budowania w umysłach młodego pokolenia zrębów miłości do małej ojczyzny, do rodzinnego miasta, z próbą ocalenia od niepamięci tego, co stanowi o naszej narodowej i regionalnej tożsamości.

Elżbieta Pajewska

nauczyciel języka polskiego

w Szkole Podstawowej nr 5 w Słupsku

• W artykule wykorzystano fragmenty książki M. Czernera „Heraldyka”

Polecamy

Krzysztof Konarzewski **Reforma oświaty**

PODSTAWA PROGRAMOWA

I WARUNKI KSZTAŁCENIA

Książka rozważa istotne zagadnienia reformujące się szkolnictwa powszechnego: • podstawę programową, • standardy egzaminacyjne • testy • trudności stwarzane przez gimnazjalistów.

Książka zawiera śmiało interpretacje oparte na gruntownych danych empirycznych. Zainteresuje teoretyków i praktyków oświatowych, a także opinię publiczną, która docenia wpływ szkolnictwa na przyszłość kraju

Instytut Spraw Publicznych 2004, str. 225

KSIĄŻKI CZASOPISMA

Biblioteka ODN poleca...

 Stipek Daborah, Seal Kathy: Jak nakłonić dziecko do nauki? Warszawa: Grupa Wydawnicza Bertelsmann Media 2002. ISBN 83-7311-513-7

Autorki, z wieloletnim doświadczeniem pracy w szkole, podają szczegółowe wskazówki, jak radzić sobie z trudnymi kwestiami – chwaleniem, nagradzaniem, stopniami, współzawodnictwem przed klasą czyli z tym wszystkim, co nieuchronnie czeka dzieci w wieku szkolnym i ich rodziców. Jest to bardzo pożyteczna lektura dla rodziców, którzy chcą wychować dziecko dociekliwie, kreatywnie, z poczuciem własnej wartości i niezależności.

 Pellegrino Pino: Jak wychowywać dzieci: 356 pąstylek pedagogicznych pogotowia rodzinnego. Warszawa: Wydaw. Salezjańskie 2001. ISBN 83-7201-076-5

Nie wystarczy mieć dzieci, żeby być rodzicami – wychowawcami. Wychowanie to sztuka, której można się nauczyć. W książce tej można znaleźć wskazówki jak ukształtować zdolnego człowieka. Znajdziemy tu wiadomości w jaki sposób postępować, aby nauczyć się i polubić sztukę wychowywania.

 Sternberg Robert J., Saper-Swerling Louise: Jak nauczyć dzieci myślenia. Gdańsk: Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne 2003. ISBN 83-89120-72-0

Książka ta ma pomóc nauczycielom i pedagogom świadomie rozwijać umiejętność poprawnego myślenia u dzieci. Zawiera wiele praktycznych wskazówek, uczących, jak za pomocą dialogu i odpowiednio zorganizowanych lekcji pobudzić myślenie u dziecka, tak by lepiej radziło sobie ono z przyswajaniem wiedzy i życiowymi trudnościami.

 Olweus Dan: Mobbing fala przemocy w szkole: jak ją powstrzymać? Warszawa: Jacek Santorski & CO 1998. ISBN 83-86821-45-0

Mobbing to zjawisko „fali”: szykanowania i izolowania niektórych członków grupy, okazywania im po-

gardy, agresji i przemocy. Jak postępować z młodymi ludźmi, aby umieli bez zahamowań, poczucia winy i kompleksów, asertywnie bronić swoich racji, powstrzymać się od przemocy, troszczyć się o siebie i innych? Warto sięgnąć po tę książkę.

 Faber Adele, Mazlish Elanie: Jak mówić, żeby dzieci nas słuchały. Jak słuchać, żeby dzieci do nas mówiły. Poznań: Media Rodzina 2001. ISBN 83-7278-0234

Książka ta stała się światowym hitem wśród publikacji poświęconych problemom, z jakimi każdego dnia zmagają się rodzice i dzieci. Z wielką życzliwością i prostotą Autorki dzielą się swoim własnym doświadczeniem oraz głęboką wiedzą na temat dylematów rodzicielskich i dziecięcych uczuć, sposobów nawiązywania współpracy, skuteczności i nieskuteczności pochwał oraz kar. Ujawniają przyczyny porażek wychowawczych wskazują sposoby ich uniknięcia – uczą rodzicielstwa dojrzałego i satysfakcjonującego. Nowością i szczególną zaletą tego poradnika jest pokazanie jak to robić.

 Budajczak Marek: Edukacja domowa. Wyd. 2. Gdańsk: Gdańskie Wydawnictwa Psychologiczne 2004. ISBN 83-89574-17-9

Książka ta jest pierwszą publikacją na polskim rynku, która rzeczowo i kompetentnie przybliża problematykę edukacji domowej. Tego typu nauczanie jest możliwe w Polsce od dwunastu lat. Autor odśladania przed czytelnikiem największe, a przy tym rzeczywiste zalety edukacji domowej. Książka ta może zainteresować pedagogów, psychologów, nauczycieli, administratorów oświaty, samorządowców, rodziców.

 Linksman Ricki: W jaki sposób szybko się uczyć. Warszawa: Grupa Wydawnicza Bertelsmann Media 2000. ISBN 83-7227-754-0

Książka ta stanowi obowiązkową lekturę dla osób zainteresowanych procesem uczenia się. Znajdziemy w niej opis czterech głównych sposobów uczenia się oraz testy które pozwolą ustalić najsukuteczniejszą metodę przyswajania wiedzy.

 Birkenbihl Vera F.: Siano w głowie? Instrukcja obsługi mózgu czyli jak z „właściciela” mózgu stać się jego „użytkownikiem”. Katowice: Wydaw. „KOS” 2003. ISBN 83-86757-10-8

Książka polecana jest dla troskliwych rodziców, ludzi pragnących się uczyć bez względu na wiek. Pomaga w maksymalnym wykorzystaniu fenomenalnego instrumentu, jakim jest mózg, pobudza do aktywnej pracy nad sobą. ✦

*Wybrała Elżbieta Pliszka
konsultant ds. informacji pedagogicznej
ODN Słupsk*

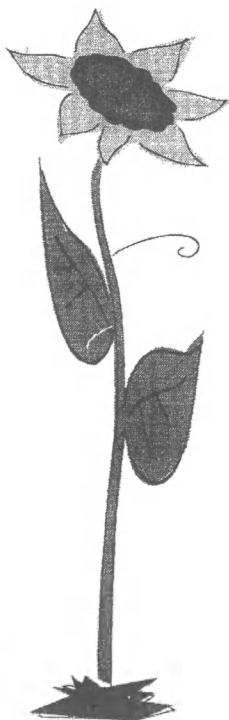
To warto przeczytać**NOWOŚCI ZE ZBIORÓW PBW****PSYCHOLOGICZNE PROBLEMY ZAWODU NAUCZCIELA - WYPALENIE ZAWODOWE**

1. Banach Czesław. Nauczyciel współczesny jako podmiot wobec wyzwań cywilizacji i edukacji. *Pedagogika Pracy*. 1998 nr 32 s.31-39
2. Będzińska-Wosik Bożena. Nauczycielu, nie daj się wypalić!. *Dyrektor Szkoły*. 2003 nr 7-8 s.47-48
3. Białek J., Żak P. Nauczycielstwo to styl życia : rozmowa z psychiatrą, prof. dr hab. med. Jackiem Bombą, [psychologiczne problemy zawodu nauczyciela; nauczyciel w rodzinie]. *Psychologia w Szkole*. 2004 nr 1 s.17-26
4. Bibik Renata. Aby światło nie zagąstało - czyli jak zapobiegać zespołowi wypalenia zawodowego. *Wszystko dla szkoły*. 2002 nr 9 s.1-5
5. Budzianowska Krystyna. Wypalenie zawodowe. *Gazeta Szkolna*. 2002 nr 9 s.13
6. Chodak Magdalena. Wypalenie zawodowe. *Gazeta Szkolna*. 2004 nr 45 s.16
7. Golińska Lucyna, Świętochowski Waldemar. Temperamentalne i osobowościowe determinanty wypalenia zawodowego u nauczycieli. *Psychologia Wychowawcza*. 1998 nr 5 s.385-398
8. Groenwald Maria. Trudności w rozwoju zawodowym nauczyciela. [syndrom wypalenia]. *Geografia w Szkole*. 2002 nr 1 s.37-43
9. Gromańska A., Milewska B., Nowińska-Zera B. Jak przeciwdziałać i radzić sobie z oznakami wypalenia zawodowego. [scenariusz warsztatów]. *Edukacja Zdrowotna i Promocja Zdrowia*. 2003 nr 7 s.57-69
10. Gruszczyńska Ewa. Stres w pracy nauczyciela. *Psychologia w Szkole*. 2005 nr 1 s.131-136
11. Jurkowski Marek. Stres i praca nauczyciela. *Edukacja Pomorska*. 2003 nr 5 s.1-2
12. Kaczyńska-Maciejowska Renata. Spaleni pracą. *Charaktery*. 2003 nr 9 s.47-49
13. Kliś Maria, Kossewska Joanna. Cechy osobowości nauczycieli a syndrom wypalenia zawodowego. *Psychologia Wychowawcza*. 1998 nr 2 s.125-140
14. Knopik Grzegorz. Nauczyciel czy aktor? [stres w pracy nauczyciela]. *Edukacja Pomorska*. 2003 nr 5 s.10
15. Korpyta Beata. Syndrom wypalenia zawodowego. *Edukacja Pomorska*. 2003 nr 5 s.33
16. Kozłowski Waldemar. Intuicja i inteligencja emocjonalna w doświadczeniach nauczycieli. *Edukacja*. 2002 nr 4 s.41-50
17. Kretschman Rudolf [i in.]. Stres w zawodzie nauczyciela. - Gdańsk : Gdańskie Wydaw. Psychol., 2003. - 183 s.
18. Leszczyńska Aldona. Rec. Fengler Joerg. Pomaganie mężczy : wypalenie w pracy zawodowej / tłum. Kazimierz Pietruszewski. -Gdańsk : Gdańskie Wydaw. Psychologiczne, 2001. -208 s.. *Kwartalnik Pedagogiczny*. 2002 nr 2 s.121-126
19. Lis Barbara. Zachowania asertywne w pracy nauczyciela: cz. 1. *Wychowanie Techniczne w Szkole*. 2005 nr 3 s.5-7
20. Mandal Eugenia. Syndrom wypalenia zawodowego a tożsamość płciowa nauczycielek. *Psychologia Wychowawcza*. 1999 nr 1 s. 27-33
21. Mikrut Adam. Syndrom wypalenia zawodowego a błędy wychowawcze pedagogów specjalnych. *Szkoła Specjalna*. 2003 nr 2 s.73-82
22. Nawrot Jacek. Między powołaniem a wypaleniem. *Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze*. 2005 nr 4 s.28-33
23. Nikitorowicz Jerzy. Tolerancja i odpowiedzialność nauczyciela. *Kwartalnik Pedagogiczny*. 2000 nr 1-2 s.163-174
24. Olech Anna. Zarządzanie szkołą : czym jest kierowanie, potrzeby i motywacje, wypalenie zawodowe. *Remedium*. 1999 nr 2 s.2-10
25. Perski Aleksander. Udawanie umarłego. *Charaktery*. 2004 nr 11 s.49-50
26. Poleszak W., Bogucki J. Cechy osobowości wybranych grup nauczycieli w świetle analizy psychologicznej. *Edukacja*. 2000 nr 1 s.30-43
27. Poświatowska M., Styrnik E. Zespół wypalenia zawodowego u nauczycieli. *Nowa Edukacja Zawodowa*. 2002 nr 5 s.49-50
28. Pytlak Jarosław. Cztery wymiary satysfakcji pedagogicznej. *Dyrektor Szkoły*. 1999 nr 3 s.12-13
29. Siemak-Tylikowska Alicja. „O duszy nauczycielstwa polskiego” - z perspektywy początku XXI wieku. *Kwartalnik Pedagogiczny*. 2004 nr 3 s.65-79
30. Studnis Leszek. Bliskie spotkania z Nemezis. [nerwice i stres nauczyciela]. *Gazeta Szkolna*. 2003 nr 37 s.21
31. Szmagański Jerzy. Wypalenie zawodowe a stres w pracy. [bibliografia na temat wypalenia zawodowego i stresu]. *Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze*. 2004 nr 4 s.3-12.
32. Śliwowski Bogusław. Porażki w szkole : nauczycielska wiwisekcja. *Nowe w Szkole*. 2000 nr 4 s.2-5
33. Świętochowski Waldemar. Wypaleni ludzie. *Charaktery*. 2001 nr 1 s.42-43
34. Taraszkiewicz Małgorzata. Zespół wypalenia zawodowego. *Gazeta Szkolna*. 2000 nr 31 s.23
35. Tomal Violetta. Wypalenie zawodowe nauczycieli. *Nowa Szkoła*. 2002 nr 8 s.18-24
36. Tucholska Stanisława. Ryzyko wypalenia w zawodzie nauczyciela. *Psychologia w Szkole*. 2004 nr 2 s.95-108
37. Tucholska Stanisława. Stres w zawodzie nauczyciela. *Psychologia Wychowawcza*. 1996 nr 5 s.408-417
38. Tucholska Stanisława. Stres zawodowy u nauczycieli : poziom nasilenia i symptomy. *Psychologia Wychowawcza*. 1999 nr 3 s.227-236
39. Wypalenie zawodowe : przyczyny, mechanizmy, zapobieganie/ red. nauk. Helena Sęk. - [Wyd. 2]. - Warszawa : Wydaw. Nauk. PWN, 2004. - 256 s.; Bibliogr. S. 235-256
40. Zajdel Krzysztof. Czynniki integracji i dezintegracji zespołu nauczycielskiego. *Dyrektor Szkoły*. 1999 nr 10 s.12-13
41. Zawadowska Janina. Wypalenie zawodowe. *Gazeta Szkolna*. 2001 nr 11 s.16
42. Zięba Alicja. Postyczniowo - poważnie. [o wypaleniu zawodowym nauczyciela]. *Nowa Szkoła*. 2004 nr 2 s.52-54♦

Opracowanie *Jolanta Korzeniewska*

Kierownik Wydziału Informacyjno-Bibliograficznego

Stonecznych
wakacji
życzymy
czytelnikom
i wszystkim
pracownikom
oświaty

dyrekcja i pracownicy
ODN w Słupsku

Oddycham szumem morza,
Serce ogrzewam - słońcem.
Kołyszę zapach kwiatów,
Wiruję w rytmie
muzyki świerszcza

Ł wiersza Martyny Szczepańskiej,
Ze zbioru wierszy
"Promyki w walizkach zamknięte", s. 19

WSKAZÓWKI DLA PRZYGOTOWUJĄCYCH PUBLIKACJĘ

- Artykuły i opracowania przeznaczone do publikacji należy dostarczać w postaci wydruku komputerowego i dyskietki zawierającej zapisany tekst.
- Tekst nie powinien przekraczać 6 stron formatu A4. Powinien być napisany czcionką wielkości 12 pkt., z zachowaniem marginesu i podwójnego odstępu między wierszami (lub 3 strony formatu A4, czcionka wielkości 12 pkt. i z zachowaniem pojedynczego odstępu między wierszami).
- Tekst należy podpisać własnoręcznie. Ponadto konieczne są następujące informacje: a) imię i nazwisko autora, b) miejsce pracy i ewentualnie pełniona funkcja (nauczyciel przedmiotu, pedagog, dyrektor, wicedyrektor itp.), c) adres domowy i (ewentualnie) numer telefonu.
- Do tekstu należy dołączyć oświadczenie stwierdzające, że materiał nie był opublikowany.
- Tabele, wzory matematyczne i rysunki należy stosować tylko wtedy, gdy jest to niezbędne.
- Należy stosować ogólnie przyjęte oznaczenia i symbole; unikać skrótów.
- Tekst powinien być komunikatywny, nienaganny pod względem poprawności językowej.
- W wykazie literatury podać należy te pozycje, z których autor korzystał, tj. książki, czasopisma, inną dokumentację.
- W przypadku artykułów o tematyce ogólnej (teoretycznej) oraz cytowania innych autorów bibliografia jest obowiązkowa (wzór opisu bibliograficznego w Nr 1/05 "Informatora Oświatowego" oraz na stronie www.odn.slupsk.pl).

UWAGI:

- Konspekty i scenariusze zajęć prosimy poprzedzać opisem sytuacji dydaktycznej w danym zespole klasowym.
- Nie przyjmujemy scenariuszy imprez szkolnych.

INFORMATOR OŚWIATOWY NR 3/05 ISSN 1505-0904

REDAKCJA: Jan Tyborczyk, Dorota Iwanowicz

WSPÓŁPRACA: Jerzy Byczkowski, Irena Czyż, Jolanta Gierszewska, Władysława Hanuszewicz, Renata Kołosowska, Łucja Knop, Jolanta Korzeniewska, Elżbieta Kowalczyk, Lech Kowalewski, Małgorzata Kowalska, Halina Krupa, Mariola Łukasiuk, Grażyna Maciejewska, Ewa Misiewicz, Jerzy Paczkowski, Elżbieta Pliszka, Grażyna Przybylak, Alina Rabowska, Anna Maria Rombalska, Dorota Werbińska, Maria Grażyna Wieczorek, Marek Wróblewski, Bożena Żuk

SKŁAD KOMPUTEROWY: Dorota Iwanowicz KOREKTA: Jan Tyborczyk

WYKONANIE TECHNICZNE: Marta Jedlińska OKŁADKA: Drukarnia BOXPOL

WYDAWCA: Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku, ul. Bałtycka 29, tel/fax sekretariat (059) 842-35-67, centrala (059) 842-34-62, redakcja (059) 842-42-18; www.odn.slupsk.pl; e-mail: odn@odn.slupsk.pl; sekretariat@odn.slupsk.pl; kursy@odn.slupsk.pl

Zastrzegamy sobie prawo do skracania tekstów i do nadawania im własnych tytułów. Materiały prosimy przysyłać na dyskietkach lub e-mailem: odn@odn.slupsk.pl Numer zamknięto 14.06.2005r.

PRACOWNIA KSZTAŁCENIA ZAWODOWEGO

BIURO PROMOTORA REFORMY

VocaTrain ZBIGNIEW M. SKWIERAWSKI

78-100 KOŁOBRZEG,
UL. WARSZAWSKA 48, POLAND

tel. + 48 94 35 188 72
fax. + 48 94 35 180 37

e-mail: 44771784@PRO.ONET.PL
WWW.VOCATRAN.PRIV.PL

Zaira Project

**NIEWIDZIALNE MIASTO PAMIĘCI I ZROZUMIENIA
INVISIBLE CITY OF MEMORY AND UNDERSTANDING**

**PROJEKT WSPÓLFINANSUJE UNIA EUROPEJSKA. JEGO IDEA JEST UPOWSZECHNIENIE INICJATYW
WSPIERAJĄCYCH AKTYWNOŚĆ OSÓB STARSZYCH W SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ**

PARTNERSTWO:

- Włochy (projektodawca) - Cooperativa Sociale NuovaRicercaAgenzia RES
- Holandia - International Training Centre for Women
- Polska - Pracownia Kształcenia Zawodowego Biuro Promotora Reformy „Voca Train” w Kołobrzegu
- Węgry - Fondation For Management Education International Centre for Training
- Hiszpania - Depatament d’Estudis dels Medis Actuals

GRUPA DOCELOWA:

- Osoby starsze obydwu płci, które ukończyły 60 lat

ZAŁOŻENIA I CELE:

- Organizowanie wymiany doświadczeń i informacji pomiędzy grupami osób starszych z krajów partnerskich
- Korzystanie ze szkoleń językowych i merytorycznych z zakresu aktywnego obywatelstwa lokalnego
- Wymiana informacji z zakresu doświadczeń życiowych i zawodowych
- Poznawanie nowych kultur
- Założenie międzynarodowego stowarzyszenia działającego na rzecz osób starszych - beneficjentów projektu

FORMY REALIZACJI:

- Wyłonione w każdym kraju partnerskim grupy lokalne zostaną przeszkolone w zakresie językowym i merytorycznym oraz zaangażowane w działania logistyczne, organizacyjne i przygotowawcze do wymiany (wyjazdy i pełnienie ról gospodarzy)

GRUPY LOKALNE:

- Pogłębią znajomość kraju macierzystego w kontekście kulturalnym, socjalnym, turystycznym, geograficznym
- Przygotują prezentację tych kontekstów w celu przedstawienia uczestnikom wymiany
- Uczestniczyć będą w szkoleniach:
 - podstaw komunikacji w języku angielskim
 - w zakresie aktywnego obywatelstwa lokalnego z wykorzystaniem materiałów zebranych przez uczestników wymiany
 - w cyklu konferencji międzynarodowych z następującym programem:
 - Dzień pierwszy - prezentacja partnerów grup z wykorzystaniem materiałów opracowanych przez grupy lokalne
 - Dzień drugi - zwiedzanie regionu oraz warsztaty praktyczne z zakresu aktywnego obywatelstwa osób starszych
 - Dzień trzeci - panel dyskusyjny nt. metodologii i współpracy oraz opracowanie raportu z konferencji

PRODUKT PROJEKTU

- Międzynarodowe stowarzyszenie założone w celu pobudzenia aktywności osób starszych, ułatwiające nawiązywanie kontaktów z innymi grupami docelowymi, co pozwoli na samodzielne kontynuowanie projektu po zakończeniu finansowania ze strony Wspólnoty

